

**Kisvárosok
régióinkban**

8-26. oldal

**Gazdasági
feladatok**

27-28. oldal

**Helységneveink
magyarul**

40-47. oldal

www.onkormanyzas.sk

II. ÉVFOLYAM, 3. SZÁM, 2012.

ÖNKORMÁNYZATI SZEMLE

Vitaindító jogállásunkról

55-62. oldal

Járjon elől jó példával!

Használjon kétnyelvű matricákat.

Egy matrica ára: 0,156 € DPH-val.

Matrica mérete 130 x 65 mm.

Rendelését kérjük emailen: studio@wanteddesign.sk

Minden esetben tüntesse fel az alábbi adatokat:

- Megrendelő neve, címe, elérhetőségei: telefon, email
- Kiválasztott termékek pontos kódja, igényelt darabszám
- Szállítás módja

wanted
design
www.wanteddesign.sk

Wanted Design - Arpád Németh • Školská 39 • 931 01 Šamorín

IČO: 33 468 729 • IČDPH: SK1030382584 • Tel.: 0905 266 259 • E-mail: studio@wanteddesign.sk

www.wanteddesign.sk

Tartalom

Elektronikus kommunikáció az önkormányzatokban	4
Gúta, a familiáris város	8
Csodára várás helyett ...	12
Párkány fürdővárosi címről álmodik	15
A kelet kapuja	19
Jobb sorsa érdemes gömőri kisváros	23
Az önkormányzatok gazdasági feladatai	27
Ukrán és szlovák nyelvtörvények	29
Önkormányzatok és nyelvhasználati jogaink	32
Kisebbségi nyelvhasználati törvény	34
Kormányrendelet a helységnevekről	40
Nemzetközi kisebbségvédelmi dokumentumok	48
Vitaindító a nemzetiségi közösségek jogairól	55

Megbeszéljük

Amikor lapunk idei első számát terveztük, még nem voltak ismertek a 2011-es népszámlálási eredmények, a sokkoló számok csak ezt követően láttak napvilágot. Újabb több mint hatvanezres magyarságfogyás, ezzel együtt - húsz év alatt – száztízezerrel csökkent a közösségünket vállalók száma.

Amikor tehát úgy döntöttünk, hogy besoroljuk lapunkba az ismert autonómiaelméletek és az Európai Unió tagországaiban meghonosított különböző autonómiaformák gyakorlatának bemutatását, nem tudtuk, hogy vitát kell kezdeményeznünk megmaradásunk érdekében, mert a kialakult helyzet és a belőle származó problémák magunk előtt görgetése nemzetrészünk teljes felszámolásához vezethet csak. A szándékunk akkor csupán annyi volt, hogy végre tudományos igényességgel, mégis közérthető formában mutassuk be a létező autonómiákat - merthogy kis országunkban igyekeztek ezt elkendőzni, mondván, kisebbségi politikában mi vagyunk a csúcs. Meg arról is, nem ördögtől való az öngazgatás és önkormányzás eme formája, mert egyetlen nyugat-európai ország sem bomlott fel vagy sérült területileg attól, hogy az autonómia valamely formájával tette lehetővé kisebbségei számára a méltó életet, noha hazai közegben előszeretettel beszéltek ezen megoldásról, mint „az önálló szlovák államiség végéről”.

Nos, most már tudjuk, hogy vitát kell kezdeményeznünk, most már tudatosan soroltuk be lapunkba a Fórum Intézet Jogsegély-szolgálatának erre irányuló és felszólító anyagát és dokumentumait. Nem hisszük, persze, hogy az asszimiláció ellen van recept vagy orvosság, azt sem, hogy bármely autonómia-modell meghonosítása egy - két éven belül gyarapodásunkat eredményezheti. Azt viszont igen, hogy nagyon komolyan, igen széles körben beszélnünk kell közös dolgainkról, ha azt akarjuk, hogy gyermekeink is magyarként élhessenek szülőföldjükön. Ez-úton hívom hát fel a figyelmet arra, hogy mind az autonómiaelméletekről és -modellekről, mind jogászaink kisebbségi törvénytervezetéről beszélni fogunk az októberre tervezett Önkormányzati Szabadegyetemen, amelyen örömmel látunk minden magyarságunkért tenni kész polgármestert és önkormányzati képviselőt.

Öry Péter,
a Pro Civis Polgári Társulás elnöke

Az elektronikus kommunikáció eszközei és gyakorlata a dél-szlovákiai önkormányzatokban

Korigény és korparancs napjainkban az informatika és az internet használata a közigazgatásban. Az Európai Uniót alapító országok – a „tizenötök” – tapasztalata és gyakorlata igazolja, hogy az elektronikus kormányzás (e-government) teszi igazán hatékonyá, gyorsá és olcsóvá az államigazgatási és önkormányzati szervek által nyújtott közszolgáltatásokat, amely egyszerre könnyíti a hivatalok-hivatalnokok munkáját és elégíti ki a polgárok igényeit a minőségi ügyintézés által.

Szlovákia európai uniós csatlakozása óta minden kormány kiemelt célként határozta meg az elektronikus kormányzás kiépítését, meghonosítását, sajnálatos tény, hogy erre mind a mai napig nem került sor, és továbbra is a ránk váró feladatok között tarthatjuk csak számon az e-government megvalósítását. Sőt, arra sem számíthatunk, hogy a közeli jövő már megoldást hoz, hiszen Szlovákia a 2007-2013-as programozási időszakban az e célra szánt több mint egy milliárd eurós uniós támogatásnak mindössze 12 százalékát hívta le, s a döntően a megyei közigazgatás informatizálására költött pénz felhasználásának módját is kifogásolja, vizsgálja az Európai Bizottság, vagyis az egész folyamat áll.

A kialakult helyzetben is igaz azonban, hogy az internet már Szlovákiában sem csak egy informatikai fogalom és eszköz, hanem a kommunikáció leggyorsabb és leghatékonyabb eszköze, egyszerűen az információkövetítés és -szolgáltatás legolcsóbb csatornája.

Az internet használata különösen fontos az önkormányzatok esetében, amennyiben a polgárokhoz legközelebb álló, a polgárokat az igazgatásba leginkább bevonni képes intézményként kívánják teljesíteni feladataikat, küldetésüket. Az internet által juthatnak a leggyorsabb és legbiztonságosabban információkhoz az önkormányzatokat érintő

uniós és hazai jogi feltételrendszerrel, szabályozási normákról, gazdasági lehetőségekről, pályázatokról, amelyek tudatos és célirányos felhasználása javítja munkájukat és fejleszti településük lakosságának létfeltételeit. Ugyanakkor az internet segítségével juttathatja el a leggyorsabban és leghatékonyabban az információkat a polgárokhoz, és vonhatja be őket akár a közösséget érintő döntéshozatalba is, ami iránt nálunk is egyre nagyobb az igény, még ha a számítógép, az internet családi használata Szlovákiában sokkal kevésbé elterjedt, mint az Európai Unió régi tagországai-iban.

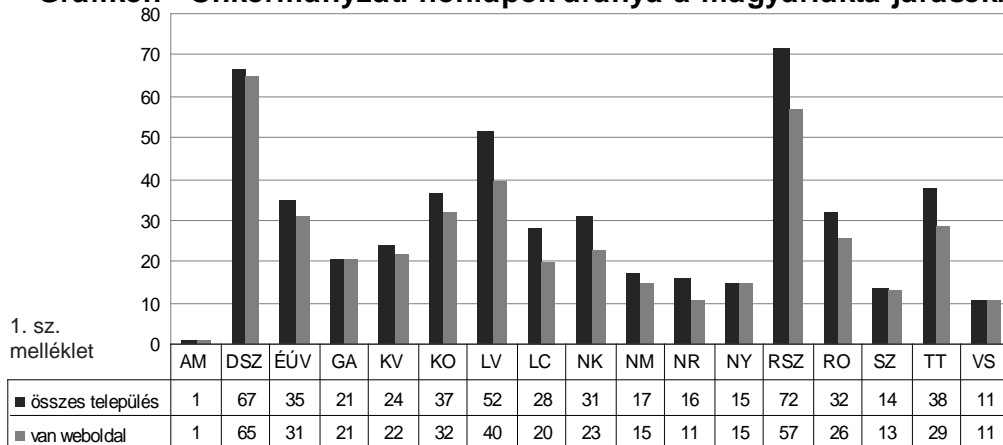
Az önkormányzatok esetében az információközlés és -szolgáltatás legvonzóbb és legsikeresebb eszköze az önkormányzati honlap (weboldal) működtetése. Azon túl, hogy a honlap által az önkormányzat a legszélesebben és legteljesebben értelmezett kommunikációt folytathatja polgáraival – beleértve sok esetben az elektronikus ügyintézés is -, a település online jelenléte az interneten gyakorlatilag kapcsolat a világgal, ami a legköltséghatékonyabb önreklámozási eszköz, s a települési kapcsolatteremtéstől és -tartástól, a tapasztalatszerzésen és -átadáson át akár a turizmus fejlesztéséig szinte mindenre használható.

Mindezek tudatában végezte el a Pro Civis Polgári Társulás és az általa mű-

ködtetett Szlovákiai Magyar Önkormányzati Intézet azt a felmérést, amely a magyarok által is lakott dél-szlovákiai önkormányzatokra terjedt ki, pontosabban arra az 511 településre, ahol a Szlovák Köztársaság Kormányának rendelete értelmében a helyi önkormányzatokban és helyi államigazgatási szervekben az államnyelv mellett a hivatalos kapcsolatokban a magyar nyelv is használható. (Ebből adódóan Pozsony és Kassa városkörzeti önkormányzatait nem vizsgáltuk, mert bár e településeken több ezer magyar nemzetiségű polgár él, arányuk sehol nem éri el az anyanyelvhasználathoz szükséges 20 százalékot.) Ennek megfelelően a felmérés során nemcsak az önkormányzati honlapok meglétét és tartalmát vizsgáltuk, hanem azt is, milyen mértékben jutnak információkhoz anyanyelvükön a magyarok szülőföldjükön, Dél-Szlovákia városaiban és falvaiban.

A 17 járás területén található 511 város és község közül 432 településen működik önkormányzati honlap (weboldal). Számszerűleg a legtöbb a Dunaszerdahelyi járásban található, ahol az érintett 67 település közül 65-ben működtetnek az önkormányzatok honlapot, százalékarányosan viszont a legkedvezőbb a helyzet a Galántai (21 vizsgált település), a Nyitrai (15) és a Vágsellyei (11) járásokban, ahol valamennyi önkormányzatnak van weboldala. (Lásd: 1. sz. melléklet)

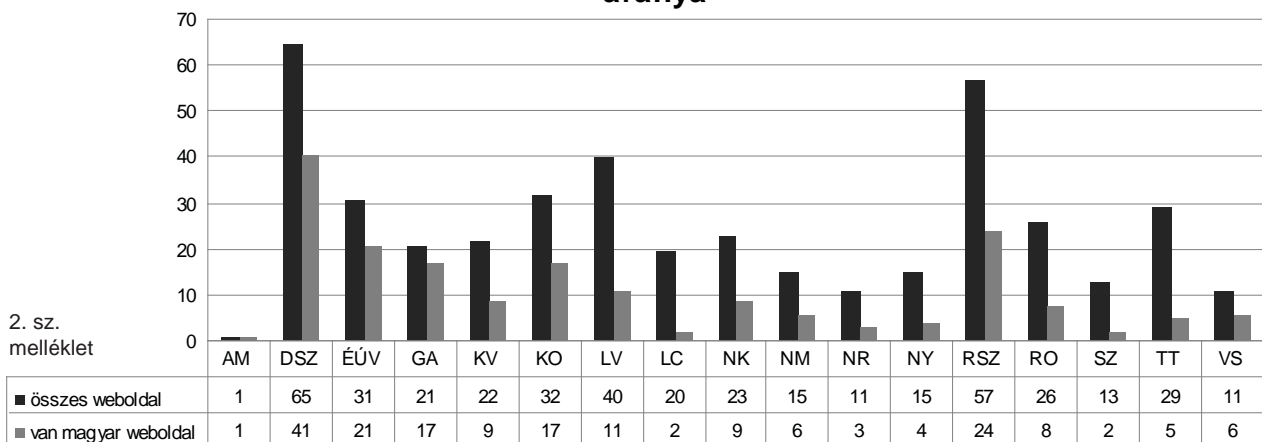
Grafikon - Önkormányzati honlapok aránya a magyarlakta járásokban

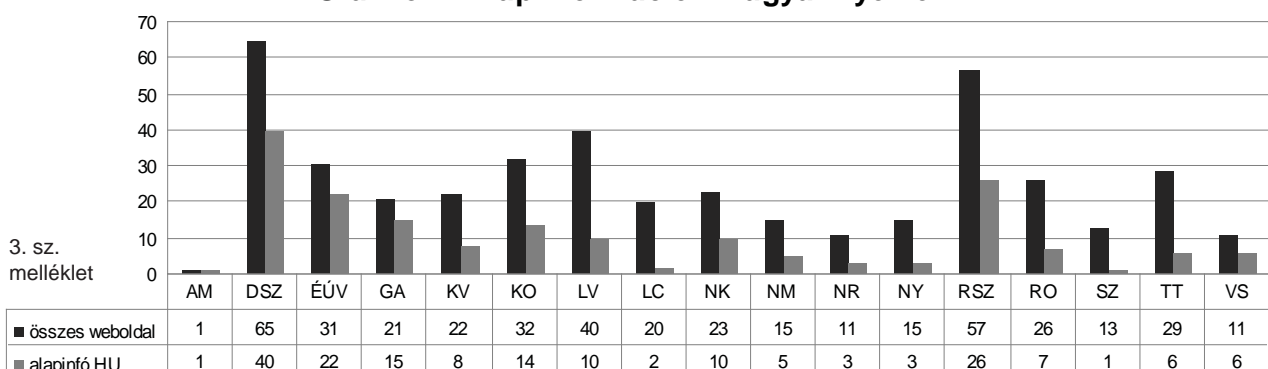
A honlapot működtető települési önkormányzatok nagy többsége azonban nem tartja tiszteletben a kisebbségek információhoz való jutásának jogát saját anyanyelvükön, holott ezt szavatolja a Szlovák Köztársaság Alkotmánya /34. cikkely (1) bekezdés/, és tartalmazza az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének Keretegyezménye a nemzeti kisebbségek jogállásáról, amelyet Szlovákia is ratifikált, tehát saját jogrendjébe emelt. A működő 432 önkormányzati honlap közül mindössze 186 tartalmaz információkat az állanyelv mellett magyar nyelven is. (Lásd: 2. sz. melléklet)

Tartalmi szempontból a honlapok nagy többsége közzé teszi az alapinformációk kategóriájába tartozó tényeket, vagyis például a település megnevezését, a polgármester nevét és az önkormányzati hivatal címét, a hivatal felépítését és telefonos, illetve internetes elérhetőségét, a felfogadási napokat, órákat. A 432 települési honlap közül 427 tartalmazza mindezeket az információkat, magyar nyelven azonban csak 179 weboldal nyújt ilyen szolgáltatást. Abszolút számokban a legtöbb magyar nyelven is tájékoztató honlap a Dunaszerdahelyi járásban van, a 65 működő weboldal közül 40 kétnyelvű, ami 61,5 százalékhoz felel meg. Az arányokat tekintve a vizsgált honlapok 100 százaléka kétnyelvű az Aranyosmaróti járásban, de ez egyetlen települést, Lédecet tartalmazza csupán. A honlapok 71,4 százaléka kétnyelvű a Galántai járásban, 70,9 százaléka pedig az Érsekújvári járásban, ötven százalék feletti még a Vágsellyei járás mutatója (54,5), a többi járásban azonban a weboldaloknak a fele sem tesz eleget az anyanyelvi tájékoztatás alkotmányos lehetőségének. (Lásd: 3. sz. melléklet)

Grafikon - A magyar nyelven is elérhető önkormányzati weboldalak aránya

Grafikon - Alapinformációk magyar nyelven

Közérdekű információkat – amelyek közé az önkormányzati intézmények bemutatását és elérhetőségét, az önkormányzati szolgáltatások helyét, idejét és árát (például a személtelordás napja, a helyi adók és illetékek mértéke, befizetési feltételek stb.), valamint a települések múltját és érdekességeit, a civil szervezeteket és akcióikat tartalmazókat soroltuk be – a 432 weboldal közül 226 tartalmazott. Magyar nyelven azonban mindössze 81 honlapon található ilyen információk. A közérdekű tájékoztatást is nyújtó honlapok esetében mind abszolút számokban, mind arányaiban a Dunaszerdahelyi járást lehet megemlíteni, hiszen a 65 weboldal közül 25 informál magyar nyelven is, ami 38,46 százaléknak felel meg, az Érsekújvári járás mutatója 32,26 százalék, a többi járás esetében az értékelt honlapok több mint két harmada nem tartalmaz magyar nyelven tájékoztató anyagot. (Lásd: 4. sz. melléklet)

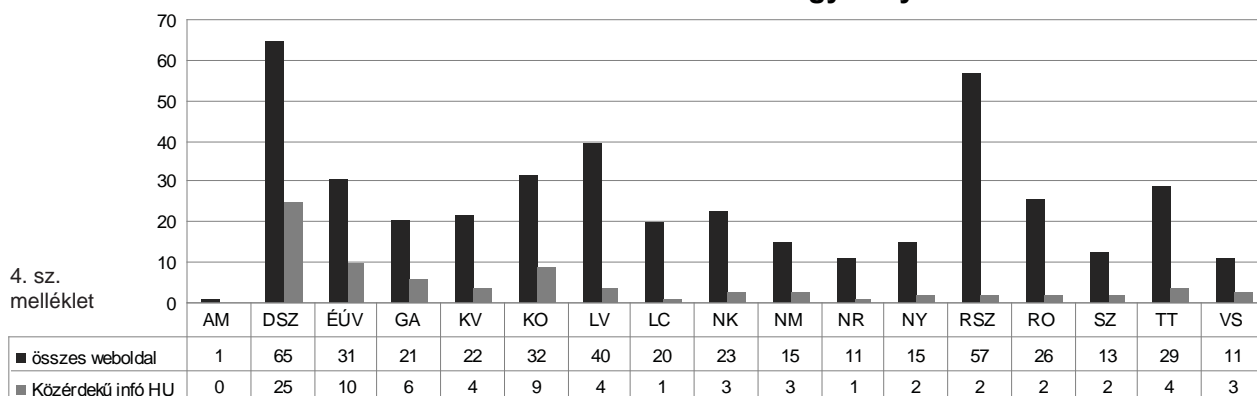
A magyar nyelv használatának a mellőzése ez esetben nemcsak a kisebbségi jogok sérülése miatt feltűnő. Azért is érthetetlen, mert az önkormányzati honlapok alapcélját és előnyeit sem használják ki ezáltal a fenntartók, vagyis a kapcsolatteremtés lehetőségét, a civil szféra és az önkormányzati intézmények együttműködésének elősegítését, a turizmus fejlesztését stb., hiszen az egész Kárpát-medencei magyarságot, több ezer önkormányzatot szólítanak meg a weboldalak, ha magyarul is tartalmaznák az információkat.

Felmérésünk során önállóan vizsgáltuk, hogy miként használják ki az önkormányzatok az elektronikus kommunikáció eszközét a polgárok ügyintézésének elősegítésére, a települési önkormányzati testület munkájának bemutatására, az önkormányzat és a községi (városi) hivatalok által irányított és felügyelt tevékenységek feltételeinek változásairól szóló információk közzétételére. A nyugat-európai tapasztalatok alapján ugyanis az ilyen információk azok, amelyek által gyorsabbá és hatékonyabbá válhat az ügyintézés, tehermentesítik a hivatalnokokat, és közelégedettséget eredményeznek, nem véletlen, hogy ott az ilyen tájékoztatást az önkormányzati honlapokon az alapinformációk kategóriájában tartják számon.

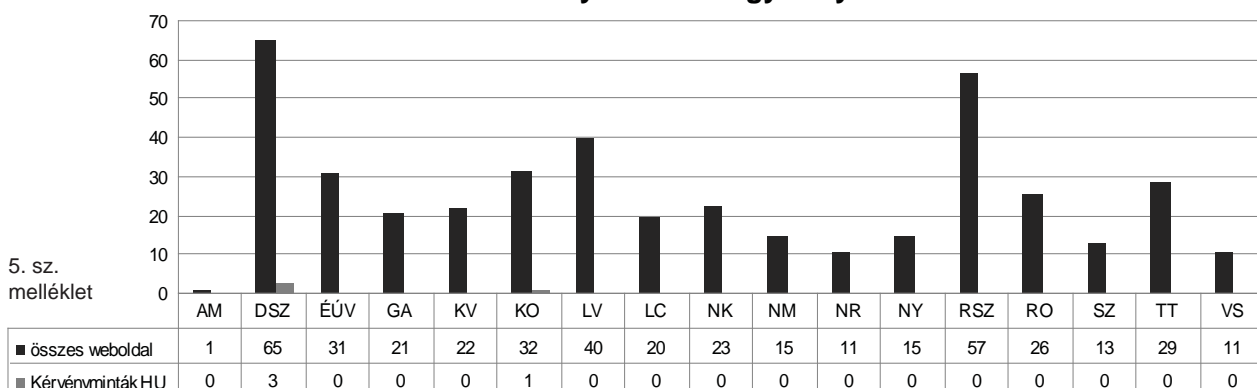
A felmérés eredménye messze alulmúlta elvárásainkat, hiszen a vizsgált 432 önkormányzati honlap közül mindössze 120 tartalmazott különböző kérvénymintákat, a kétnyelvűség követelményének pedig mindössze 4 honlap tett eleget. (Lásd: 5. sz. melléklet)

A települési öngazgatás, avagy a valós önkormányzatiság eszközét, önkormányzati (általános érvényű) rendeletet 253 weboldalon találtunk, kettőn magyar nyelvűt is (lásd: 6. sz. melléklet), ami összesen 3 503 rendeletet jelent, amelyek közül mindösszesen 58 darabot fordítottak le magyar nyelvre is. (Lásd: 7. sz. melléklet) Érdemes tén megjegyezni, hogy az 58 magyar nyelven is megjelentetett rendelet közül 57 darabot a Rimaszombati járásban találtunk, egyet az Érsekújváriban, vagyis például a két magyar többségű járásban, a Dunaszerdahelyiben és a Komáromiban az önkormányzatok egyetlen saját rendeletüket sem tették közzé a helyi többséget alkotó magyarság anyanyelvén. Ennél is rosszabb a helyzet az önkormányzati képviselő-testületek munkájának átláthatóságát is biztosító tájékoztatói forma – ami több nyugat-európai országban alapvető információ

Grafikon - Közérdekű információk magyar nyelven

Grafikon - Kérvényminták magyar nyelven

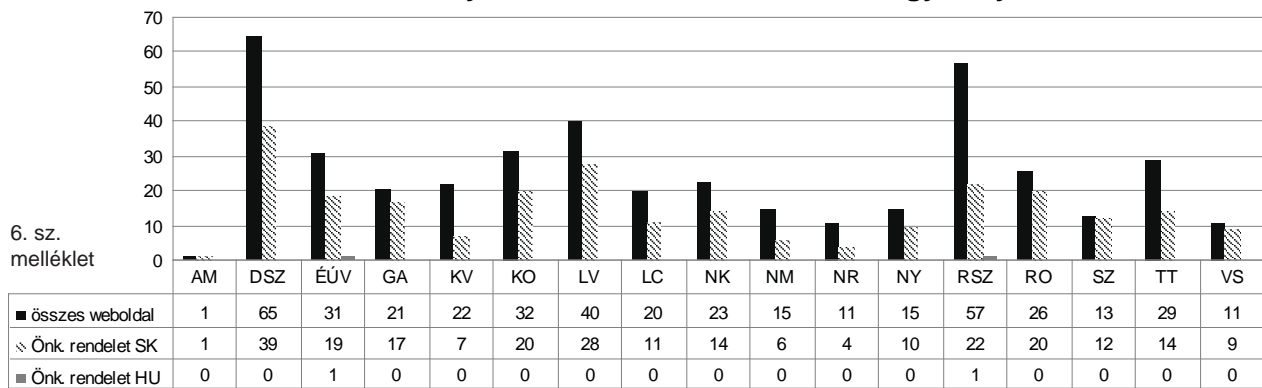

kötelességnek minősül -, vagyis az önkormányzati testületek üléséről készült jegyzőkönyvek, illetve az elfogadott határozatok megjelentetése az önkormányzati honlapokon. A 432 weboldal közül mindössze 154-en találtunk jegyzőkönyveket, illetve határozatokat, s ebből csupán négyen magyar nyelvűeket is. (Lásd: 8. sz. melléklet)

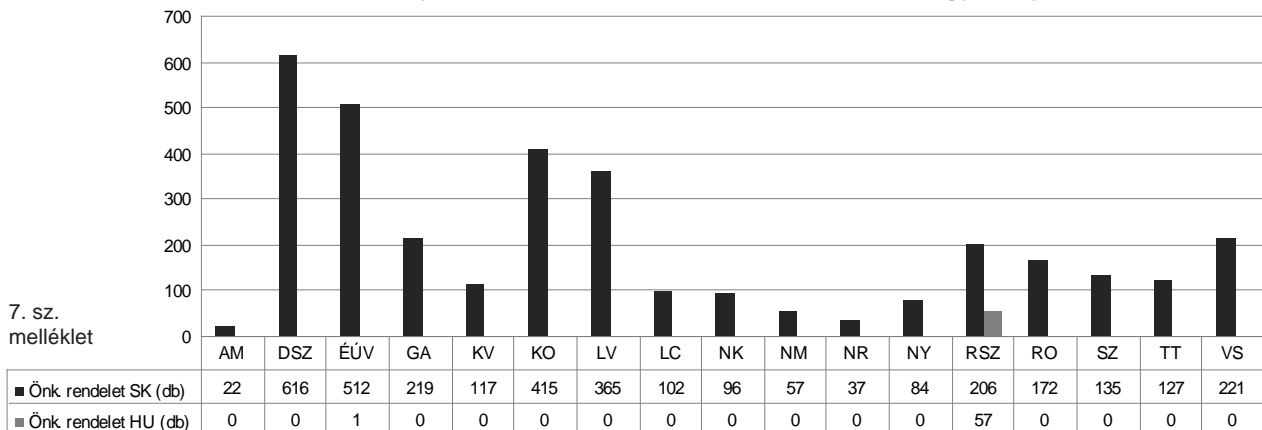
A 154 honlapon összesen 4 300 jegyzőkönyvet és határozatot olvashattunk, 143 darabot magyar nyelven is. Érdeemes megjegyezni, hogy a 143 magyar nyelvű jegyzőkönyvből és határozatból 91 Szepsi város önkormányzatának honlapján található.

A Pro Civis Polgári Társulás és az általa működtetett Szlovákiai Magyar Önkormányzati Intézet a felmérés eredményei alapján úgy döntött, az idej, összességében II. Önkormányzati Szabadegyetem egyik önálló témája az önkormányzatok kommunikációs eszközeiről és lehetőségeiről szól majd, különös tekintettel az önkormányzati honlapok működtetésére.

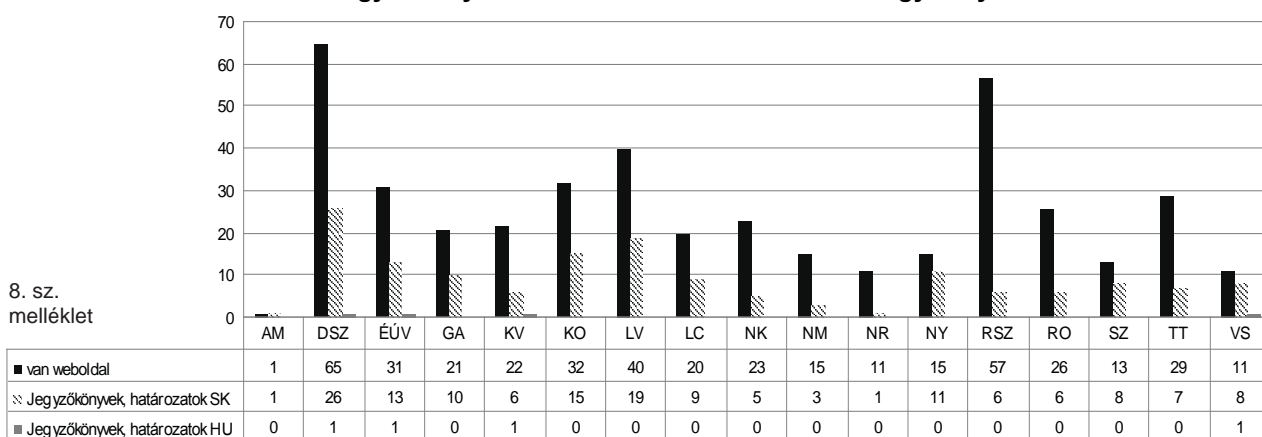
Grafikon - Önkormányzati rendeletek szlovák és magyar nyelven

Grafikon - Önkormányzati rendeletek száma szlovák és magyar nyelven

Grafikon - Jegyzőkönyvek és határozatok szlovák és magyar nyelven

AM	Aranyosmarót	KO	Komárom	NM	Nagy Mihály	RO	Rozsnyó
DSZ	Dunaszerdahely	LV	Léva	NR	Nagyőrce	SZ	Szenc
ÉÚV	Érsekújvár	LC	Losonc	NY	Nyitra	TT	Tóketerebes
GA	Galánta	NK	Nagykürtös	RSZ	Rimaszombat	VS	Vágsellye
KV	Kassa-vidék						

Gúta, a familiáris város

Gúta a maga mintegy 10 700 lakosával (a tavalyi népszámlálás adatai szerint 10 696 lakosa volt, ez azonban, értelemszerűen változik) a Komáromi járás második legnagyobb városa. Bár városi rangját negyvenöt esztendeje visszakapta, mégis inkább nevezhető nagyközségnek, vagy mezővárosnak, hiszen a városi struktúrán túl a település továbbra is őrzi – talán tudatosan is – falusias jellegét. A Csallóköz és Mátyusföld határán fekvő település az utóbbi években egyre dinamikusabb fejlődésen megy keresztül, annak dacára, hogy a gazdasági válság hatása itt is nyomaszó. A fejlődés, a belső igényen túl, elsősorban az ütöképes önkormányzatnak és természetesen a talpraesett polgármesternek is köszönhető.

Jelenbe nyúló történelem

Egy 1268-ból származó feljegyzés Kis-Gútaként említi a települést, amely eredetileg a Vág bal partján feküdt. Ebben az időben az esztergomi érsekség birtokolta. Innen költözött be a mohácsi vész után a Csallóközbe, a Kis-Duna jobb partjára. IV. Lászlótól Gúta nemcsak városi rangot, de több privilégiumot kapott, például vásártartási jogot, vámmentességet, nem kellett sem harmincadot, sem révet fizetnie. Az itteni nép földműveléssel, gyümölcsstermesztéssel, állattenyésztéssel és halászattal foglalkozott, de voltak közöttük iparosok is, például olyanok, akik halászhálókat szöttek. A több mázsás vizákat a bécsi piacra és az uralkodó asztalára szállították a gútaiak. 1349-ben Mária magyar királynő erődítményt építtetett a város határában a gázlók és kereskedelmi utak védelmére, amelyet 1662 és 1664 között barokk stílusban átépítettek. 1708-ban a kuruc tüzéség rommá lőtte. 1669-ben és 1715-ben tűzvész pusztította, de a rendszeres árvizek is sújtották az itt lakókat. A 19. század vége és a 20. század eleje nagy fellendülést hozott: elkészültek az árvízvédelmi töltések, vashíd épült a Kis-Dunán, üzembe helyezték a vasutat, a gőzmalmost, a téglagyárat, a Kohn-féle halászhálógyárat. Ma már mindez a múlté, a vasút is megkapta a kegyelem-döfést; a síneken már sem személy-, sem tehervonat nem jár. Hasonló sorsra jutott az egykori téglagyár, ezt is felszámolták. Napjainkban a múltat leginkább a Kis-

Duna holtágán ringatózó, Gúta egyik legnevezetesebb építménye, a szépen felújított vízimalom idézi. A régi nevén Dögösnek nevezett szigeten álló építményt a helyi természetvédő csoport építette fel. Magán a hajómalmon kívül a szigeten, amely a maga nemében kis paradicsom, szabadtéri színpadot, történelmi relikviákat, kenyérsütő kemencét, szekeret, vendéglőt, a gyermekeknek kis játszóteret alakítottak ki. Az egész komplexum úgy terül el a sziget fűzfái alatt, mintha a jóisten is a lélek és a test pihenőjéül szánta volna. A szigeten most is látható az egykori hálókötő gép, amely robusztus alkatával inkább hasonlít egy traktormotorra. A sziget félig skanzen, félig szabadidőközpont, amely nyaranta rengeteg turistát vonz. A Vág és a Kis-Duna összefolyásánál fekvő, nemzetiségét tekintve még mindig több mint 80 százalékban magyar város múltját és mindennapjait a víz mozgása meghatározó módon befolyásolta. Olyannyira, hogy az 1965-ös nagy árvíz után a várost szinte a semmiből kellett újraépíteni. Az egykori források szerint 768 ház pusztult el akkor, 1 568 megrongálódott, és mindössze 107 épület maradt épen. Gúta szinte a nulláról kezdett újra épülni. Új házsorok, panelházak nőttek ki a földből, ekkor telepítették ide a Babetta néven elhíresült mopedeket gyártó üzemet (az egykor a világ minden táján robogó robogóknak mára hírük sem maradt). Az árvíz mellett – előtt – volt azonban a város történetében egy másik nagy törés is: a második világháború utáni években gútai magyarok ezreit telepítették ki a

Szudéta-vidékre, majd a lakosságcserevel Magyarországra. Míg az utóbbiak ottmaradtak Medgyesegyházán, Szarvason, Mezőberényben, előbbiek nagy része hazatért. Szinte minden gútai családnak van emléke ezekből az embert próbáló évekből. Majd a nevéől is megfosztották a várost, és ki tudja, ki-nek az ötlete alapján, a Kolárfalva nevet ragasztották rá. Azóta a város minden igyekezete kudarcba fulladt, hogy visszakapja egykori, több száz esztendőcsületes nevét.

A fent említett árvíz utáni épülésnek köszönhetően, a hatvanas évek vége felé Gúta lekörözte a többi települést, s az iparosodás később is folytatódott. Nagyiparról azonban nem beszélhetünk, és talán nincs is szükségük gigantomániás ipari parkokra, füstölő gyárkérményekre. A Babetta helyén napjainkban kis üzem működik, és ide költözött egy, a népnyelven csak kábelgyárnak nevezett, gépkocsiba huzalokat gyártó üzem, amely sok embernek ad megélhetést.

„Horvát-kurzus”

Minden település „törvényhozó szerve” a helyi önkormányzat, mégis a polgármester az a személy, aki a tempót és az irányt diktálja. Ha körültekintő, vannak elképzelései, és figyelembe veszi a lakosság igényeit, akkor természetes, hogy élvezzi az emberek bizalmát, s nem melleleg, eredményeket tudhat a magáénak. Horváth Árpád polgármesterről mindez elmondható, hiszen

azon túl, hogy második megbízási idejét tölti a polgármesteri székhelyben, a legutóbbi, két évvel ezelőtti választásokon elsősorban győzelmet aratott: 2757 szavazatot gyűjtött be, míg a második helyen végzett független jelölt mindössze 591-et. Ez arról árulkodik, hogy a gútaiak bíznak benne. (Tegyük hozzá, hogy Horváth úr 2011 márciusától az MKP komáromi járási elnöke is.)

Horváth Árpád - polgármester

„Bevallom, engem is meglepett ez a szavazattöbbség – nyilatkozta a választások után Horváth Árpád. – Úgy gondolom, ez az elmúlt négy évben végzett munkámnak, valamint az MKP jól felépített pozitív kampányának is köszönhető.” Az önkormányzatban egyébként többséget alkotnak az MKP-s képviselők, ami pedig azt tanúsítja, hogy a gútaiak – ellentétben más településekkel – nem ültek fel a változó széljárásnak. Pedig a választási időszakot nem éppen népszerű intézkedésekkel kellett kezdeni.

Fájdalmas, de költségsökkentést kellett érvényesíteni például a városi hivatalban, a városi cégeken belül vagy éppen a kultúra területén. A sport már nehezebb dió volt – mondja Horváth úr –, mert az nagy közkedveltségnek örvend, ráadásul szép eredményeket tud felmutatni. Gútán különösen a küzdősportok kedveltek, a cselgáncsozók például az országos bajnokság első osztályában szerepelnek, százezres városokkal egy kategóriában, de a karate szakosztály és a birkózók – különösen az ifik – is komoly eredményeket érnek el. Az egykori sikersportág, a kézilabda is tartja magát, a terepkerékpár szakosztály pedig egyetlen az országban. „Sokat áldozunk a sportra, de rengeteg gútai gyerek sportol, és ez a lényeg.” A takarékoság részeként a polgármester

a városi képviselők számát is szeretné 19-ről legalább 17-re csökkenteni, de a szakbizottságokat is „fogyókúrára fogni”.

Ján Kollár terhes öröksége

1992-ben Gútán már tartottak egy népszavazást a város nevééről, azt azonban az akkori kormány belügyminisztériuma elszabotálta. Szép ajándék lett volna, ha a fent említett, városi rangot visszaállító évfordulóra Gúta idén visszakaphatta volna becsületes, többszáz éves nevét, s végre megszabadulhatott volna Ján Kollártól, akinek természetesen semmi köze sem volt Gútahoz (melleleg: a Kolárovo nem is az egykori szlovák nemzetébresztőre emlékeztet, csak belemagyarazzák egyes mai mellveregetők). A márciusi előrehozott választásokon erről is szavazhattak a polgárok. Ám ami Perednek sikerült, Gútának nem. Erről csak a helybeliek tehetnek: kevesen tartották fontosnak a dolgot.

Horváth Árpád természetesen csalódott, bár, mint mondja, a téma szövevényes, és bővebb kommentárt igényelne. „Aggályaink beigazolódtak. Bár Gúta helyes kis prosperáló város, szavazás ügyében gyengék vagyunk. Magán a parlamenti választásokon sem vett részt ötven százalék. Még szomorúbb, hogy a háromszáz szavazó egyharmada nemet mondott. Erős volt az ellenkampány, és főleg a fiatalok körében sikerült elhítenni azt a nézetet, hogy nincs rá szükség, és mekkora költségeket okozna a névváltás a városnak és az embereknek. Az időpont sem volt a legszerencsésebb, mert az emberek megundorodtak a politikától, másrészt egy nagyon rossz gazdasági helyzetbe futottunk bele. Ha valakinek gondot okoz a napi megélhetés, és a gyereket úgy engedi el iskolába, hogy már tízóraira sem futja, nehéz

megmozdítani ilyen témában. Némi vigasz, hogy a hivatalos mellett most már használhatjuk a Gúta nevet is.” Vagyis a hivatalos névtábla alatt végre ott van a zöld színű „Gúta” tábla is.

Ez az érdektelenség (bár szimptomatikus) azért is furcsa, mert a gútaiak – főleg az öregek – tudatában még mindig élénken él a „gútai nemzet” fogalma.

Vajon honnan ered a kifejezés?

„A gútaiak mindig másoknak tartották magukat, mint a környékiek – mondja a polgármester. – Ez a tájból és a város fekvéséből adódik. Az egész terület évszázadokon keresztül egybefüggő, mocsaras láp volt, a gútaiak szétszórta éltek, és főleg halászattal foglalkoztak. Később – a mocsarak lecsapolása után – egyre jobban elterjedt a mezőgazdaság, és Gúta mezővárosi jelleget kapott. A hatvanas években úgy is emlegették, mint az ország legnagyobb mezővárosát.

Már az I. világháború előtt 12 000 lakosa volt! Ma közel 11 000, s mint említettük, ennek több mint 80 százaléka magyar nemzetiségű. Az itt élő szlovákok szinte kivétel nélkül beszélnek magyarul, és ez fordítva is érvényes. Ha valaki betér Gúta, azt tapasztalja, hogy még mindig nem tipikus kisváros, sokkal inkább nagyközség jellege van. Nálunk hiányzik (pontosabban: nem hiányzik) az, ami a szocializmus évtizedeiben elrontotta például Galántát vagy Vágsellyét. Gúta familiáris maradt. Másrészt úgy hallottam az öregektől, hogy a gútaiak valamikor nem szívesen engedték be maguk közé az idegeneket. Ezért maradhettek meg a tipikus gútai családok, nemzetségek, mint például a Göncöl, a Szabó, a Horvát. Még egy jellemző ránk: itt nem volt soha nemesiség, egyetlen nemesi családról sem tudunk.”

Csinosodó városközpont

„Nálunk nagyon sok a magángazdálkodó – mondja Horváth Árpád. – Ehhez tudni kell, hogy Gútának van az országban a legnagyobb katasztere. Egykor a szövetkezet is tartotta az országos rekordot, s még mindig működik vagy 300 taggal, mintegy 5000 hektáron. A magángazdálkodóból itt is a nagyobbak maradtak talpon, zöldséggel, gabonával, állattartással foglalkoznak. A hatvanas-nyolcvanas években Gúta a primőr zöltségéről, dinnyéjéről volt híres. Itt mindenki földiázott. Ma már az emberek, sajnos, egyre inkább füvesítik a kertjeiket.”

A polgármester, hivatalba lépése után „elhagyott csatateret” örökölt, ahol tenivaló bőven akadt: ott voltak a tönkrement utak, az elhanyagolt állapotú egészségügyi központ, de az iskolák, a kultúrház, a városi hivatal, a közvilágítás, mind-mind felújításra várt. A hatvanas években lejátszódott fellemdülés után Gúta megtorpant, s mostanra összetorlódtott a sok lemaradás. Az önkormányzatnak az a célja, hogy mozgásteret hozzon a városra. Gútán ugyanis nem látni olyan fejlődési jegyeket, mint a környező településeken, ahol járdákat, utakat, utcákat, iskolákat tudtak felújítani. A stagnálás talán abból is adódik, hogy az uniós pénzek inkább a kis fal-

vakat célozták meg, mondta 2007-ben a polgármester, amikor első választási ciklusa elején kérdeztem terveiről.

Azóta sok víz lefolyt a Kis-Dunán és a Vágon, és Gúta arculata is megszépült. A gazdasági válság dacára rendbe tettek a halottasházat, utakat aszfaltoztak, felújították az orvosi rendelőt, új lelátó épült a futballpályához, és előrehaladás történt az iskolák körül is. Végre rámosolygott a szerencse a városra, hiszen sikerült kiaknáznia az uniós támogatási lehetőségeket. „Felújítottuk a Corvin Mátyás alapiskolát és a szlovák alapiskolát – mondja a polgármester –, s végre van egy igazi főtere a városnak, sétánnyal, új autóbusz-megállóval. Megtörtént a Mester utca felújítása, és nemrég kezdtük el legnagyobb beruházásunkat, az árvízvédelmi projektet. 2010-ben, amikor úszott az ország, mi is hónapokig álltunk a vízben. Gúta ugyanis mocsaras, lápos területen épült, és a város szívében három nagy vízgyűjtő található. Ezekről a beépítetlen területekről ki kell vezetnünk a vizet a város melletti csatornába. Erre a befektetésre közel három millió eurós támogatást kaptunk.”

Paradoxnak tűnik, de nem az: a fejlesztésekkel egyidejűleg az önkormányzat takarékoskodni is kénytelen. Annál is inkább, mert tavaly még félmillió euró hiányzott a mérlegből, ám ezt az idén sikerült konszolidálni. Nem szült osztatlan elismerést, de a város nyilvánosságra hozta az adót nem fizetők névsorát, ami pozitív fordulatot jelentett, hiszen azóta csökken a tartozók száma. Gútát egyébként irigyelhetik a környék települései, mert itt 97-98 százalékban sikerül beszédni az ingatlanadókat. A város mindamelltt, hogy igyekszik szigorúan behajtani a tartozásokat (lakásbérletek, hulladékdíj stb.), spórol, ahol lehet.

Bár nemrég adtak át 18 bérlakást, a polgármester elég szkeptikus e fejlesztést illetően, hiszen nehéz fizetőképes lakót találni, így a költség ott marad a település nyakán. Gútán egyébként is egyre több a bérbé adandó lakás, az üres családi ház, amelyből kihaltak a lakók. A húszas-harmincas generáció egy része, sajnos, innen is külföldön kényszerült munkát keresni, bár ez a tendencia az utóbbi időben lelassult, sőt, néhányan visszajöttek. Hogy segítse a fészekrakást, a város jövőre 55 hektáron készül

8-10 áras telkeket kimérni családi házak építésére. S míg a közművesítés a város kasszáját terheli, máshol is helye lenne a pénznek: például járdákat kellene építeni, utakat felújítani. A megépült körforgalom ugyan lassította, de nem szüntette meg a városra áthaladó forgalom terhét. Az elkerülő gyorsforgalmi út majdani megépülése a kancsalul festett egekben lakozik, és nem a városra múlik.

Vissza az életadó földhöz?

A gazdasági válság hatására Gútán is egyre több a munkanélküli. Öt éve még 7-8 százalék körüli volt, ma – bár Gúta nem áll rosszabbul, mint a környező települések – ez az arány eléri a 18 százalékot. Sajnos, az egész vidékre hatással vannak a komáromi hajógyár és a magyarországi Nokia általi elbocsátások, meg az, hogy a helybéli Kromberg&Schubert üzemben öt-hat éve még háromezer ember dolgozott, ma nyolcszáz. Az önkormányzat ebbe nem nyugszik bele. A polgármester éppen a közelmúltban tárgyalt egy jól menő német vállalattal, amely Gútán szeretne befektetni. Bár a mai helyzetben nem szökken az egekbe a befektetői kedv, ennek ellenére próbálkoznak. Gútának ugyanakkor óriási lehetőségei lennének a mezőgazdaságban, hiszen nagy katasztere rengeteg jó termőföldet foglal magába – mondja Horváth Árpád. Az állattartás az utóbbi néhány évben itt is leépült. A fentebb említett szövetkezetben ugyan egyelőre nem történt drasztikus létszámcsökkentés, próbálják koratavaszi, késő őszi kényszerszűnetekkel kezelni a kérdést. Ugyanakkor az is megfigyelhető, hogy – a megélhetési kényszer miatt – egyre többen kezdenek újra zöltségtermesztéssel foglalkozni. Ha az állam komolyan gondolná a feladatát, ezen a vidéken (talán éppen Gútán) mezőgazdasági feldolgozóiparban lehetne gondolkodni, hiszen itt minden megterem.

A városban, mint már említettük, erős a vállalkozói szféra. Az egykori Babetagyár területén közel harminc kisebb vállalkozás működik, többnyire festőműhelyek, alkatrész- és gépgyártók, fémmegmunkálók. Ezek még mindig komoly mennyiségű szakembert alkalmazznak. A vendéglátóipar is fejlett és – a szövetkezeten kívül – a nagyobb gazdálkodók is tudnak foglalkoztatni – főleg szezonmunkában – munkavállal-

lókat. S a foglalkoztatás szempontjából is fontos, hogy a városnak van három óvodája, három alapiskolája, de két középiskolája is, ami sok pedagógusnak jelent megélhetést. De említhetjük még a malmot vagy a ketchup-gyárat is, amelyek segítik a gútaiak megélhetését.

Schola Privata Gutaiensis

Gútát, kisvárosi jellegéhez képest diákvárosnak is nevezhetnénk, hiszen 1700 gyermek, illetve fiatal tanul a városban. A három óvodán kívül öt iskola van itt, közülük kettő magyar oktatási nyelvű (II. Rákóczi Ferenc, illetve Corvin Mátyás nevét viselik), a harmadikban, a Ján Ámos Komenský nevűben a helybeli szlovák gyermekek tanulnak. Rajtuk kívül a nyolcéves magyar, Nagyboldogasszonyról elnevezett egyházi gimnázium és egy magániskola működik.

Az összes iskola közül talán – országos szinten is – a legismertebb a Schola Privata Gutaiensis, más néven Gútai Magyar Tannyelvű Középfokú Szakmunkásképző Magániskola, amely kinézetét tekintve is vonzó, szemet gyönyörködtető komplexum (Makovecz Imre tervezőirodája készítette). Megálmodója és fenntartója, Szokol Dezső 21 éve alapította. Felkereste a hidaskürti Cservenka Jánost, aki vevő volt az ötletre; az ő segítségével iskolát alapítottak a város szélén éppen megürülő óvoda épületében. 104 diákkal indult az oktatás, és egy év múlva önállósultak. A kezdet nehéz volt, pedig akkoriban (a Čarnogurský-kormány idején) egyszerűbb volt iskolát indítani, mint napjainkban. Az eredmények azonban az alapítót igazolják. Először négy szakon (kozmetikus, autószerelő, fodrász és pincér-szakács) indult az oktatás. Alapvető változást az 1995/96-os tanév hozott, amikor elindították a tűzzománciparművészeti szakot, ami Kopócs

Tibornak köszönhető, ő vetette fel az ötletet, hogy indítsanak – a szlovákiai magyar oktatásügyben hiánycikknek számító – művészeti-iparművészeti képzést. Ekkor kezdődött el egy folyamat, amelynek az volt a célja, hogy néhány év alatt iparművészeti központot hozzanak létre. A cél megvalósult, s az iskola fenntartója nem kis büszkeséggel meséli, hogy az ország legtávolabbi részén működő szlovák szakmunkásképző iskolák is irigykedve figyelik tevékenységüket.

A Nagyboldogasszony Nyolcéves Egyházi Gimnázium pedig, ha nem is közvetlenül, azt a nemes hagyomány követi, amely 1938-ban létezett Gútán. Ekkor ugyanis 6-osztályos katolikus fiúiskolája és 8-osztályos katolikus leányiskolája volt a városnak (mi több, működött itt egy zsidó osztály, 17-osztályos állami iskola, egy szlovák nyelvű osztály és egy 9-osztályos polgári iskola is). A 70 százalékos többségű katolikus közösségnek mi sem természetesebb, minthogy ma is van egyházi gimnáziuma, amely 1992-ben nyitotta meg kapuit. Az intézmény az alapítástól kezdve töretlenül folytatja nevelő-oktató tevékenységét a keresztény nevelést igénylő gútai és környékbeli diákok számára.

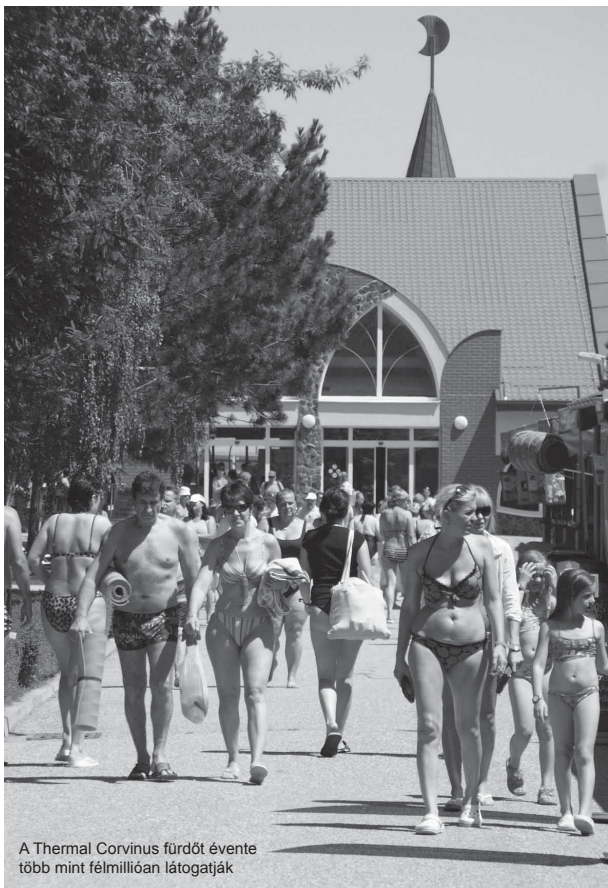
A hagyományok ereje

Gútán a hagyományok szemmel láthatóan, mindenütt tapasztalhatóan erősebbek a recessziónál. Több emlékmű mellett rengeteg szakrális kisemlékmű mesél a múlttól, de az emlékművek mellett a mindennapok részét képezik a hagyományörző rendezvények. Pünkösdvasárnapon nem maradhat el például a Csemadok által rendezett sortáncjárás, vagy a Szól a nóta rendezvény. A Meteorit színházi fesztivál nemzetközi részvétellel zajlik nyaranta, de egyre ismertebb a szigeten tartott Hannahanna performance-fesztivál is, amelynek már ausztrál résztvevői is voltak. Gyakoriak a nyugdíjas-találkozók, a különféle futball- és kézilabdatornák, de idén is volt gyermektábor, autóstalálkozó, nyugdíjas kerékpártúra, jubilánsok köszöntése stb. A gútai vásár pedig úgy kinőtte magát, hogy nagyobb sikere van, mint mondjuk a galántainak. Ilyenkor 4-5000 vendég fordul meg a városban. Idén is koncertek, sportrendezvények, vásár, borutca tarkította a kínálatot, de kiállításokat tartottak az iskolák és óvodák, sőt, a vadászok és a kézművesek is. Az egész város megmozdult augusztus 9-11-e hétfőjén, és mindenki jól szórakozott.

Nem tudom, elhangzott-e a Ghymes dala, a „Gúta maga egy város...” kezdetű, mert nem jártam a vásáron. Sajnos. Am hangozzék bármily patetikusan: az egyre rohamosabban asszimilálódó Komárom, Somorja, Galánta (hogy például Szencet vagy Lévát ne is említsük) előtt egyre inkább Gúta lesz a szlovákiai magyarság számára az etalon, már ami a magyar gerincet illeti. Csak egy apró példa: egész Dél-Szlovákiában hiába keresnénk egy autóbusszáudvart, ahol magyar menetrendet is olvashatna a gyalogmagyar. Gútán ez a világ legtermészetesebb dolga.

Kövesdi Károly

A Thermal Corvinus fürdőt évente több mint félmillióan látogatják

Csodára várás helyett ...

Jóllehet a kisvárosok közé tartozik, a csallóközi Nagymegyér egykor több országos elsőséget tudhatott magáénak. A Csehszlovák Szocialista Köztársaság idején például az ország legmagyarabb városaként emlegették, a rendszerváltás után meg fürdője révén érdemelte ki a leglátogatottabb idegenforgalmi célpont címet. Néveri Sándor (MKP) polgármesterrel arra kerestük a választ: hol tart most a nagy múltú település, s milyen esélyekkel néz a jövő elébe.

Néveri Sándor polgármester:
„A problémák a határ mindkét oldalán szinte azonosak...”

A 2011-es népszámlálás eredményeinek ismeretében már nem mondható el Nagymegyerről, hogy Szlovákia legmagyarabb városa volna – Gúta mögé, a második helyre szorult. Míg 2001-ben a város lakosságának 84,55 százaléka vallotta magát magyarnak, a tavalyi eredmények arról árulkodnak, hogy ez a részarány napjainkra 75,58 százalékra csökkent. Nagyon nagy, mintegy 8,83 százalékos azoknak az aránya a városban, akik a legutóbbi census alkalmával nemzetiségi hovatartozás tekintetében nem vallottak színt.

„Elgondolkodtató, minek a következménye ez, illetve milyen üzenetet hordoz – mondja Néveri Sándor polgármester –, egy szociológiai vizsgálatot mindenesetre megérdemelve a jelenség. Nem hiszem, hogy a közéletben tapasztalt visszasságok, a magyarok és szlovákok közötti konfliktus okozta volna a visszaesést. Nincs magyarázatom erre.” Mivel a város kívül esik Pozsony vonzáskörzetén – a fővárostól 70 kilométerre terül el –, bizonyára nem a beköltözés okozta a nemzetiségi arányok ilyen látványos elmozdulását.

„Nagymegyeren általában idősebb házaspárok vásárolnak ingatlant a fürdő miatt, s töltik itt a nyári hónapokat, vagy éppen az év egészét – mondja a

polgármester. – Ez persze nem feltétlenül jelenti azt, hogy állandó lakhellyel is rendelkeznenek nálunk. 15-20 év viszonylatában azonban szembeötlő a lakosság számának a csökkenése; míg a rendszerváltás táján a lélekszám meghaladta a tízezret, napjainkban 8800 körül mozog. Általános jelenség ez a hasonló nagyságú városoknál, legfőbb oka pedig meglátásom szerint a munkahelyek hiánya. A lakosság egy része emiatt vándorol el, a közép- és főiskolák friss végzősei közül is sokan keresik másutt a boldogulást. Ez komoly probléma, a lehetőségeink, hogy ezen változtassunk, eléggé korlátozottak. Jóllehet a termálfürdőhöz kapcsolódó szolgáltatások, így a szállodák, panziók és éttermek, valamint a helyi üzemek nagy számban biztosítanak munkalehetőséget, a munkahelyek iránt jóval nagyobb a kereslet annál, mint amit Nagymegyér jelenleg nyújtani tud.”

Áldás és teher

A termálfürdő, amely mindmáig meghatározó Nagymegyér életében, a múlt század hetvenes éveinek közepén kezdte meg működését, ekkor épültek meg a termálfuratr körül az első létesítmények, berendezések. Ma a fürdő szinte az egész város arculatát meghatározza; nyáron rengeteg turista tartózkodik itt,

így szárba szökken az idegenforgalom is – a legkülönfélébb minőségű idegenforgalmi létesítmények várják a kapcsolódni vágyó nagyérdeműt, amely özönlik is ide Közép- és Nyugat-Európa szinte minden szegletéből.

„Több, mint négyezer szálláshely van a városban, a szállásadók száma pedig meghaladja a négyszázat – mondja a város első embere. – Ez az idegenforgalmi illeték révén évente mintegy 130 ezer eurós közvetlen bevételhez juttatja a várost. Két éve új rendszert vezetünk be, a vendég az illeték befizetése fejében szállásadójától kedvezményt kap, amelyet a fürdőbelépő megvásárlásakor érvényesíthet. Valójában nagyobb árengedményben részesül, mint amennyi az illeték, így a termék igen népszerű. A látogatók már igénylik, az illetékbe fizetési fegyelem pedig érezhetően nőtt, bár megjegyzem: vannak még e téren kiaknázatlan tartalékok.”

A fürdő valamilyen formában nagyjából a fél városnak ad munkát; ha például végigmegyünk a Szent István utcán, szinte minden háznál vendéglátó-létesítményt találunk. A Thermal Corvinus fürdő menedzsmentje nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a kedvezmények mellett újdonságok is várják az ide látogatókat. Az idei fürdőszézon sláge-

re például a közúti kisvonal, amely a vasútállomás és a termálfürdő között szállítja a turistákat. Nagyon sikeres, a helyiek is használják, hiszen napi egy euróért korlátlan alkalommal felszállhatnak rá. Egy másik, a RegioJet vasúti személyszállító társasággal közösen meghirdetett akció a pozsonyi, úgynevezett egynapos fürdőközönséget célozza meg. Lényege, hogy aki a vonatjeggyel együtt megváltja a fürdőbelépőt is, kedvezményben részesül. Ez főként hétvégenként hoz jelentős fellendülést. „Amellett, hogy évtizedek óta meghatározó szereppel bír a város életében, a fürdő egyfajta teher is – mutat rá Néveri Sándor. – Nem minden lakosunknak pozitív a viszonya e létesítményhez, sokan nehezményezik, hogy a nyári hónapokban túlszűfolt a város, zajosak a hétvégék. Mindennaposak az ezekkel kapcsolatos konfliktusok; s bár maga a fürdő magas színvonalon működik, a városi infrastruktúra, így a járdák, az utak, illetve a szabadidős lehetőség színvonala hagy némi kívánnivalót maga után.”

Állandó fejlesztésre ítélve

A létesítményt a város 2003-ban vette vissza saját kezelésbe, azóta nagyobb beruházások is megvalósultak a területén. Az elmúlt két-három évben – részint saját, részint meg hitelforrásokból – a fürdőt üzemeltető városi tulajdonú társaság több mint ötmillió eurót fordított fejlesztésekre. Ez gyakorta nézeteltérésekre adott okot az önkormányzaton belül is, ám mára a város vezetése túltette magát ezeken.

„A társaság élén vezetéváltás történt, a fürdő már hozza az eredményeket. Látogatottsága és bevételei egyaránt nőttek. A szezonon kívüli időszakban főleg a reklám, a meghirdetett kampányok befolyásolják a látogatók számát, míg a nyári fürdőidényben meg, úgy mond, Szent Péter. Csúcsüzemben a személyzet számára komoly feladat a megfelelő színvonal fenntartása, hiszen a belépések száma éves szinten meghaladja a félmilliót, ami a létesítményt országos viszonylatban a leglátogatottabb termálfürdők közé rangsorolja. Sajnos, ez a város összképén igazából nem látható, így sokan jogosan teszik fel a kérdést: hol van a sok látogatótól származó bevétel?! A fürdő az elmúlt években túlköltekezett, nagyon magas hitelterhekkal küszködik, s ez egyelőre

korlátozza a várost abban, hogy a létesítmény bevételeiből más fejlesztéseket finanszírozzon. Az idei évben kisebb beruházásokat már el tudunk indítani, s bízom abban, hogy az elkövetkező két évben még tovább tudunk lépni – azzal együtt, hogy a fürdő fejlesztése nem állhat meg, mivel csak így tud versenyképes maradni” – teszi hozzá Néveri Sándor.

A konkurenciához és az igényekhez alkalomán igazodni kell, ezért is döntött úgy a város vezetése, hogy felülvizsgálja és kiértékeli a 2007-ben készült hosszú távú fejlesztési tervet. Szakmai és társadalmi konzultációt indít, hogy a lakosok közvetlenül beleszólhassanak, milyen irányt vegyen a fürdő további fejlesztése. Az már most jól látszik, hogy Nagymegyeren igény volna sportmedencére, amelyet a helyi iskolák tanulói is használhatnának. Valószínű, hogy ennek megépítése és üzemeltetése nem termelne pénzben kifejezhető nyereséget – ám ennél magasabb rendű szempontok is léteznek.

Befektetőkre várva

A helyi és országos sajtóban viszonylag gyakori téma az ipari parkok sorsa. Ilyen ipari létesítménnyel Nagymegyert is büszkélkedhet; a terület előkészített állapotban várja az első beruházót. Bár korábban olyan hírek kaptak szárnyra, hogy egy, már korábban itt metelepedett cég szeretne fejleszteni az ipari parkban, a későbbiekben változott a helyzet: maradt a régi telephelyén, és az eredetileg tervezettnél kisebb beruházást valósított meg. Ez a várost azért is hátrányosan érinti, mivel nem tudta megkezdeni a közművek kiépítését az ipari park területén; jó hír viszont, hogy a Webasto Edscha Cabrio továbbra is kitar eredeti terve mellett, miszerint

alkalmazottai számát nyolcszáz főre emeli. A város területén emellett több kisebb-nagyobb cég is működik – például az Euromilk tejüzem, a műanyag termékeket előállító RPC Bramlage –, ám a legnagyobb munkáltatók mégis a helyi vállalkozók, akik létszámban egyenként ugyan kevesebb, összességében viszont a legtöbb embert alkalmazzzák.

„Ezzel együtt sincs elegendő munkahely – vélekedik a polgármester –, így továbbra is nagy reményeket fektetünk az ipari parkba. Nagymegyerről Bécs, Pozsony és Budapest egyaránt jól megközelíthető, és közel vagyunk Győrhez, ahol a német Audi újabb fejlesztéseket valósít meg. Így csak idő kérdése, hogy az erre kapcsolódó beszállítók mikor jelennek meg térségünkben. További pozitívum, hogy készülöben van a Győrt Vámoszabadi felől, tehát északról elkerülő autópálya-körgyűrű, ami a sztrádát gyakorlatilag húsz kilométerrel közelebb hozza városunkhoz. Ez remélhetőleg növeli majd a befektetők szemében Nagymegyert vonzerejét. Hadd jegyezzem meg: ami az ipari park kihasználtságát illeti, nem helyi sajátosságról van szó. Az elmúlt 10-15 évben országsszerte tapasztalható, hogy nagyon sok település hozott létre ilyen létesítményt, a várt siker viszont sok esetben elmaradt. Nekünk 30 hektár területünk vár arra, hogy egy jelentősebb beruházó vásárlási szándékkal ránk nyissa az ajtót.”

A városvezetés addig sem ül ölbe tett kézzel; ráérezve a helyi vállalkozók támogatásának fontosságára, a magyarországi Kapuvárral partnerséget építve, egy nemzetközi projekt részeként a napokban adja át az úgynevezett vállalkozói inkubátort. Az épületben tizenegy iroda várja kedvező bérleti viszonyok

30 hektáros ipari park várja a beruházókat a 63-as főút szomszédságában

mellett, gyakorlatilag üzemeltetésük felében a helyi vállalkozókat; ugyanakkor vállalkozásfejlesztési tanfolyamot is szerveznek, a közeljövőben pedig a két város közötti gazdasági kapcsolatokat erősítendő, partner-találkozóra kerül sor.

A Csallóköz mindig is az ország éléskamrája volt. Bár az ágazaton belüli foglalkoztatottság ma jóval alacsonyabb, mint mondjuk húsz évvel ezelőtt, Nagymegyertérségében ma is több sikeres gazdálkodó, mezőgazdasági vállalat működik. Cyberkorszak ide vagy oda, a föld még mindig meghálálja a művelést, gondoskodást.

A lehetőségekhez mérten

Mint a polgármester megjegyezte: Nagymegyeren a város nagyságához, jellegéhez mérten működik a közélet és az intézményrendszer. A város két alapfokú, magyar és szlovák tannyelvű iskolát tart fenn; az elsőt több mint hatszáz, míg a másikat mintegy kétszáz tanuló látogatja. Két óvoda – szintén magyar és szlovák nevelési nyelvű –, művészeti alapiskola, valamint szabadidő-központ működtetéséről is gondoskodik az önkormányzat.

„Az intézmények mellett fontosnak tartom a tömegszervezetek támogatását, mivel szint visznek a város életébe – mondja Néveri Sándor. – Nagyon jól működik városunkban a nyugdíjasklub, a gyalogos és kerékpáros turisztikai szakosztály, az egészségkárosultak szervezete, illetve legnagyobb tömegszervezetünk, a Csemadok. Ami a további tömörüléseket illeti: a futballklub több mint tíz ifjúsági csapatot tart fenn, de működik itt ifi súlyemelő szakosztály is, amelynek tagjai országos viszonylatban is figyelemreméltó eredményeket érnek el. Vannak veterán világbajnok súlyemelőink, két éve pedig asztalitenisz és dzsúdó szakosztály is tevékenykedik Nagymegyeren. Meglátásom szerint többre volna szükség, az önkormányzat e téren is igyekszik kezdeményezőként fellépni.”

Számos rendezvénynek, így kiállításnak, koncertnek, könyvbemutatónak, bérletes színházi előadásnak ad otthont a városi művelődési központ, a város kulturális életének legkiemelkedőbb eseményét, a Szent István Napokat pedig az egyház, az önkormányzat és a társadalmi szervezetek közösen szer-

vezik. A Csemadok kezdeményezésére 1991-ben indult többnapos rendezvény-sorozat, melynek alkalmával kirakodóvásár, egyházi, gasztronómiai, sport- és kulturális programok egyaránt zajlanak a városban, az évek során jó hangulatú népnüppélylőre nőtte ki magát.

Meddig nyújtózkodhat?

Nagymegyernak gyakorlatilag az év elejétől van jóváhagyott költségvetése, ami – tekintettel az önkormányzatokra járó inséges időkire – komoly fegyvertény. Másfelől meg azt mutatja, hogy alapvető elvi kérdésekben a városvezetés egységes álláspontra tud helyezkedni.

„Költségvetésünk mindenképp fedi a városi hivatal és az intézmények fenntartási költségeit, bár hatékonyság terén volna hová fejlődnünk – közli a polgármester. – Az állam által az önkormányzatra rótt feladatokat mindenképp el kell látnunk, még ha ezek finanszírozása nem mindig megfelelő mértékű is, ugyanakkor fejlesztésekben is gondolkodnunk kell. A városnak két fő bevételi forrása van: az egyik a visszaosztott adóhányad, amely az államkasszából érkezik, míg a másik a helyi adók és illetékek. Utóbbiakat hét éve nem emeltük; tavaly volt egy erre irányuló próbálkozás, de a képviselő-testület nem szavazta meg. Volna még egy bevételi forrásunk – ahogy már szó volt róla: a fürdőből –, ám az elkövetkező nyolc-tíz évben a hitelterhek miatt ez is korlátozott lesz. Persze pályázati forrásokon kívül is meg tudunk valósítani kisebb fejlesztéseket; idén például járdát építettünk, hamarosan befejezzük és átadjuk a játszóteret, majd kezdetét veszi a magyar óvoda, később a városi hivatal tetőszerkezetének felújítása. Elkészítettük a tervdokumentációt néhány útszakasz felújítására is, tehát folyamatosan dolgozunk a kisebb-nagyobb beruházások előkészítésén.”

Határon innen és túl

A hatékonyságot nagyban növeli, hogy a városi hivatalban létrehoztak egy részleget, amelynek munkatársai csak a projektek előkészítésével és levezetésével foglalkoznak. A város pályázatot nyert a központi zónában található park és a Szent István út felújítására, ám ez valahogy elakadt a minisztériumnál – az ügyben egyeztető tárgyalások

folynak. Az alacsony komfortfokozatú lakások építése tekintetében pedig egyelőre a képviselő-testület nem jutott egységes álláspontra, így továbbra sem dönt el, hogy ezek megépülnek-e.

Mivel Nagymegyert nagyon jó kapcsolatot épített ki Kapuvárral, a két település több nemzetközi projektet pályázott és valósított meg. Idén a város a 25 települést tömörítő Arrabona EGTC tagjává vált – mégpedig azon megfontolásból, hogy az Európai Unió 2014-2020-as programozási időszakában a Csallóköz és a Szigetköz számára egyaránt fontos területeken tudjon pályázni. A soron következő programozási időszak a természetes földrajzi térségek támogatásáról fog szólni, kár volna elszalasztani ezt a lehetőséget.

„Az elmúlt évek azt igazolták, hogy a problémák a határ mindkét oldalán szinte azonosak; így Nagymegyert és a Szigetköz több települése maga mögött tudhat már néhány sikeresen megvalósított projektet. Az egyik ilyen az illegális hulladéklerakatok felszámolására irányult, jelenleg pedig a kerékpárutakat fejlesztjük a Duna két oldalán” – vet számot az elmúlt évek sikeres nemzetközi projektjeivel a város első embere.

Jogszabályok szövevényében

A városvezetők különböző fórumokon keresik a választ arra, milyen törvényi szabályozásokkal lehetne egyszerűbbé, átláthatóbbá és eredményesebbé tenni az önkormányzatok munkáját. Néveri Sándor szerint általánosságban érvényes, hogy a hatáskörök kérdése, az önkormányzati törvény elég sok pontatlanságot és hiányosságot tartalmaz, ami olykor félreértéseket szül.

„A városi cégek működtetéséről szóló jogszabály például annyira homályos, hogy az önkormányzatoknak olykor a bíróságokhoz kell fordulniuk a hatáskörök tisztázása végett, ami bizony nem kevés időt és energiát emészt fel – mondja. – Egy másik visszásság: a városi tulajdonban lévő, nyereségorientált cégeket hátrányos helyzetbe hozza az az előírás, amely kimondja, hogy nem pályázhatnak európai uniós forrásokból. Ilyen a mi esetünkben a fürdő; ezt az állapotot diszkriminatívna érezzük, orvoslása érdekében szeretnénk konkrét lépéseket tenni. Nem helyeslem azt sem, hogy a jelenleg életben lévő jogszabály a helyi adók és illetékek eme-

lésének lehetőségét teljes mértékben az önkormányzatokra bízta. Nagyon népszerűtlen dolog ez, amelyet az önkormányzati képviselők nem biztos, hogy fel tudnak és mernek vállalni, mivel könnyen olyan helyzetbe sodorhatják a települést, hogy az nem lesz képes kellemő szinten ellátni a rá bízott feladatokat, esetleg megrekednek a fejlesztések. Ez az a terület, amelyet bizonyos szinten központilag kellene szabályozni. Ugyanakkor úgy vélem, a múlt század 90-es éveinek végén kezdődött közgazgatási reform pozitív folyamatokat

indított el; helyi illetőségűvé tette például az általános iskolákat és óvodákat. Még ha komoly felelősséget rótt is az önkormányzatokra, lehetőséget adott arra, hogy a települések maguk döntsenek e kulcsfontosságú intézmények sorsáról.”

Nagyobb megbecsülést

Az önkormányzatok életét gyakran keseríti meg a szövevényes, nehezen értelmezhető közbeszerzési törvény.

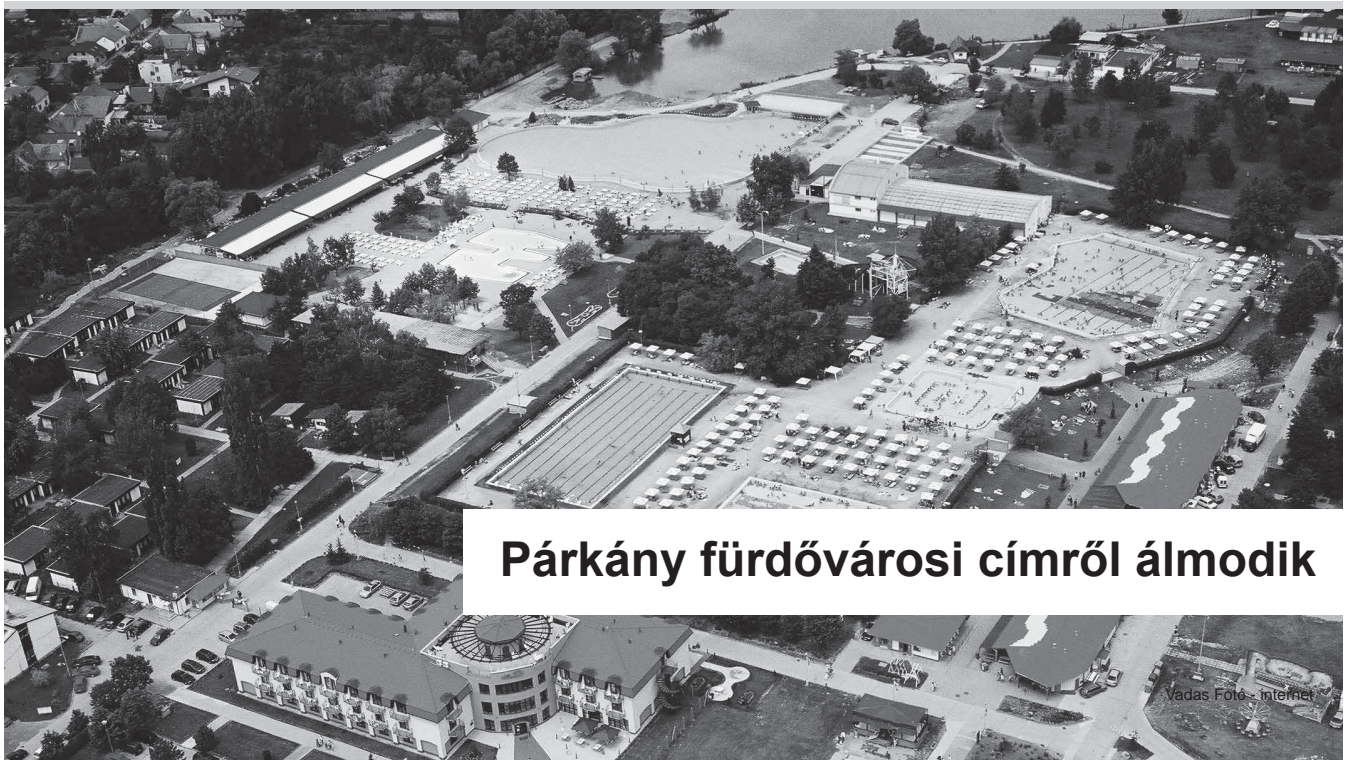
„A gyakorlatban a települések számára meghatározó fontosságú munkálatokat legtöbbször a legalacsonyabb áron kell elvégeztetni, holott az irreális árajánlat nyilvánvalóan egyetlen célt szolgál: hogy a kivitelező mindenáron megrendeléshez jusson. Ez sok esetben rossz minőséget eredményez, nem beszélve arról, hogy az önkormányzatnak folyamatosan ellenőriznie kell a kivitelezőt. Gyakorik az »előre nem látott többletmunkák« kifizetésére tett kísérletek, s nem ismeretlen jelenség az sem, hogy műszaki előírások, szabványok kijátszásával próbálnak »költségcsökkentést« elérni. Gyakran számunkra teljességgel ismeretlen, vagy az önkormányzatok körében a határidők túllépése, esetleg túlarazás miatt elhíresült cégekkel kell együttműködnünk. Ha a fejlesztés európai uniós támogatásból valósul meg, a kivitelezés után további öt évig fennáll a lehetősége annak, hogy adminisztrációs hiba, vagy az átadás időpontjának csúszása miatt akár a támogatás teljes összegét vissza kell fizetnie az önkormányzatnak” – véli a polgármester.

A Vállalkozók Háza a helyi vállalkozások fejlődését hivatott elősegíteni

Lőrincz Adrián

Kovács Zoltán felvételei

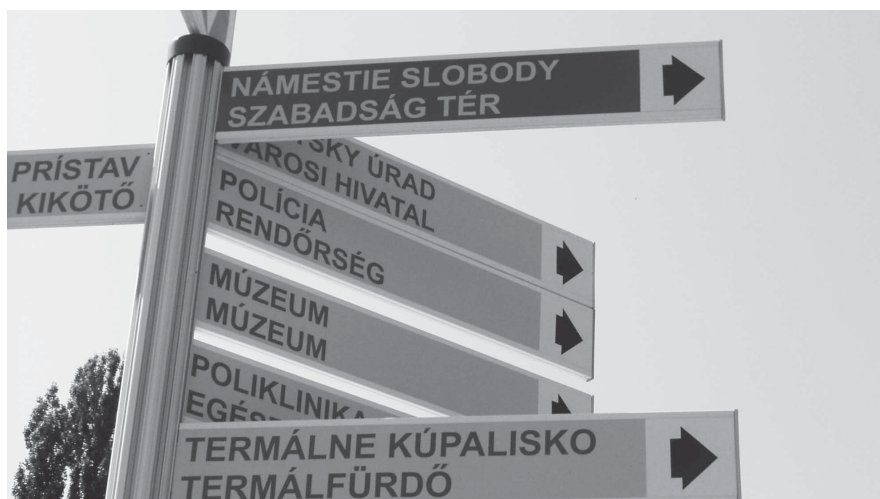
Párkány fürdővárosi címről álmodik

Város az Esztergomi Bazilika árnyékában, Dél-Szlovákia gyöngye, az ország legdélebben fekvő települése – néhány azok közül az állandó szöfordulatok közül, melyek a magyarországi vagy a szlovákiai sajtóban gyakorta olvashatók Párkánnyal kapcsolatban. Vajon milyen mértékben állják meg a helyüket, mennyiben tükrözik a valóságot? Vajon mennyire fejlődőképes ez a valamivel több mint tizenegyezer fős, többségében magyarok által lakott Duna melléki település? Többek közt erre is kíváncsi voltam, amikor Slabáková Kornélia polgármester-helyettes asszonyt a várost érintő legfontosabb változásokról, az éppen folyamatban lévő és várható fejlesztésekről faggattam.

Leginkább arra voltam kíváncsi, mi az, amit az immár négy éve húzódo és az önkormányzatokat is sújtó válság ellenére sikerült megvalósítania a városvezetésnek az elmúlt időszakban. „Elsőként a sétálóutca kialakítását említem, mely az elmúlt időszak leglátványosabb változását hozta városunkban. Sok évtizedes adósságot törlesztünk ezzel, hiszen fürdővárosként nem mindegy, hogy a turista mit lát a városközpontban. A nagyrészt EU-s pénzekből megvalósított árvízvédelmi gát megépítése a volt kompikötő melletti részen viszont már nem idegenforgalmi, hanem gyakorlati célokat szolgált, bár az idelátogató turisták is díjazták, hiszen a túlpárti Esztergomra innen a legszebb a kilátás” – magyarázza a polgármester-helyettes asszony. Majd arról beszél, hogy a város perspektívája szempontjából, hosszútávon mindenképpen Párkány fürdővárosi jellegét kell erősíteni, ennek megfelelően pedig a szolgáltatások színvonalát emelni. Ezt a célt segíti az is, hogy a város a fő turistacsalogatónak számító Vadas termálfürdőben szinte évente előrukkol valamilyen fejlesztéssel, újdonsággal. Az egy-egy forró nyári hétvégén akár a tízezer fős látogatottságot is elérő párkányi fürdő legnagyobb beruházása az elmúlt időszakban a csúszdapark megépítése volt, melytől a vendégek számára további növekedését remélik. „Az idén a Csillag medencét újítottuk fel és láttuk el látványelemekkel” – árulja el a város második embere, akitől megtudom még, hogy rövidesen a szálláslehetőségek is bővülnek a termálfürdő területén. Ugyanakkor a párkányi lakosokra is számítanak, mint potenciális szállásadókra és vendéglátókra, hiszen a város és a Vadas képtelen saját maga megoldani a csúcsidényben a szállásigényt. Ezt szerencsére felismerték a párkányiak is, akik közül egyre többen kínálnak szálláslehetőséget családi házukban vagy lakásukban. Erről egyébként a cikk írója is megbizonyosodott, járva a párkányi utcákat és látva az egyre több helyen kifüggesztett „szoba kiadó” vagy „szállás” feliratot, általában két, sőt három nyelven.

A párkányiak is fontosak

Az idegenforgalom fejlesztése tehát már nemcsak a város vezetésének fontos, a lakosság egy részének bevételi forrását is jelenti, olykor menekülés a munkanélküliség lélekölő állapotából.

Mégis: a város fejlesztésében nem lehet kizárólagos szempont a turisták kiszolgálása. Adódik hát a kérdés, milyen fejlesztéseket valósított meg, illetve tervez a városi hivatal, amelyek a párkányiakat szolgálják. „Mindenképpen az iskola-felújításokat kell említeni az első helyen. A város magyar és szlovák alapiskolájának épületét javarészt uniós forrásokból sikerült teljes mértékben felújítani. Ugyancsak sikerként könyvelhető el az összesen 24 lakást magába foglaló két bérház felépítése, az utóbbi időszakban ugyanis megnőtt az igény a bérlakások iránt. A város állami támogatást kért a közvilágítás korszerűsítéséhez, továbbá a térfelügyelő rendszer bővítéséhez, ennek elbírálása most van folyamatban. Na és ne feledkezzünk meg a szennyvíztisztító-állomásról sem, melynek építése jelenleg zajlik” – sorolja a polgármester-helyettes asszony. Aztán a képviselő-testületi munkára terelődik a szó, merthogy most a Nánai út felújításával kapcsolatos vita foglalja le a képviselőket. Abban szinte mindenki egyetért, hogy Párkány egyik legforgalmasabb útkereszteződésének felújítására és az ottani körforgalom megépítésére szükség van, ám sok képviselő tart az ehhez szükséges hitelfelvételtől. Párkányi lakosként e sorok írójának is megnyugtató, hogy a város vezetése ügyelni kíván arra, hogy a hitel elviselhető nagyságrendű legyen, s ne adóítsa el évekre a várost úgy, hogy aztán le kelljen mondani minden egyéb fejlesztésről.

A képviselő-testület számára egyébként hasonlóan fontos feladat napjainkban a szelektív hulladékgyűjtés kérdése és a lakótelepen eredetileg oktatási célokat szolgáló épület hasznosítása is. A hulladék osztályozása annyiban már megvalósult, hogy három különböző

színű konténerbe gyűjthető a papír, a műanyag palack, illetve a többi háztartási hulladék, ám a távlati cél a mennyiségi alapon történő szemétszállítási díj bevezetése, ezzel összefüggésben pedig a zárt, úgynevezett szelektív hulladékgyűjtő szigetek kialakítása több épülettömb részére. A lakótelepen található, városi tulajdonban lévő és jelenleg kihasználatlan épülettömb hasznosításánál pedig a városi könyvtár és a művészeti alapiskola odaköltöztetése merült fel, de anyagiak híján egyelőre ezt a kérdést nem tudta lezárni a képviselő-testület - tájékoztatott a polgármester-helyettes asszony.

A távhőszolgáltatás modernizálása viszont már nem vitatéma, a vezetérendszer teljes cseréje ugyanis folyamatban van, sőt, a kivitelező párkányi Enerbyt vállalat azt ígéri, a munkálatokkal még az új fűtési szezon előtt végeznek. Jelentős beruházás ez is, amelytől mind a szolgáltató, mind a fogyasztók jelentős energia-megtakarítást remélnek, utóbbiak komoly árcsökkenésben is bíznak.

Korszerű és sokféle oktatás az Adyban

Párkány – a túlpárti Esztergommal ellentétben – nem mondható iskolavárosnak, hiszen néhány oktatási intézménye van csak, ezek közül is csupán a magyar és a szlovák tanítási nyelvű alapiskola, a művészeti iskola, továbbá az óvodák tartoznak az önkormányzat hatáskörébe. A magyar tanítási nyelvű alapiskola Ady Endre nevét viseli, és a legnagyobb létszámú oktatási intézménynek számít Dél-Szlovákiában. Az iskola 2010-ben ünnepelte fennállásának 60. évfordulóját, mely alkalomra jubileumi évkönyvvel és emlékünneppel készült az iskolavezetőség a pedagógusokkal és a tanulókkal közösen.

Fodor Zsuzsa igazgatótól elsősorban azt szerettem volna megtudni, vajon mennyiben hoztak változást az elmúlt évek, netán évtizedek az iskola életében, milyen mértékben sikerült választ adniuk a társadalom és nem utolsósorban a szülők felől érkező elvárásokra és kihívásokra. „Az ezredforduló a mi iskolánk életében is jelentős változásokat hozott, hiszen 2002-től hivatalosan is a város önkormányzata lett a fenntartó, 2004-től bevezetésre került a normatív finanszírozási rendszer, amely iskolánkban a magas gyermeklétszámnak köszönhetően kedvező anyagi feltételeket biztosított. 2008-ban pedig elindult az oktatási reform, mely egy saját pedagógiai program kidolgozását írta elő. 2000-től felvállaljuk a sajátos nevelési igényű tanulók integrálását is, amennyiben garantálni tudjuk fejlődésüket. Megsegítésükre gyógypedagógust alkalmaz az iskola. További mérföldkövet jelentett a nyelvi tagozatos osztályok beindítása, a már meglévő matematika osztályok mellett. Az alsó tagozat első két évfolyamában önkéntes jelentkezés alapján elindítottuk az „egész napos” iskolát, vagy más néven iskolaotthont, amelynek célja a helyes tanulási szokások kialakítása, a rendszerben tanulás és segítségnyújtás a dolgozó szülőknek. Dióhéjban ezek a legfontosabb változások és történések iskolánk életében a legutóbbi években” – foglalta össze az igazgató.

Az épületben sétálva rögtön feltűnik, hogy megszépült és kibővült az iskola. „Valóban, az elmúlt tíz évben a leglátványosabb változás a tárgyi feltételek javítása terén következett be. 2000-ben még négy épületben tanítottunk a város négy különböző pontján” – tudom meg

Fodor Zsuzsától, aki a látványos fejlődés „titkaiba” is beavat. Mivel 2004-ben lehetőségük nyílt pályázatot benyújtani az EU strukturális alapjához, ezért nem késlekedtek, s a fenntartóval közösen egy 30 millió koronás fejlesztési tervet dolgoztak ki. Pályázatuk pozitív elbírálásban részesült, és ennek köszönhetően az iskola új tetővel, új emelettel, új ablakokkal ellátott, hőszigetelt épületté vált. Az intézmény tizennégy tanteremmel bővült, és lehetőség nyílt új szaktantermek kialakítására is. Az egyik legfontosabb hozadéka a felújításnak, hogy a korábban több épületbe szétszórta alsó és a felső tagozat egy helyre költözhetett, így végre egy tető alá került az addig kettészakított iskola. Ily módon évente jelentős anyagi megtakarítást érnek el, és adott a lehetőség korszerű segédeszközökkel, továbbá digitális technikával felszerelni a szaktantermeket és a szertárakat.

A tanterem után kívül-belül megújult a tornaterem, a salakpályát műfüves labdarúgó-pályává alakították, rendbe tették az étterem mögötti sportpályát is, amely most többfunkciós pályaként működik. A legkisebbeknek bővítették a játszóteret, parkokat, és pihenőket alakítottak ki. Ami pedig szinte páratlan dolog a hasonló intézmények esetében: akadálymentesítették az összes bejáratot, beleértve az iskolai étkezdét is. A fejlesztésekhez szükséges anyagi forrásokat nagyrészt pályázatok útján szerezte az Ady Endre Alapiskola, tudom meg a részletes beszámolóból.

Az iskola egyik erőssége a tehetséggondozás, ami nem csoda, hiszen a több száz tanuló közt mindig akadnak olyanok, akikre érdemes külön is odafigyelni. Kérdésemre, hogy mely versenyeken, megmérettetések szerepelnek az iskola tanulói a leggyakrabban, hosszas felsorolás következik. „A Tompa Mihály Vers- és Prózamondó Verseny országos döntőjéről diákjaink minden évben arany és ezüst fokozattal térnek haza. A Simonyi Zsigmond helyesírási versenyen évek óta bejutunk az országos döntőbe, s onnan többször elhoztuk a fődíjat. Rendszeres résztvevői vagyunk a komáromi „Jókai és kora” című országos irodalmi vetélkedőnek. A Palóc Mesemondó Verseny Rozsnyón megrendezett döntőjében iskolánk diákja elnyerte „a palóc mesemondás mestere” címet. Természetesen régiókban is szívesen szerepelünk, rendszeres résztve-

vői vagyunk a garamkövesdi Gyurcsó István Napoknak, ahol tanulóink felvidéki magyar költők verseit adják elő. A természettudományi tantárgyakból rendezett versenyeken – Curie Kémia-verseny, Feichtinger Sándor Botanikai Verseny, Duna Ismerettár Tudáspróba – szintén részt veszünk, hasonló sikerekkel, mint a humán tárgyak esetében.” A párkányi Ady-suli azonban a tehetséggondozás egyéb formáival is büszkélkedhet, vetem közbe, mire az igazgató mosolyogva helyesel, hogy bizonyára az 1982-ben alakult Kisbojtár néptáncgyűttesre, a Kuckó bábcsoportra, vagy éppen a Pengetők citerazenekarra gondolok. Mindegyik páratlan jelentőséggel bír a tehetséggondozás, továbbá a hagyományok ápolása terén. A legújabb a sorban az iskola zenekara, az Ady-Street, mely a modern zenei irányzatok iránt fogékony tanulókat igyekszik összefogni. Végül azt firtatom, vajon mennyire és milyen formában sikerül az iskola névadójának, Ady Endrének az emlékét ápolni. „Iskolánk 1999-ben az elsők között vette fel hivatalosan Ady Endre nevét. 1993 óta minden év novemberében megemlékezünk a költő születésnapjáról, mely mára már rendezvénysorozattá nőtte ki magát. Az esemény minden évben ünnepélyes megnyitóval kezdődik, ahol iskolánk Ady Endre irodalmi színpada zenés-verses összeállítással köszönti a meghívott vendégeket. Ugyancsak a költő emlékét ápoljuk a Léda Galéria megalapításával, melynek küldetése is van: szeretnénk, hogy tanulóink közvetlenül találkozassanak az alkotókkal, és a kiállított műveken keresztül megismerhessék a mai művészeti törekvéseket. Elsősorban a régió kortárs képző- és fotóművészetét mutatjuk be.”

Sajnos, elöregszik a Csemadok

A magyar kultúra ápolásában, a hagyományok őrzésében és átadásában nagy szerepe van a Csemadok Párkányi Alapszervezetének, mely az elsők közt alakult, még 1949-ben. „Azóta sok víz lefolyt a Dunán, sok minden történt, de hála Istennek mi folyamatosan működünk, bár sok akadályt kellett leküzdenünk” – tudom meg Boócz Máriától, a kulturális szervezet helyi elnökétől, aki szívesen beavat a párkányi csemadokosok életébe. Mintegy 500 tagot számlál a párkányi alapszervezet, ők a rendszeres tagdíjfizetők. Ez egyúttal fontos bevételi forrás, hiszen a

Fodor Zsuzsanna - Fotó - adysuli.sk

működésükhöz szükséges anyagi forrásokat javarészt saját erőből kell előteremteniük. A pénzhez jutás manapság „divatos” módját, a pályázatírást ők is gyakorolják, legutóbb például a Bethlen Gábor Alapítványtól sikerült egy 200.000 Ft-hoz jutniuk, amit a párkányi Csemadok-ház fűtési költségeire fordítanak majd. Az elnök asszony szavaiból kiderül, hogy az alapszervezet tulajdonában álló ház fenntartási költségei jelentik számukra a legnagyobb gondot, ám eddig minden évben sikerült valamilyen megoldást találni. A házban működik egyébként a Szövetség a Közös Célokért társulás párkányi irodája, ahol szerdánként van mód a Magyar Igazolványokkal kapcsolatos ügyek intézésére.

Arra a kérdésre, hogy melyek az év legfontosabb Csemadok-rendezvényei, Boócz Mária a következőket válaszolta: „Minden év két legfontosabb eseménye a hagyományosnak számító Magyar Bál és a Balassi Bálint Napok rendezvénysorozat, melynek közép-pontjában a március 15-ei ünnepség áll. Ugyancsak a Balassi-napok keretében kerül sor a régió alapiskolás tanulói számára rendezett történelmi vetélkedőre, továbbá az úgynevezett gimikonferenciára, ahol a helyi gimnázium diákjai mutatják be pályamunkáikat és dolgozataikat. Az alapszervezet mellett működő Szívárvány énekkar, a Hangulat együttes, továbbá a színjátszó kör próbái egész évben folyamatosan zajlanak, műsorukat pedig általában vagy helyi, vagy regionális rendezvényen mutatják be a közönségnek.” Elsősorban az énekkar fellépései gyakoriak, árulja el az elnök asszony, évente 15-18 különböző helyre hivatalosak, ahol dalaikkal emelik a rendezvény színvonalát. Emlékezetes fellépési helyszín számukra a magyarországi Barcs község, ahová egykor Zselizről telepítettek át felvidéki magyarokat. Az emlékünnepségre rendszeres meghívást kapnak, az útiköltséget pedig a párkányi önkormányzat fedezi, árulja el Boócz Mária, akitől megtudom azt is, hogy a jelen időszak legfájóbb és leginkább megoldásra váró problémája a Csemadok-tag-ság elöregedése. „Nagy gondot jelent a taglétszám állandó csökkenése, az elhunytak helyébe kevés új tagot sikerül toborozni, a fiatal korosztály megszólítása pedig különösen nehéz” – mondja nem kis szomorúsággal.

A könyvtárat pilisi szlovákok is látogatják

A Párkányi Városi Könyvtár a központban található, állománya kb. 51.000 kötet, a magyarul és a szlovákul kiadott könyvek nagyjából fele-fele arányban oszlanak meg. A könyvtárban felnőtt- és gyermekrészleg működik, a beiratkozott olvasók száma változó, de 700 és 900 között mozog éves szinten. Magyar és szlovák nemzetiségűek egyaránt látogatják a helyi könyvtárat, ezért mindkét etnikum olvasótáborát igyekeznek kielégíteni az alkalmazottak. Ez főleg abban mutatkozik meg, hogy az éves könyvvásárlási keretből magyar és szlovák könyveket egyaránt vásárolnak. Külön érdekesség, hogy a felújított hídnak köszönhetően magyarországi olvasói is vannak a párkányi könyvtárnak, ők főleg olyan egyének, akik valamiféle kapcsolatban állnak a magyarországi, konkrétan az Esztergom környéki pilisi szlovák falvak lakosaival, pl. ott tanító nemzetiségi pedagógusok, vagy szlovák gyökerekkel, felmenőkkel rendelkeznek, esetleg a (cseh)szlovákiai magyar irodalom iránt érdeklődők táborát képviselik.

Digitális mozi versenyez a profi színházakkal

A Párkányi Városi Művelődési Központ feladata szerteágazó, hiszen egyrészt a Párkány és Vidéke című helyi lap hivatalos kiadója, másrészt kulturális programok szervezésével, színjátszó csoportok szerepeltetésével, koncertek megvalósításával áll az itteni lakosság szolgálatában, nemzetiségi hovatartozásra való nélkül. A párkányi VMK munkatársa, Glázer Éva szerint legin-

kább a zenés, szórakoztató műsorok, vidám bohózatok vagy színdarabok iránt van igény, a lakosokat ezzel lehet becsábítani a nemrégiben felújított kultúrházba. Nem véletlen tehát, hogy leggyakrabban a Komáromi Jókai Színház és a Kassai Thália Színház művészei szerepelnek a párkányi közönség előtt valamilyen vidám darabban, de viszonylag gyakori – már csak a csekély földrajzi távolság miatt is – budapesti társulat fellépése is a VMK színpadán. A városi önkormányzat hatáskörébe tartozó Danubius mozi esett át a leglátványosabb fejlődésen és fejlesztésen az elmúlt hónapok során. Az internet térhódításával az egyre inkább hanyatló mozik országszerte csak nehezen tudnak lépést tartani a nézőkért folyó küzdelemben. Nagy előrelépést jelentett e téren, hogy a párkányi mozinak sikerült 31 ezer eurós támogatást elnyernie az állami audiovizuális alaptól. Ebből az összegből digitális vetítőberendezést vásároltak, felújították a hangosítást, így tavaly júliustól már térhatású filmeket is vetíthetnek a látogatóknak. A digitalizálás egyik előnye, hogy a kisebb településeken a fővárosi és a vezető mozikkal egyidőben vetíthetik a legújabb filmeket. A párkányi moziiban speciális, úgynevezett 3D-s szemüvegeket osztanak szét a nézők közt egy-egy filmvetítés előtt, ennek elsősorban az animációs- és mesefilm-kedvelők örülhetnek. A Danubius mozi a párkányi és a környékbeli nézőkön kívül a szomszédos Esztergom filmkedvelőit is várja, hiszen egy ideje már magyar szinkronnal készült filmeket is megtekinthetnek az érdeklődők.

A Párkányi Városi Múzeum állandó helytörténeti és rendszeresen változó időszaki kiállításokkal várja a lá-

togatókat a Vámház közben található épületben. Az időszaki kiállítások, témájukat tekintve, igencsak változatosak. Jelenleg Győrfi Ádám szobrász munkáiból látható egy válogatás, előtte a lévai székhelyű Barsi Múzeum „vendégszerepelt” Párkányban, legértékesebb és egyébként ritkán kiállított leletanyagaival. Csodálhatott már az érdeklődő a párkányi múzeumban faragott tojásokat, napórákat, különleges pipagyűjteményt és a teázással, a teakultúrával kapcsolatos tárgyakat is. Külön kiállítás keretében mutatták be a világ rendvédelmi szimbólumait, Pár-

kány sportegyesületének történetét, de ugyancsak kiállítással emlékeztek meg a felvidéki magyarok kitelepítéséről, a Don-kanyari csatákban elesett egykori párkányiakról és környékbeliokről. A 2008-as reneszánsz év keretében pedig „Visegrád évezredei” címmel volt látható egy kiállítás, melyet a visegrádi Mátyás Király Múzeum gyűjteményeiből állítottak össze.

Nem csupán beszélgetéseim, hanem személyes tapasztalataim alapján is elmondhatom: Párkány hosszútávon mindenképpen fejlődőképes. Elsősorban

akkor az, ha a fürdővárosi címnek minél jobban meg tud felelni, különösen az erre épülő városfejlesztésben, ahol még rengeteg a kihasználatlan lehetőség. A Mária Valéria híd megépülése újabb lökést adott ennek a városkának, hisz a korábban szinte kizárólag cseh és szlovák (részben lengyel) turistákat vonzó települést a magyarországi vendégek is egyre nagyobb mértékben kezdik felfedezni. Az itt élők többsége bizakodó, távlatokban gondolkodik. Van jövőképük, vannak terveik, s talán ez a legfontosabb.

Tátyi Tibor

A kelet kapuja – az Ung-vidék központja

Nagykapos feltehetőleg a 11-12. században jött létre, az Eperjes-Tokaj és Ungvár-Kassa kereskedelmi útvonalak kereszteződésénél. Az ősi Kapos az egyik láncszem lehetett a gyeplínia mentén határőrző szerepet betöltő helységek láncolatában. Valószínűleg innen ered elnevezése is, ami a régi magyar „kapu” szóból alakulhatott ki. Kapos a gyeplínia kapuja volt. A legrégebbi írásos emlék a város nevének említésével II. András király 1214-ben keltezett birtoklevelében található, amelyben Boleszló váci püspök, a leleszi premontrei prépostságnak tett kaposi adományát erősíti meg. Ebben az oklevélben Copus-ként emlegetik a várost. A középkorban vezető szerepet játszott Ung megye mindennapi életében. Egy ideig Ung megye székhelye volt, Ungvár csak később vette át ezt a szerepet. Sokáig itt tartották a megyei és nemesi gyűléseket is. A 16. században a megyében csupán Ungváron és Nagykaposon voltak szabad céhek. A 19. században, a beregszászi archívumban őrzött adatok szerint, Nagykaposról és környékéről is nagyszámú honvéd harcolt az 1848-49-es magyar szabadságharcban.

A jelenlegi Nagykapos négy község - Kapos, Kiskapos, Csepely, Veskóc - egyesítésével jött létre. Kapos, Kiskapos és Csepely 1914-ben egyesült, Veskóc közigazgatásilag 1960-tól tartozik a városhoz. A II. világháború után a régióban jelentős iparosítás ment végbe. 1966-ra megépült a vajáni hőerőmű, 1973-ban a kompresszorállomás, 1978-ban a Slovnaft olajfinomítója. Az új munkahelyek teremtése mellett ez azt is jelentette, hogy a városban megemelkedett a szlovák nemzetiségűek száma, arányuk húsz év alatt csak-

nem tíz százalékkal nőtt. A folyamat az elmúlt két évtizedben nem folytatódott, a 2011-es népszámlálási adatok alapján 9 406 személy rendelkezik a városban állandó lakhellyel, a lakosság nemzeti-szerinti megoszlása: 2844 szlovák, 5604 magyar, 116 roma, 72 ukrán és 35 cseh volt. A városban napjainkban egy magyar és egy szlovák alapiskola, egy művészeti alapiskola, egy kiegészítő iskola és gyermekotthon, egy vegyes tannyelvű gimnázium és három szak-középfiskola működik.

Nehézségekkel küszködik, de fejlődik a város

Nagykapos jelenlegi polgármestere a negyvenéves, pedagógus végzettségű Petrikán Péter, aki a második választási ciklusban áll Nagykapos élén, találkozásunkkor szinte kérdés nélkül a városban aktuálisan zajló munkálatokat sorolja. Az Ung-vidéki település 2010-ben vissza nem térítendő támogatást nyert a városközpont rekonstrukciójára. A polgármester – számszerűsítve a beruházás nagyságrendjét - elmondta,

hogy a közterületek fejlesztése 1 316 475 euró összköltségből valósul meg, az építészeti és régiófejlesztési minisztérium pályázatán elnyert támogatás 85 százaléka európai uniós alapokból származik, a kiadások 10 százalékát az állami költségvetésből nyert hozzájárulásból finanszírozzák, a településnek az 5 százalékos önrészt kell állnia. A munkálatok során modernizálják a közvilágítást, kijavítják a járdákat és a parkolókat, rendbe teszik a városi parkot, akadálymentesítést végeznek el, buszmegállókat, lócaikat és köztéri szobrokat helyeznek ki, illetve a városháza környékén ingyenesen elérhető internet hozzáférést üzemelnek be. A projekt 2012 decemberében zárul.

A nehéz gazdasági helyzet ellenére az elmúlt években sem állt meg a város fejlesztése, a települési intézmények modernizációja. A városháza épületének rendbetétele például 2011-ben fejeződött be, ami magában foglalta az épület teljes hőszigetelését, beleértve a nyílászárók cseréjét. A beruházás 285 000 euróba került, s teljes egészében a város költségvetéséből finanszírozták. Azt megelőzően a város két általános iskolájának a felújítására került sor. Előbb – 2008-ban - a Pavol Országh Hviezdoslavról elnevezett szlovák tanítási nyelvű iskola épületének tatarozását végezték el 1,98 millió euró uniós pályázati támogatásból, tavaly pedig az Erdélyi János Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola újult meg, ez esetben a beruházás értéke 1,41 millió euró volt.

Új munkahelyek?

A közeljövőt illetően sem panaszkodik a városvezető, hiszen Ung-vidék központja sikeresen pályázott hulladékgyűjtő-udvar kialakítására, ami egyébként a szelektív hulladékgyűjtés megszervezését is feltételezi. A környezetvédelmi minisztériumtól 630 957 euró vissza nem térítendő támogatást kapott a város. Ebből a pénzből az elképzelések szerint az egyik városi tulajdonú parcella 2641 négyzetméteres területén hozzák létre a gyűjtőudvart. A projekt megvalósítása után a város lakói ingyen vehetik igénybe a gyűjtőudvar szolgáltatásait. S nemcsak a klasszikusnak mondható háztartási hulladék - papír, üveg, műanyag- és fémtárgyak, ruhanemű – kerülhet a hulladékgyűjtőbe, hanem a zöldhulladék és a különböző vegyi anyagok is. A beruházás megvalósítása a tervek szerint még idén

elkezdődik. A szelektív hulladékgyűjtés intézményesítése mellett, hogy hozzájárul a város tisztaságának növeléséhez és ökológiai szempontból is fejlődést eredményez, új munkahelyeket is biztosít a városban.

A munkahelyteremtés kapcsán Petrikán Péter polgármester azonban hangsúlyozta, hogy a keleti régióban tapasztalható hatalmas arányú munkanélküliség erősen rányomja bélyegét a vidékre, így a Nagymihályi járás egyetlen magyar többségű városára is. Nagykapos önkormányzata jelenleg 107 embert foglalkoztat, beleértve a település által fenntartott oktatási intézmények alkalmazottjait is, többre egyszerűen nincs lehetőség. A foglalkoztatottsági mutatókon úgy próbálnak segíteni, hogy szívesen fogadják és igyekeznek támogatni azokat a magánjellegű beruházásokat, melyek új álláslehetőségeket ígérnek.

A városvezető szerint a közeljövőben körülbelül harminc új munkahely jöhet létre abban az üzemben, melyet egy csehországi cégcsoport tervez kiépíteni. A beruházó pelletgyárat szeretne létesíteni a város kataszterében. Biztató a beruházás jövőjét illetően, hogy a cégcsoporthoz egyik vállalkozás már jelen van a városban, korábban két kazánházat vásárolt Nagykaposon. A tervek szerint a gyárban feldolgozott fapelletről villanyáramot termelnének, és az így keletkezett energiát távhő- és melegvíz-szolgáltatásra hasznosítanák. Az e módon előállított távhő és melegvíz akár 25 százalékkal is olcsóbb lenne annál, amennyit a helyiek jelenleg fizetnek ezekért a szolgáltatásokért. A pelletgyártó üzem, amely a tervek szerint 2013-ban indul be, sikeres működés esetén akár meg is duplázná a

foglalkoztatottak számát - bizakodik Petrikán Péter.

Megtartani a fiatalokat

E bizakodás ellenére egy másik súlyos gondra hívja fel a figyelmet a polgármester, amely nemcsak Nagykapost, hanem az egész régiót érinti: a munkalehetőségek hiányából fakadóan nagyfokú elvándorlás tapasztalható az Ung-vidék és a Bodroghöz településeiben. Ez az elszomorító jelenség az idősebb korosztályt is egyre inkább érinti, de az ifjúság körében figyelhető meg a legnagyobb mértékben. Nagy Zsuzsanna, a városi hivatal ifjúságpolitikában jártas projektmenedzsere kifejtette, hogy Nagykaposon különböző pályázati forrásokból számos olyan ifjúsági tevékenységet végeznek, amelyek a helyi fiatalság itthon maradását és lakhelyén való érvényesülést ösztönzi; a szociális program keretében „egymást segítő köröket”, önkéntes-programokat valósítanak meg. „A Copus Convent nevű rendezvény például arra szolgál, hogy a város képviselői párbeszédet folytassanak a helyi ifjúsággal. A Városi Szabadidőközpont ifjúsági parlamentjének tagjai több nemzetközi ifjúsági csereprogramot, kultúrával és környezetvédelemmel kapcsolatos rendezvényt valósítottak már meg”- közölte Nagy Zsuzsanna arra a kérdésünkre válaszolva, mit tud tenni a város azért, hogy a fiatalok megtartásával perspektívája maradjon. Mindez azonban megélhető, biztos jövedelem híján kevés.

Kétnyelvűség

Nem biztos ugyan, hogy a fiatalok itthon tartásával szorosan összefügg, a város

jellegével és hagyományaival azonban bizonyosan, hogy a kétnyelvűség betartása terén – vagyis a szlovák államnyelv mellett a magyar nyilvános használata - a városban több pozitív példa is felmutatható az utóbbi időben. Bár régi magyar városról van szó, és abszurd dolog ezt a tényt kiemelni, de tudjuk, a Felvidéken, így a keleti régióban is sok esetben megfigyelhető az a sajnálatos jelenség, hogy a magyar többségű települések vezetői is elhanyagolják a nem államnyelvű tájékoztatást. Elmondható, hogy Nagykaposon az utóbbi években odafigyelnek arra, hogy a magyar nyelvű feliratok se hiányozzanak a városi intézményekről és a közterületi táblákról. Követve több dél-szlovákiai város példáját, a nagykaposi önkormányzat is elfogadott egy határozatot, amely a kétnyelvűség betartására hívja fel a városban működő vállalkozások, szervezetek és intézmények vezetőinek figyelmét. A kisebbségi nyelvhasználatot szabályozó 184/1999-es számú törvény előírásaira hivatkozó határozati javaslatot az Ung-vidéki város egyetlen MKP-s önkormányzati képviselője, Barkó Attila terjesztette be a 2011-es év utolsó testületi ülésén. Az ügy pikantériája, hogy egyetlen szavazaton múltott a javaslat sikere, ugyanis a Most-Híd párt képviselői nem támogatták a kezdeményezést.

Veszélyeztetett közszolgáltatások

Állami fejlesztésekről, központilag támogatott munkahelyteremtő beruházásokról nem nagyon hallani a régióban, államilag tervezett leépítésekről annál inkább. Az idei évben több ilyen ügygel is hergelték a nagykaposi és környékbeli polgárokat. A Kassa Megyei Önkormányzat 2012 júniusában napvilágot látott javaslata szerint a nagykaposi sürgősségi orvosi ügyeletet összevonták volna a királyhelmecivel. Bár a sürgősségi ügyelet több éve már csak este tízig fogadja az ellátásra szorulókat, a tervezett összevonás nagy ellenállást váltott ki. A nagykaposi képviselőtestület javaslataira még aláírásgyűjtés is folyt, hogy megmaradjon az ellátás. Petrikán Péter szerint végül sikerült megállapodni a megyei hivatal illetékeseivel, és a döntéshozók átértékelték a tervezett intézkedést. Ennek köszönhetően a kistrégyi központja, úgy tűnik, megtarthatja ezt a szolgáltatását. Amennyiben a szolgáltatás mégis megszűnne, több mint tizenötezer Ung-vidéki lakost érintene

hátrányosan. Hiszen a beteg, a sürgős segítségre szoruló ember később jutna orvosi ellátáshoz, azok meg, akik nem szorulnak a gyorsmentők szolgáltatásaira és saját gépkocsival kénytelenek felkeresni az ügyeletet, sok esetben több mint harminc kilométert autózhatnak lakott területeken át vezető, gyakran rossz állapotú közutakon.

A Nagykapos-Bánóc vasútvonal megszüntetéséről szóló tervek már évek óta borzolják a kedélyeket az Ung-vidéken. Szeptember második hetében ért véget az említett szárnyvonal személyforgalmának megmentése érdekében folytatott petíciógyűjtés. Az augusztus óta tartó tiltakozó akciót háromtagú petíciós bizottság vezette, Mihók Gábor, az MKP Országos Elnökségének nagykaposi tagja, illetve két környékbeli MKP-s polgármester, a bési Kalán Sándor és a nagyszelmenci Tóth Lajos. Mihók Gábor tájékoztatása szerint pár hét alatt közel kétezer aláírás gyűlt össze. „Sokan önzetlenül bekapcsolódtak a petíciós aláírásgyűjtésbe, és tucatjával hozták az aláírt íveket. Vidékünk polgárai tudatosítják, hogy régióink számára újabb pofon lenne, ha leállítanák a Nagykapos-Bánóc közötti szárnyvonalat. A leépítéssel számos itteni diaktól, munkástól, utazni vágyótól vonnák meg a lehetőséget, hogy városunkból vonattal utazhasson Kassára”- közölte Mihók Gábor.

A Szlovák Vasúttársaság hasonló okokból, vagyis az alacsony kihasználtságra és gazdasági nehézségekre hivatkozva a Nagykapos és Bánóc közötti vonalon nem egészen tíz évvel ezelőtt már leál-

lította a vasúti személyszállítást. A lakosság tiltakozásának hatására azonban rövid idő elteltével újraindították a közlekedést az említett szakaszon, amelyen 1921 óta létezik vasúti forgalom, mindmáig érintve Vaján és Deregnyő magyarlakta Ung-vidéki települések állomásait is. A petíciógyűjtésnek nemcsak akkor, hanem 2011-ben is megvolt az eredménye. Másfél évvel ezelőtt már a Radičová-kormány is kilátásba helyezte, hogy megszünteti a személyszállítást az Ung-vidék egyetlen vasútvonalán. Rövid időn belül akkor is több mint kétezer tiltakozó aláírás gyűlt össze, ami elegendőnek bizonyult ahhoz, hogy a kormány elálljon szándékától. Az üzemeltetők akkor beérték a járatok számának ritkításával. Amennyiben a mostani tiltakozás visszhangtalan maradna, és valóban megszűnne az említett szárnyvonal, a régió polgárai vasúton Kassára csak a Nagykapostól huszonöt kilométerre fekvő perbenyiki vagy a harmincöt kilométerre található nagymihályi, illetve a harminc kilométer távolságban lévő bánóci állomásról utazhatnának. A kezdeményezés szervezői bíznak benne, hogy most is sikerül jobb belátásra bírni a döntéshozókat. Az összegyűlt íveket 2012. szeptember 17-én postázták a vasúttársaság vezetőihez.

A környék legnagyobb magyar iskolája

A nagykaposi Erdélyi János Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola az Ung-vidék legnagyobb magyar oktatási intézménye. Kovács Adrienn, az iskola tavasszal megválasztott igazgatója el-

mondta, hogy a város híres szülöttéről elnevezett iskola alsó- és felsőtagozatos diákjait önállóan szolgáló épületei az elmúlt években kívül-belül jelentős felújításokon mentek át. Pár éve modernizált laboratóriummal és szaktantermekkel, illetve éjjeli megvilágítással ellátott műfüves sportpályákkal bővült az intézmény, idén pedig befejeződött a nyílászárók cseréje, a hőszigetelés, illetve a tetőcsere is. A projekt részeként felújították a mosdókat, bővítették és modernizálták az osztályok felszerelését, illetve egy új számítástechnikai tantermet adtak át. Az őszi hónapokban újra megvalósul az iskola kertjében egy fafaragó tábor, ahol a diákok szakemberektől, elismert művészeketől sajátíthatják el a fafaragás tudományát, miközben különös hangsúlyt fektetnek a magyar népi motívumok és a rovásírás megismertetésére is. A nagykaposi Erdélyi János Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskolában idén 47 kisdíák kezdte meg tanulmányait, ami 5 nebulóval több, mint az előző évben volt.

Kultúra mint megtartó erő

Kulturális rendezvények szervezéséből Nagykaposon a Városi Művelődési Központ és a városban működő civil szervezetek veszik ki a leginkább a részüket, nyereségorintált vállalkozás ezen a téren még nem működik a városban. A magyar kultúra ápolásában jelentős szerepet vállal még a Magyar Közösségi Ház. Az intézmény évek óta helyszíne a legkülönfélébb kulturális rendezvényeknek, tanfolyamoknak, kiállításoknak, konferenciáknak és ta-

lálkozóknak. A közösségi ház jelenleg olyan szervezeteknek ad otthont, melyek tevékenységükkel jelentős feladatokat vállalnak magukra a magyar kultúra és identitás megőrzésében és továbbadásában.

Talán ennek a kitartó és összehangolt munkának köszönhető, hogy a Felvidék magyarlakta régiói közül a Nagymihályi járásban csökkent a legkisebb mértékben a magyar nemzetiségű polgárok száma, Nagykaposon a 2001-es népszámlálás óta pedig nőtt a magyarság száma arányaiban és lélekszámban is. A Statisztikai Hivatal adatai szerint a városban jelenleg 59,58 százalék a magyarok aránya. 5604-en vallották magukat magyarnak, ami negyvenhárom fővel több, mint tíz évvel ezelőtt.

A népszámlálási eredmények kapcsán Mihók Gábor, aki a Nagykaposi Csemadok Alapszervezet elnökeként is szerepet vállal a közösségi életben, annak a véleményének adott hangot, hogy sikeresnek bizonyult a városban és a régióban megszervezett népszámlálási kampány. „Nagykaposon több szervezettel együttműködve javaslatot tettünk a legmegbízhatóbb számlálóbiztosok személyére, továbbítva azt a város vezetése felé” - tájékoztatott Mihók, aki szerint az elmondottakon túl a városban gyakran és rendszeresen megszervezett magyar kulturális és közösségi rendezvények is hozzájárultak a jó eredményhez. „Örömmel tapasztalom, hogy szervezetünk tagjai tevékenyek, a Csemadok rendezvényei pedig közkedveltek. Hiszem, hogy a színes kulturális

rendezvények, előadások, jelentősebb nemzeti eseményeinkről való rendszeres megemlékezések mind hatással voltak arra, hogy erősödjön a helyi magyarság” - jelentette ki helyi Csemadok szervezet vezetője.

A sport sem mellékes

A városban sokrétű és több sportágban is eredményes tevékenység zajlik. A polgármester, aki maga is aktív labdarúgó, elmondta, hogy két felnőtt és három ifjúsági labdarúgócsapat működik, de eredményesek az asztaliteniszezők és a horgászok is. Az utóbbiak csapata az ország élmezőnyébe tartozik, az előbbieket pedig nem állnak távol attól, hogy a legjobbak közé kerüljenek. Dicséretes a röplabdázók, a sakkozók és a floorball játékosok tevékenysége is. És nem kizárt, hogy rövidesen javulnak a sportolási feltételek a városban, Petrikán Péter polgármester szerint ugyanis a hosszabb távú tervek között szerepel egy új sportlétesítmény, illetve az évek óta bezárt, magántulajdonban lévő uszoda újbóli megnyitása is.

„A válság 2008-as kirobbanása óta minden évben kevesebb összegre számíthatunk a költségvetésben, és ez nagyon megnehezíti a városvezetés dolgát a fejlesztések terén. De nem hagyjuk magunkat, továbbra is igyekszünk kihasználni legalább a pályázati lehetőségeket, hogy a fejlődés semmilyen téren ne álljon meg a városban” - mondta a polgármester.

A városban zajló kulturális és sporttevékenységgel függ össze az is, hogy a nagykaposi városháza ez év januárjában megjutalmazta város jeles személyiségeit. Idén először osztották ki az Év Önkéntese Nagykaposon-díjat, amelyet Valentin Kristóf, a Városi Asztalitenisz Klub vezetője vehetett át. A Városért-kitüntetést Demjénné Kovács Erna kapta, Nagykapos történelmének és jeles történelmi személyeinek felkutatása és megismertetése során végzett munkájáért, publikációs tevékenységéért, a város kulturális életében való aktív részvételéért, illetve a város hírnevét öregbítő önzetlen szolgálatáért. A díszpolgári címet Nagy Zoltán, nagykaposi származású, Pozsonyban élő érdemes művész, táncos, táncpedagógus, balettmester kapta.

Tornaľa – egy jobb sorsra érdemes gömöri kisváros

Tornaľjára már eljutni sem olyan egyszerű. December 9-éig ugyan még megáll itt három pár személyvonat, de aztán már csak a gyorsvonatok maradnak. Nem egyszerűbb a buszközlekedés sem. A volt járási székhelyre, Rimaszombatba az utolsó busz este hat órakor indul, az új székhelyre, Nagyrőcére közvetlen járat gyakorlatilag csak munkanapokon van, de ilyenkor is egész napba telik az ügyintézés. A vonaton „telt ház” van (a kormány a kihasználatlansággal indokolta a megszüntetést), az ismerős vasutas a vasúttársaságot és a régió településeinek a vezetőit szidja, hogy nem jártak közbe a kormánynál a járatok megmaradása érdekében, holott, ahogy később a hivatalban megtudom, ők minden követ megmozgattak, de hiába. Végre Tornaľján vagyunk...

Gazdag múlt, felemás közelmúlt

Bevezetőül egy kis történelem, vázlatosan. Tornaľa (1948-1990 között Šafárikovo) város a Besztercebányai kerület Nagyrőcei járásában, Rimaszombattól 28 km-re keletre, a Sajó bal partján fekszik. A Dél-Sajóvidék központja, Beje, Sajókirályi és Sajószárnya tartozik hozzá. Keleti határa egyben államhatárt alkot Magyarország és Szlovákia között.

Tornaľa nevét a régi magyar torn (torony) és alja szavak összetételéből eredeztetik, az itt állt egykori őrtoronnyal kapcsolatos. Tornaľa ősi település, ahol már a bronzkorban is éltek emberek, 1926-ban területén a pilinyi és a kijétei kultúra népének temetőjét tárták fel. Az egykori angolpark egyik részén pedig rézkori településnyomok találhatóak még feltáratlanul. A mai települést 1291-ben "Tornallya al. Nom. Kevy" néven említik először. Ekkor kapott engedélyt Boluk, a Tornallyaiak őse, hogy megerősítse a természetes, azaz a követ, amiről 1241-ben van leírás. Ez lehetett a település névadója.

Tornaľa 1427-ben már jelentős település volt, az évi adólajstromban 46 jobbágyportával szerepel. Mint a környék többi települését, a 15. században ezt is husziták foglalták el. 1459-ben Mátyás serege visszafoglalta. A település egy időben két részre, Alsó- és Felső-Tornaľjára oszlott. Kastélyában több megyegyűlést is tartottak. Ura, Tornallyai János a mohácsi csatában esett el 1526-ban. 1556-ban török sereg dúlta fel.

A 18. században forgalmas postaállomás lett. 1828-ban 96 házában 622 lakos élt. 1837-ben 708 már lakosa volt, akik főként mezőgazdasággal és kézművességgel foglalkoztak. 1848-ban a falu a szabadságharc mellé állt, 1849-ben itt ütközött meg Dembinski honvédserege Schlick császári seregével. 1873-ban a vasút elérte a települést és ez nagy fellendülést hozott fejlődésében. Ekkor vált a környék politikai, gazdasági és kulturális központjává. 1853-ban járási székhely is lett.

1910-ben 2033 lakosából 1995 magyar volt. A trianoni békeszerződésig Gömör

– Kishont vármegye Tornaľjai járásának székhelye volt. Az 1930-as években itt működött a Kazinczy Könyv és Lapkiadó Szövetkezet, mely a „Magyar Írás” című irodalmi folyóiratot kiadta. 1938-44 között Tornaľa újra Magyarország része volt, 1944. december 19-én foglalták el a II. ukrán front csapatai. 1944-ben a város több mint 650 zsidó polgárát hurcolták koncentrációs táborba és gyilkolták meg.

Tornaľa 1853-tól 1960-ig a Tornaľjai járás központja volt, melynek megszűnésekor a Rimaszombati járáshoz csatolták. 1996-ban, a közigazgatási átszervezéskor a Nagyrőcei járáshoz került.

1964-ben a várossal egybeépült Sajókirályi, 1971-ben pedig a távolabbra fekvő Sajószárnya és Beje községeket Tornaľjához csatolták. A város mezőgazdasági jellege az iparosítások ellenére a mai napig fennmaradt. Ma 7 509 lakosából 4 331 magyar, 2 262 szlovák, 334 roma, 59 cseh, 5 – 5 ruszin és ukrán nemzetiségű.

Tornaľa legjelentősebb épületei közé

tartozik a Városháza, amely 1926-28 között épült. Mivel az egykori kultúrház (Fehér Ló) történelmi műemlékké lett nyilvánítva, így 1971-ben megkezdődött az új kultúrház építése könyvtárral, mozival és szállóival.

Legértékesebb műemléknek a templomok számítanak, de ide sorolhatjuk a négy kastélyt Tornalján, Szárnyában és Bejében, a Tornallyai család kúriáját (mely ma gyermekotthon) és Nepomuki Szent János barokk szobrát is. A városhoz tartozó Bejében született Darvas Iván Kossuth-díjas színművész, akinek édesapja, Darvas János, a szlovákiai magyar irodalom első nemzedékének jeles képviselője volt.

Gondok, ahogy a régióban mindenütt

A Városháza patinás épületében a város jelenéről és jövőjéről beszélgetünk Szögedi Anna polgármesterrel és Balajti Lajos hivatalvezetővel. A jelen nem túl szívderítő. A jövő pedig?

„A legnagyobb eredménynek azt tartanánk, ha a város teljesen kikerülne a bulvárhírekből, ahová az elődök jóvoltából került, s végre nyugodtan dolgozhatnánk – mondja Szögedi Anna. – A városban az elmúlt években háromszor volt szigorított költségvetési rend, s mindössze egy lépés választotta el a kényszerfelügyelettől. A szemet-szállítást a városban az AVE biztosítja, amelynek 5 évig egy fillért sem fizettek. Ha már nagyon megszorultak a város egykori vezetői, akkor gyorsan eladtak épületeket, s a bevételből jutalmakat fizettek.” Amikor Szögedi Anna a polgármesteri székbe került, népszerűtlen intézkedések egész sorát kellett meghoznia, így a Városi Hivatal alkalmazá-

sában is mindössze harmincketten maradtak. „Ez igencsak kevés” – teszi már hozzá Balajti Lajos, akinek titkárnője sincs, s főleg a gazdasági osztályon, a költségvetés előkészítésekor érzik meg nagyon munkaerő hiányát. 22 per van folyamatban, főleg áron alul eladott ingatlanok miatt pereskedik a város, például a strand területén több épületet adtak el aprópénzért, s nemcsak a pénz hiányzik, hanem a szétosztogatott területek is, mert a város nem tud hol fejleszteni.

Tornalaja egyik legnagyobb gondja, mint mindenütt a régióban, a munkanélküliség, amely a 40 százalékot is eléri. 2002-ig az Ozeta ruháipari cég jóvoltából a város még kedvező helyzetben volt, de miután a céget felszámolták, itt is rohamosan nőtt a munkanélküliség. Főleg a város lakosságának mintegy 40 százalékát kitevő roma népesség maradt tartósan munka nélkül. Ez csak akkor változott meg, amikor elkészült a barnamezős ipari park a helyiek által csak ruhagyárnak nevezett egykori Ozeta területén, s a német Himolla bú-

toripari cég kisüzemet nyitott. A müncheni cég szerte a világon mintegy 3 500 embert alkalmaz, Angliában, Kínában, Romániában és Magyarországon is vannak üzemegységei, s mivel az egykori ruhagyár alkalmazottait, szakmunkásait alkalmazni tudta, helyben tudott munkaerőt toborozni. Szabás, varrás, kárpitozás – ebből az első kettő már működik a tornaljai fióküzemben, ahol jelenleg hatvanan dolgoznak, de a cég szeretne terjeszkedni, s idővel átállni két műszakra, amely újabb hatvan ember felvételét jelentené. A város nagyon elégedett a cég eddigi hozzáállásával, Szögedi Anna szerint maximálisan együttműködők, nem kértek támogatást és adókedvezményt sem, viszont napra pontosan fizetik a bérleti díjat, és a munkásaiknak sem tartoznak. Tárgyalások folynak arról, hogy idővel a másik csarnokot is birtokba vegyék. Állami támogatással jött létre az ipari zónában a belga LVD Company 5 700 négyzetméteres új üzemsarnoka, ahol négy éven belül mintegy 250 új munkahely kialakítását tervezik.

A belga LVD S2 már több mint tizenöt éve működik a városban, az egykori gépgyár egyik csarnokában folyt eddig a termelés, de mivel ezt már kinötte a gyár – mert közben a termékszála bővült, a megrendelések növekedtek, az itt gyártott gépek iránti tartós a kereslet –, a befektető új üzemegység felépítéséről döntött. A Radičová-kormány adókedvezményekkel, munkahelyteremtő támogatásokkal, valamint modern technológiai berendezések vásárlásának támogatásával gyorsította meg a cég bővítését.

Emellett több kisebb üzem – mint a Gemerka ásványvizet 2002 óta palac-

kozó cég – és más kisvállalkozók működnek a városban, a nagy hipermarketek közül pedig megtelepedett már a városban a TESCO. A város támogatott szervezeteként működik a Városi Közterület-fenntartó Vállalat és a Városi Művelődési Központ is. Az előbbi biztosítja a strand működését is.

Bosszúból a Nagyrőcei járáshoz került

Tornalját 1996-ban csapták a Nagyrőcei járáshoz, amellyel gyakorlatilag semmilyen múltbeli (történelmi, gazdasági) kapcsolata nem volt, s a mai helyzetet talán azzal lehet jellemezni, hogy ha valaki ügyes-bajos dolgait akarja elintézni a járásszékhelyen, de nincs autója, akkor – a rossz nyelvek szerint – legjobb, ha sátrat is visz magával. A közigazgatási helyzetet talán legáltalában jellemzi, hogy a város egyik határa már a Rimaszombati, a másik a Rozsnyói járáshoz tartozik. „Az iskoláinkba három járásból és két megyéből járnak be a gyerekek” – mondja ironikusan Balajti, aki szerint Mečiar bosszújáról lehetett szó azért, mert a város közvetlenül a rendszerváltozás után kérte a város eredeti nevének visszaállítását (1990 előtt Šafárikovónak hívták), s állítólag, amikor belügyminiszterként aláírta a döntést, amelyet népszavazás kényszerített ki, kijelentette, hogy el lehetetleníteni a várost. S hiába jött az újabb tiltakozási hullám, Tornalja nemhogy járási székhely nem lett ismét, hanem a sebtében összeeskábált Nagyrőcei járáshoz csapták.

A város dolgairól 13 tagú képviselőtestület dönt (egy-egy ember képviseli Sajókirályi, Beje és Sajószárnya városrészeket), s bár 5 képviselő vallja magát szlovák anyanyelvűnek és az ülések

általában a hivatalos nyelven, szlovákul folynak, a polgármester mindig magyarul is köszönti a jelenlévőket, nem egy esetben pedig magyarul is elhangzik egy-egy felszólalás. A polgárok is bármikor elmondhatják mondanivalójukat anyanyelvükön. „Még egyszer sem történt meg, hogy tiltakoztak volna ellene” – mondja Balajti. Legutóbb 15 éve jött egy kezdeményezés Bejéről, mely szeretett volna önállósodni, azóta senki nem kezdeményezett hasonlót. Talán annak köszönhetően, hogy a választókeretek kialakítása jóvoltából mindhárom településnek van önálló képviselője. Szögedi Anna munkáját Lax László személyében fizetett alpolgármester is segíti, mint Szögedi Anna magyarázza, ő felügyeli a közterület-fenntartókat, ő felel a sportszervezetekért, és általános helyettese a rengeteget utazó (megyei képviselőként is ténykedő) polgármester asszonynak.

A strand és idegenforgalom

A város gyöngyszeme és büszkesége a strandfürdő a jellegzetes tengerszemmel. A fürdő az idén június közepétől szeptember 2-áig várta az érdeklődőket. A látogatók száma 2012-ben 40 132 fő volt (tavalyi 36 452), 329 személy vett igénybe szállást (785 éj) a turistaszállóban (tavaly 217 személy 325 éjt töltött el), s ugyan még nem ismeretesek a végleges gazdasági adatok, némi nyereséget valószínűleg tudnak majd kimutatni. Szögedi Anna szerint nem javítja a strand esélyeit, hogy a közelében található egy diszkó, amelynek látogatói zavarják a strandolók éjszakai nyugalomát, és mivel az előző vezetés a terület egy részét olcsó pénzért elkötyvetélte, nem tudnak egységesen fellépni a fürdő fejlesztése érdekében. Amikor pár éve Budapesten tárgyaltak egy tehe-

tős vállalkozóval, az nagyon megörült a strandfürdő hírének, de a következő kérdése már az volt: milyenek a szálláslehetőségek? Az eredmény nem túl biztató. A Városi Művelődési Központ épületében a tervezett felújítások után tudnak majd szállást biztosítani, és két panzió áll rendelkezésre. Ez igen kevés, ha a turizmus fejlesztésén gondolkodnak. Az EGTC határon átnyúló együttműködés keretén belül négy város – két szlovákiai: Rimaszombat és Tornalja, valamint két magyarországi: Ózd és Putnok – fogott össze, a tornaljaiak az új kapcsolati formát elsősorban a turizmus fejlesztésére szeretnék felhasználni, így a Zoltán-kert felújítását és egy kerékpárút kiépítését tűzték ki célul.

A városnak négy testvértelepülése is van, Putnok és Heves Magyarországról, a romániai Érmihályfalva, valamint Tarnów megyei Gmina (Lengyelország). Az ezekben a kapcsolatokban rejlő lehetőségeket is szeretnék sokkal eredményesebben kihasználni. Júliusban Lengyelországban jártak, a két alapiskola két ottani iskolával nemzetközi oktatásügyi együttműködést kötött, amelynek célja a nyelvi akadályok leküzdése, egymás kultúrájának, történelmének megismerése, valamint a tolerancia, a barátság és az együttműködés népszerűsítése. A város tagja két mikrorégió is, a Sajó Mikrorégióval sikeresebb az együttműködésük, a hulladékgazdálkodás mellett például közösen vettek sátrakat, amelyeket az egyes tagtelepülések a rendezvényeiken vehetnek igénybe. De a csatornahálózat kiépítésén is együtt dolgoznak. A város népszerűsítését szolgálja a város kiadásában megjelentetett Tornalja és Vidéke című havi közlöny Pusko Gábor szerkesztésében, amely a környékbeli településeknek is lehetőséget biztosít a bemutatkozásra és rendezvényeik propagálására, valamint a Zula Sándor vezette tornala.info honlap is, de a város saját honlapját is szeretné naprakészen működtetni.

Iskolák, kultúra és foci

A városban két alapiskola működik, a magyar oktatási nyelvű Kazinczy Ferenc és a szlovák Pavel Jozef Šafárik Alapiskola, és van gimnázium, ruhaipari szakközépiskola és egy speciális szakiskola. Hiába harangozták be, még mindig nem jött létre viszont a kassai Szakkay József Szakközépiskola (volt

ipari) kihelyezett tagozata. A magyar alapiskolát mintegy 800, a szlovákot 450 gyerek látogatja, nemcsak a városból, hanem a környék falvaiból is. „Ennek én, mint tornaljai, csak örülhetnék – mondja Balajti –, de ha azt veszem, hogy ezáltal kisiskolák lehetetlenülnek el, már nem is vagyok annyira boldog.” Mivel a falusi iskolákban sok a roma, a magyar gyerekeket inkább elhozzák a Kazinczyba, vagy helyben sokan átviszik a szlovák alapiskolába. Itt ugyan még mindig sok a magyar anyanyelvű gyerek, de Balajtit megdöbbeníti, hogy egyre kevesebben vannak közülük, akik vállalják a nemzetiségüket.

S itt egy kis intermezzo: a napi sajtó is hírt adott arról, hogy az OTP-bank előtt napokig sorok álltak a Bethlen Alap által odaítélt egyszeri oktatási-nevelési támogatásért, amely az idén 75 eurót tett ki. Balajti szerint rendkívül elhibázott döntésről van szó, amely összeget nem a szülőknek, hanem a gyerekeknek (vagyis az iskolának) kellene megkapnia. Simon Mária, a helyi Tompa könyvesbolt vezetője meséli (a bolt a bank szomszédságában található), hogy a tömeg miatt nem lehetett bejutni a boltjukba, de nem egy gyerek rányitotta az ajtót, s gyönyörködött a könyvekben; amikor viszont a szülők már felvették a pénzt, egy sem jött vissza, hogy a gyerekeknek könyvet vásároljon.

A magyar alapiskolát nemrégiben újjították fel EU-s pénzezből, a szlovák alapiskola felújítása most van folyamatban. A város bizonyos százalékot visszatarthat az iskolák költségvetéséből, ebből az összegből – tavaly mintegy 130 ezer euróból – az ablakokat

cserélték ki, míg az idén 153 ezer euró ráfordításával a homlokzat felújításra és a hőszigetelésre kerül sor. A következő fontos lépés a Kazinczyban a kazánház és a konyha felújítása lesz, mivel ezek nem szerepeltek a korábbi projektben. „A három évvel ezelőtti árvíz tönkretette a kazánházat és a konyhát is, amely már az iskola megnyitásakor sem volt elsőrangú állapotban, s most már az a veszély fenyeget, hogy bezárhatja a közegészségügyi felügyelet” – teszi hozzá Szögédi Anna, aki tervezetet dolgoztatott ki, amelynek lényege, hogy a két alapiskola konyháját összevonják, s az egyik konyhában főznének mintegy 1 500 főre, míg a másik konyha csak kiadóhelyként működne.

Ami Tornalja kulturális életét illeti, rendezvény van bőven, a polgármester mégis az önálló csoportok számát kevesli. „A Városi Művelődési Központnak is visszaadtuk a jogalanyiságát, ebben az épületben működik a városi könyvtár is, viszont csak két csoport, a Kurali Ágnes vezette Andante Vegyeskórus és a Szabadidőközpont mellett működő, Ligárt Iván irányított Magic Dance táncegyület létezik, s ez kevés” – mondja Szögédi, aki szeretné, ha a hagyományokra jóval nagyobb figyelmet fordítanának. „Egy olyan néptáncszereplőt el tudnék képzelni, amely a legkisebektől felfelé építkezne” – teszi hozzá, s ehhez elvárja a pedagógusok segítségét is. (Épp ottjártamkor hívta Balajti Lajost Kamenár Éva, aki már a jövő évi Tompa Napokat egyezteti. Meg is egyeztek, hogy jövőre Tornalja ad otthont a kerületi versenynek.)

A városnak V. ligás focicsapata van (a

cikk írása idején a 2. helyen állnak), ők viszik el a sporttámogatás nagy részét, mintegy 26 ezer eurót, de támogatják a thaibox, a lábtenisz, az asztalitenisz klubot, valamint a sok-sok nemzetközi sikert elért galambászokat is.

Még mindig nyögik a múltat

Ahogy Polgári László tanár-újságíró mondja, Tornalja még hosszú évekig „élvezi és nyögi” az előző vezetés „érdemeit”, amely adott a külsőségekre (koncert koncert hátán), fejlesztések elindítására, de nem mérte fel kellőképpen ezek anyagi vonzatait.

Szögédi Anna büszkén mutatja az OTP Bank levelét, amelyben a bank megdicséri a város jelenlegi vezetését, s köszönetet mond az elmúlt években tett lépésekért, amellyel stabilizálták a város anyagi helyzetét. Ez azzal jár majd, hogy másképpen számolják a kamatot, s könnyebben vehetnek fel hiteleket. Jelenleg is folyik még a néhai Dubovský László által elindított Fő tér revitalizációja, a távlati tervek között szerepel az autóbusz-állomás áthelyezése az egykori piactér területére.

A napokban rendezik a városnapokat, amelynek keretében átadják a városi kitüntetések is. Díszpolgári címet kap Újváry Zoltán professzor, a város díját kapja többek között in memoriam két nemrég elhunyt pedagógus, Iván László és Bárczi István, polgármesteri elismeréssel ismerik el Borziné Bódi Irén helytörténeti munkásságát, s a város tiszteletbeli polgárai lesznek a budapesti Fonó zenekar tagjai.

Ahogy Szögédi Anna búcsúzóul mondja, Tornalja valamikor szellemi és gazdasági központ volt, s ma is egy jobb sorsra érdemes város. Mi mást is kívánhatna magának és a városnak, mint visszaszerezni - visszaadni az itt élőknek az önbecsülést. Ezt nem bulvár-lapokban való szerepléssel, hangos-látványos akciókkal, hanem kemény napi munkával lehet csak elérni. „Lehet, hogy a kazánház felújítása, a lakosság szükségleteinek szolgálata nem kap akkora teret a sajtóban, de a hírnevénél jóval fontosabb, hogy amit létrehozunk, 20-30 évig szolgálja majd a gyerekek, városlakók ezreit” – zárja beszélgetésünket Szögédi Anna.

Juhász Dósa János, Zula Sándor és a szerző felvételei

A PRO CIVIS Polgári Társulás a Pro Minoritate Alappal közösen az idén is megszervezi a szlovákiai magyar polgármesterek, megyei és önkormányzati képviselők, valamint a községi, illetve városi hivatalok szakdolgozói továbbképzését szolgáló vitafórumot, az önkormányzati szabadegyetemet.

A II. Önkormányzati Szabadegyetem az idén is a Nagymegyeryi Művelődési Központban kerül megrendezésre 2012. október 18-21-e között.

A II. Önkormányzati Szabadegyetem résztvevői megemlékeznek az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményeiről és évfordulójáról,

előadást hallgatnak meg

- a közigazgatási modellekről az Európai Unió tagországaiban és az Európai Helyi Önkormányzati Charta hatásáról ezen modellekre,
- az autonómiamodellek elméletéről és a különböző autonómiaformák gyakorlati megvalósulásáról az Európai Unió tagor szágaiban,
- az Európai Területi Társulásokról (EGTC), mint a határon átnyúló együttműködés legkomplexebb és leghatékonyabb formájáról,
- a magyar és a szlovák prioritásokról az EU 2014-2020-as programozási időszakában,

valamint megvitatják

- a decentralizált szlovák közigazgatás elmúlt 10 évének tapasztalatait, különös tekintettel az önkormányzatok jog- és hatásköreire,
- a szlovákiai kisebbségi nemzetközösségek jogállásáról szóló törvény alapelveit,
- a szlovák-magyar határmenti együttműködés és az erre szánt uniós támogatások merítésének lehetőségeit,
- a Duna Stratégia eddig elkészült programjait,
- az európai energiatakarékosági programok kihasználhatóságát az önkormányzatok által,
- és az önkormányzatok kommunikációs lehetőségeit az internet világában.

A II. Önkormányzati Szabadegyetem résztvevőinek szállást, étkezést és kísérőprogramokat biztosítanak a szervezők a Nagymegyeryi Városi Termálfürdő területén. A szabadegyetemen való részvételre jelentkezni lehet 2012. október 10-éig Varga Hajnalkánál a varga@smk.sk mail-címen, illetve a 0907 779 091-es telefonszámon. Részvételi díj a három napra, teljes ellátással és egy fürdőzési lehetőséggel 15 euró.

Mindenkit szeretettel várunk!

Az önkormányzatok gazdasági feladatai az utolsó negyedévben

Az önkormányzati gazdálkodást több törvényi előírás szabályozza. Közülük legfontosabbak a Törvénytár 369/1990. számú törvénye a községi önkormányzatokról, az 583/2004. számú törvénye a területi önkormányzatok költségvetési rendjéről (költségvetési szabályzat), az 523/2004. számú törvénye a közigazgatás költségvetési szabályzatáról, valamint a Törvénytár 138/1991. számú törvénye a községek vagyonáról, az érvényes módosításai értelmében.

E törvényeken kívül az önkormányzatoknak a zavartalan önkormányzati

gazdálkodás biztosításához több más jogszabályt, általános érvényű rendeletet és belső rendeletet kell figyelembe venniük. Fontos tudnivaló, hogy az önkormányzatok jogi személyek, tehát néhány kivételtől eltekintve, gazdasági szempontból hasonló feladatokkal szembesülnek, mint a versenyszféra és a közigazgatási szféra további résztvevői.

Az önkormányzatok pénzügyi gazdálkodásának alapja a költségvetés. A költségvetés kidolgozása és annak a képviselőtestületben való elfogadása

az utolsó negyedév legfontosabb feladatai közé tartozik. Ahhoz, hogy egy költségvetés reális legyen, és tükrözze egyrészt az önkormányzatok (tehát a falvak és városok) prioritásait, másrészt biztosítsa ezek pénzügyi fedezetét, sok adat összegyűjtésére, elemzésére és összegezésére van szükség. Mivel az önkormányzatok költségvetése része a közigazgatási költségvetésnek, ahol a költségvetési év azonos a naptári évvel, a költségvetési tervet kidolgozásánál az önkormányzatoknak a törvény formájában kiadott közigazgatási költségvetés irányszámaiból kell kiindulnia.

A költségvetés belső struktúráját a Törvénytár 583/2004. sz., a területi önkormányzatok költségvetési rendjéről szóló törvénye határozza meg. Ennek értelmében a költségvetés három részből tevődik össze. Ezek a:

- folyó költségvetés,
- beruházási vagy tőkeköltségvetés, valamint a
- pénzügyi műveletek.

Nagyon fontos tudnivaló, hogy a pénzügyi műveletek nem részei a költségvetési bevételeknek és kiadásoknak. Főleg a hitelek és kölcsönök merítésére, ezek törlesztésének kimutatására, továbbá a költségvetésen kívüli források (pl. a tartalékalap vagy más pénzforsók) költségvetésbe való bekapcsolására szolgálnak.

Ennek a ténynek a tudatosítása lényeges szempont a gazdasági eredmény helyes kimutatásához. A gazdasági eredményt a költségvetési szabályzat 16. cikkelyének 6. bekezdése értelmében a folyó és a beruházási költségvetés eredménye határozza meg.

A folyó költségvetés a Tt. 583/2004. sz. törvénye értelmében csak kiegyensúlyozott, vagy többletes lehet. Kizárólag csak abban az esetben lehet deficites, ha a folyó költségvetés kiadásaiként olyan tételek merítése van előirányozva, amelyeknek a pénzügyi fedezetére az előző időszakban az önkormányzatok - az Európai Unió költségvetéséből, az állami költségvetésből vagy törvény alapján - támogatáshoz jutottak, és azt a költségvetési év végéig nem merítették ki. Az így összeállított folyó költségvetés deficitje nem lehet több mint ezeknek a ki nem merített pénzforsókhoz az összege.

A beruházási vagy tőkeköltségvetés szintén kiegyensúlyozott, vagy többletes. Abban az esetben lehet veszteséges beruházási költségvetést felállítani, ha a veszteség kifizetésére az önkormányzatoknak biztosítva van a fedezetük. Ez lehet hitel, az előző évben fel nem használt pénzforsók vagy a folyó költségvetés adott évi többlete.

A hitelfelvételhez még teljesíteni kell az említett törvény 17. cikkelyében meghatározott feltételeket, miszerint: akkor vehet fel az önkormányzat hitelt, ha a község össztartozása nem haladja

meg az előző év valós folyó bevételeinek 60 százalékát, és egyidejűleg az éves hiteltörlesztések összege nem haladja meg az előző év valós folyó bevételeinek 25 százalékát. Ezen feltételek betartásának ellenőrzése – még a hitel felvétele előtt – a főellenőr törvényből fakadó kötelessége.

A költségvetési szabályzat 9. cikkelye értelmében (Tt. 583/2004.) az önkormányzatok többéves költségvetést dolgoznak ki. Ez azt jelenti, hogy az éves költségvetésen kívül még az elkövetkező két évre is ki kell dolgozniuk a fő költségvetési mutatókat azzal, hogy az éves költségvetés mutatói kötelező érvényűek, míg a következő két év költségvetési mutatói csak információs jelleggel bírnak. Jelentőségük valójában abban rejlik, hogy a többéves költségvetés az önkormányzatok pénzügyi politikájának középtávú gazdasági eszköze, tehát nemcsak az adott év gazdasági fejlődését taglalja. Ösztönzően hat a falvakra, hogy ne csak rövidtávon gondolkodjanak, hiszen a fejlesztések és a beruházások megtérülése hosszabb futamidőt kíván meg.

Amennyiben az önkormányzatoknak nem sikerül a törvény által megszabott struktúrában összeállítani (folyó költségvetés, beruházási költségvetés és pénzügyi műveletek) és a képviselőtestülettel december végéig jóváhagyatni a következő év költségvetését, költségvetési provizórium szerint folytatódik tovább a gazdálkodás. Ez bizonyos megszorításokat jelent (pl. nem lehet új beruházást elkezdni, a kiadások havi lebontásban nem léphetik túl az előző év összkiadásainak 1/12-ét). A provizórium a költségvetés jóváhagyásáig tart. Ezt követően a provizórium alatti gazdálkodás bevételeit és kiadásait el kell számolni a jóváhagyott költségvetés értelmében. Mivel gazdálkodási szempontból előnyösebb még decemberben jóváhagyatni a következő év költségvetését, az önkormányzatoknak úgy kell irányítaniuk a költségvetés megalkotásának folyamatát, hogy ezt a határidőt teljesíteni tudják.

Nem szabad megfélemlkezni arról, hogy a költségvetési törvény értelmében a költségvetés kiadási oldalát programok szerint is tételesen le kell bontani, amely hangsúlyozza a költségvetési kiadások és az elért eredmények közti kapcsolatot, és lehetőséget nyújt az

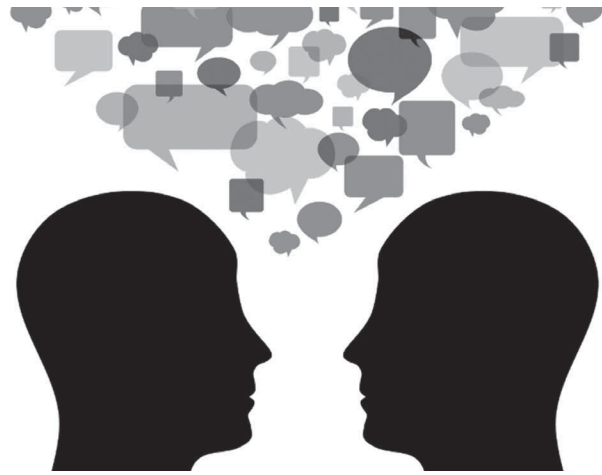
egy-egy programok létjogosultságának elemzéséhez.

A költségvetéssel szorosan összefügg azon általános érvényű községi rendeletek megvitatása és jóváhagyása a képviselőtestületben, melyekkel meghatározzák a következő évre a helyi adók és a szemétkelzési illeték összegeit. Ezt a témakört a Tt. 582/2004. sz. törvény szabályozza. A rendeletek elfogadásánál ügyelni kell a határidőkre. Figyelembe kell venni, hogy az általános érvényű rendeletet legalább 15 napon át közzé kell tenni a testületben történő megtárgyalás előtt, hogy az érintettek érvényesíthessék hozzászólásaikat. Miután a képviselőtestület minősített többséggel jóváhagyta a tervezetet, azt ki kell hirdetni, és a kihirdetést követő 15. nappal lép hatályba, amennyiben a rendeletben nincs meghatározva későbbi időpont (legkésőbb január 1.). A helyi adók meghatározása mindig kényes feladat, alapos elemzést igényel, hogy olyan végeredmény szülessen, ami segít az önkormányzatoknak, és nem terheli meg túlságosan az adófizetőket.

Év vége közeledtével számadást kell készíteni az elmúlt költségvetési évről. Fontos feladat, egyben törvény adta kötelesség is - a költségvetési szabályzat 12. cikkelyének 3. bekezdése értelmében – folyamatosan figyelemmel kísérni a folyó gazdálkodást, főképp bebiztosítani, hogy az év végén a folyó költségvetés kiegyensúlyozott legyen. Amennyiben a folyó költségvetés valós mutatói eltérnek a tervezettől, és fennáll a veszélye a deficites folyó gazdálkodásnak, nélkülözhetetlen olyan költségvetési intézkedéseket foganatosítani, melyekkel elérhető a folyó költségvetés kiegyensúlyozottsága (a kiadások csökkentése vagy a bevételek növelése).

Végül, de nem utolsósorban, ebben az időszakban kell elkezdni az önkormányzati vagyon leltározását. A vagyonkezelés a Tt. 138/1991. sz., a községek vagyonáról szóló törvényből indul ki, a leltározást pedig a Tt. 431/2002. számú törvénye szabályozza. A felsoroltakon kívül még sok más feladat vár az önkormányzatokra. Legfontosabb közülük a törvény által meghatározott módon és az adott lehetőségekhez mérten bebiztosítani a folyamatos költségvetési gazdálkodást.

Összehasonlító elemzés a kisebbségi nyelvek használati lehetőségeiről az új ukrán és a szlovák nyelvtörvényekben

A kisebbségi nyelvi jogok címzettjei

Ukrán nyelvtörvény: a nyelvi jogok címzettjei az adott kisebbségi nyelvet anyanyelvként beszélő személyek (nyelvcsoporthoz tartozó személyek). A magyar anyanyelvű polgárnak a nemzetiségétől függetlenül joga van használni a magyar nyelvet a hivatalos kapcsolatokban.

Szlovák nyelvtörvények: főszabály szerint a nyelvi jogok címzettjei egy adott etnikai csoporthoz tartozó személyek (nemzeti kisebbségekhez tartozó egyének). Kivételes esetektől eltekintve a magyar anyanyelvű, de más nemzetiségű polgárnak a hivatalos érintkezések során nincs joga használni a magyar nyelvet.

A kapcsolattartási nyelv megválasztása

Ukrán nyelvtörvény: a társadalmi élet minden területén - így a hivatali érintkezésben is - a törvényi lehetőségeken belül minden személy szabadon választja meg a kapcsolattartási nyelvét, függetlenül attól, hogy beszél-e az államnyelvet, vagy, hogy milyen nemzetiségű.

Szlovák nyelvtörvények: a hivatali érintkezésben az a főszabály, hogy aki beszél az államnyelvet, annak államnyelven kell kommunikálnia. Ez alól a törvények szerinti terjedelemben kivételt képeznek a nemzetiségi kisebbségekhez tartozó személyek és a cseh nyelv.

Az államnyelv és a kisebbségi nyelvek viszonya

Ukrán nyelvtörvény: az ukrán nyelv államnyelvként van definiálva, de nem deklarálja doktrína szintjén az államnyelvnek a kisebbségi nyelvvel szembeni előnyét. Ehelyett a kisebbségi nyelvek „nemzeti örökségként való

elismerését” és a „nyelvi sajátosságok szerinti előjogok vagy korlátozások megengedhetetlenségét” rögzíti. A kisebbségi nyelvek vonatkozásában érvényesül a lex specialis elve.

Az államnyelv és a kisebbségi nyelvek jogi státusa közötti arányosság jól érvényesül. Az államnyelv használatának kötelező jellege (a széleskörű kisebbségi nyelvi jogok figyelembevétele mellett) csak a hivatalos szférában érvényesül (államigazgatás, területi önkormányzatok, törvényhozás, bíróságok, egyéb állami intézménynek), a széles értelemben vett magánszférát szabadon hagyja (gazdasági élet, nyilvános kommunikáció, reklámok, civil szervezetek stb.).

Ha a nyelvi kisebbség egy közigazgatási egységen belül (megye, járás, település) eléri a szükséges arányszámot, az adott közigazgatási egységen belül gyakorlatilag második hivatalos nyelvvé válik. Ennek megnyilvánulási formái a nyelvi kisebbség lakta területeken: 1.) a hivatalos és nyilvános kommunikáció szinte minden területén van lehetőség a kisebbségi nyelvek használatára (széles tárgyi jogkiterjesztés), 2.) a nyelvi kisebbség által lakott területen az állami, önkormányzati szervek számára a kisebbségi nyelvek párhuzamos használata számos esetben törvényi kötelező, nem igényli a jogosultak kezdeményezését vagy további döntést a hivatalok részéről.

Szlovák nyelvtörvények: a szlovák nyelv államnyelvként van definiálva és az államnyelv előnyét doktrína szintjén deklarálja. A kisebbségi nyelvek vonatkozásában a lex specialis erős korlátokkal érvényesül.

Az államnyelv és a kisebbségi nyelvek jogi státusai közötti viszony aránytalan. Az államnyelv használatának kötelező jellege (a jóval szűkebb körű kisebbségi

nyelvi jogok figyelembevétele mellett) nemcsak a hivatalos szférában érvényesül (államigazgatás, területi önkormányzatok, törvényhozás, bíróságok), hanem látványosan érvényesül a széles értelemben vett magánszférában is (gazdasági élet, nyilvános kommunikáció, reklámok, civil szervezetek stb.). Ha a nemzeti kisebbség egy adott településen eléri a szükséges arányszámot, a kisebbségi nyelvek nem funkcionál másodlagos hivatalos nyelvként: 1.) a hivatalos és nyilvános kommunikáció bizonyos területein van csak lehetőség a kisebbségi nyelvek használatára, 2.) a nemzeti kisebbségek által lakott településeken a kisebbségi nyelv párhuzamos használata csak bizonyos esetekben kötelező, akkor is legtöbb esetben a jogosult kezdeményezéséhez kötött.

A kisebbségi nyelvek hivatali használatának területi hatálya

Ukrán nyelvtörvény: egy adott kisebbségi nyelv - törvény szerinti terjedelemben való - hivatali használatára azokon a közigazgatási egységeken (megye, járás, település) belül van lehetőség, ahol az adott nyelvi kisebbség eléri a közigazgatási egység lakosságának 10 %-át. A kisebbségi nyelv ugyanilyen vagy szűkebb terjedelmű használatára a 10 %-os küszöb teljesítése nélkül is lehetőség van, ha arról az adott helyi tanács dönt, vagy ha ezt a közigazgatási egység lakosságának legalább 10 %-a kezdeményezi. (A fenti területi hatály jelölése a továbbiakban: nyelvi kisebbség által lakott közigazgatási egység.)

Szlovák nyelvtörvények: egy adott kisebbségi nyelv - törvény szerinti terjedelemben való - hivatali használatára azokon a településeken van lehetőség, amelyekben az 1991-es népszámlálás alapján a megfelelő kisebbséghez tartozó személyek száma elérte a 20 %-ot.

Ez az állapot legalább 2021-ig tart majd, függetlenül attól, hogy a településen az adott kisebbség száma a küszöb alá csökkent vagy a fölé emelkedett. E településeken kívül – néhány kivételes esetet leszámítva - a kisebbségi nyelvek hivatali használatára nincs lehetőség. (A fenti területi hatály jelölése a továbbiakban: a nemzeti kisebbség által lakott település.)

A kisebbségi nyelvek hivatali használatának közigazgatási szintjei

Ukrán nyelvtörvény: a kisebbségi nyelv hivatali használatára minden olyan közigazgatási egység (ország, megye, járás, település) szintjén lehetőség van, amelyben az adott nyelvi kisebbség eléri a törvény szerinti arányszámot vagy más törvényi feltételt. A megyei, járási szintű államigazgatási és önkormányzati hivatalokban akkor is használható a kisebbségi nyelv, ha a nyelvi kisebbség a törvény szerinti arányszámot csak megyei szinten éri el, de a konkrét megyei, járási székhelyen nem. Ugyanez érvényes a járási hivatalokra a járási székhelyeken.

Szlovák nyelvtörvények: a kisebbségi nyelv hivatali használatára csak azokon a településeken van lehetőség, ahol az adott nemzeti kisebbség eléri a törvény szerinti arányszámot. A megyei, járási székhelyeken – kivételes esetektől eltekintve - a hivatalos kapcsolatokban nem használható a nemzeti kisebbség nyelve, ha az adott székhelyen a kisebbség nem éri el a megfelelő arányszámot.

A kisebbségi nyelvek használatának területi vonatkozású garanciái

Ukrán nyelvtörvény: az állami nyelvpolitika megvalósítása során külön figyelmet kell fordítani arra, hogy a jövőbeli közigazgatási felosztások ne rontsák a kisebbségi nyelvek használatának, támogatásának lehetőségeit.

Szlovák nyelvtörvények: nemzeti kisebbségek nyelvhasználatának területén a törvény nem vállal garanciát a közigazgatási felosztások okozta hátrányok megelőzésére.

A kisebbségi nyelvek gyakorlati használatának garanciái

Ukrán nyelvtörvény: a kisebbségi nyelvek használatának elmaradásáért, akadályozásáért pénzbírság

járhat. A kisebbségi nyelv nyilvános becsmérése, szándékos eltorzítása a hivatalos dokumentumokban büntetőjogi felelősségre vonással járhat. A pénzbírság és büntetőjogi felelősségre vonás bárkit érinthet.

Szlovák nyelvtörvények: a kisebbségi nyelv használatának elmaradásáért, akadályozásáért néhány esetben pénzbírság járhat (szabálysértés). A szabálysértési bírsággal közigazgatási szervek, egyetlen kivételes esetben pedig egyéb jogi személyek vagy egyéni vállalkozók is sújthatók.

A kisebbségi nyelvek használata a legfelsőbb szintű államigazgatási szervek és az önkormányzati szervek rendeletalkotásában

Ukrán nyelvtörvény: a legfelsőbb szintű államigazgatási szervek (pl. minisztériumok) a rendeleteiket az államnyelv mellett a kisebbségi nyelveken is kihirdetik.

Szlovák nyelvtörvények: a központi közigazgatási szervek (pl. minisztériumok) a rendeleteiket kizárólag államnyelven hirdetik ki.

A kisebbségi nyelvek használata az alsóbb szintű államigazgatási szervek és az önkormányzati szervek rendeletalkotásában

Ukrán nyelvtörvény: a nyelvi kisebbség által lakott közigazgatási egységben (megye, járás, település) működő államigazgatási szervek és önkormányzati szervek kisebbségi nyelven is kihirdetik a rendeleteiket – kötelező jelleggel.

Szlovák nyelvtörvények: a nemzeti kisebbség által lakott településen működő helyi önkormányzat nem hirdeti ki a kisebbség nyelven a rendeleteit, legfeljebb csak biztosítja a helyi rendelet kisebbségi nyelvű szövegét - kérésre. Az ilyen településen működő államigazgatási szerv a tevékenységi körét érintő rendeletekről csak felvilágosítást köteles nyújtani (nem kell a teljes rendeletet lefordítania) –, de csak kérésre.

A kisebbségi nyelvek használata az államigazgatási és önkormányzati szervek belső kommunikációjában

Ukrán nyelvtörvény: a nyelvi kisebbség által lakott közigazgatási egységekben működő helyi államigaz-

gatási szervek és az önkormányzatok a felsőbb szintű állami szervekkel folytatott írásos kommunikációjukban használhatják a kisebbségi nyelvet.

Szlovák nyelvtörvények: a nemzeti kisebbség által lakott településen működő államigazgatási szervek és az önkormányzatok a felsőbb szintű állami szervekkel folytatott írásos kommunikációjukban nem használhatják a kisebbségi nyelvet.

A kisebbségi nyelvek használata a törvényhozásban

Ukrán nyelvtörvény: az ukrán törvényhozás plenáris ülésén, bizottsági ülésein a kisebbségi nyelveken is fel lehet szólalni, a tolmácsolásról a parlament gondoskodik.

Szlovák nyelvtörvények: a szlovák törvényhozás plenáris ülésén, bizottsági ülésein nem lehet felszólalni kisebbségi nyelveken.

Az állami és önkormányzati hivatalnokok nyelvtudása

Ukrán nyelvtörvény: a nyelvi kisebbség által lakott közigazgatási egységen belül működő államigazgatási és önkormányzati szerveknek az ügyfelekkel kapcsolatot tartó alkalmazottai az államnyelven kívül kötelesek beszélni és használni az adott kisebbség nyelvét is.

Szlovák nyelvtörvények: a nemzeti kisebbség által lakott településeken működő államigazgatási és önkormányzati szervek az ügyfelekkel kapcsolatot tartó alkalmazottainak nem kötelező beszélniük és használniuk a megfelelő kisebbség nyelvét. A hivatalnak azonban – a törvény szerinti esetekben és terjedelemben - valamilyen más módon kell biztosítani a kisebbségi nyelvű kommunikációt az ügyféllel.

A kisebbségi nyelvek törvényi lehetőségeinek szűkítése

Ukrán nyelvtörvény: a nyelvi kisebbség által lakott közigazgatási egységen belül működő államigazgatási vagy önkormányzati szerv nem szűkítheti szubjektív belátása szerint a nyelvhasználati jogok gyakorlati érvényesítésének lehetőségeit.

Szlovák nyelvtörvények: a nemzeti kisebbség által lakott településen működő államigazgatási vagy önkormányzati szervnek lehetősége van

„adekvát módon” biztosítania e jogok gyakorlati érvényesítésülését. Saját belátása szerinti mértékben akár le is rövidítheti a kisebbségi nyelvű ügyfél-fogadás idejét.

A személyazonosságot vagy a személy más adatait igazoló okmányok nyelve

Ukrán nyelvtörvény: a nyelvi kisebbség által lakott közigazgatási egységen belül a személyazonossági igazolványt vagy az azt helyettesítő okmányt – kérelemre – kétnyelvűen állítják ki (államnyelven és vele párhuzamosan kisebbségi nyelven). Ugyanez vonatkozik a személy adatait tanúsító egyéb okiratokat is (születési, házassági, halotti anyakönyvi kivonat, igazolások, engedélyek stb.)

Szlovák nyelvtörvények: a személyazonossági igazolványt vagy az azt helyettesítő okmányt nincs lehetőség kétnyelvűen (államnyelven és kisebbségi nyelven) kiállítani. A nemzeti kisebbségek által lakott településeken működő hivatalok által kibocsátott, a személy adatait tanúsító egyéb okiratokat (születési, házassági, halotti anyakönyvi kivonat, igazolások, engedélyek stb.) lehetőség van kétnyelvűen kiállítani – kérelemre.

A gazdasági és a civil szféra nyelvhasználata a nyilvános kommunikációban

Ukrán nyelvtörvény: a magáncégek, magán intézmények, polgárok egyesületei és a polgárok a nyilvános kommunikációban saját belátásuk szerint használhatják az államnyelvet és/vagy a kisebbségi nyelvet. E területeken az állam nem írja elő az államnyelv kötelező használatát (köztéri feliratok, mindennemű reklám, hirdetésmények, szórólapok stb.)

Szlovák nyelvtörvények: a magáncégek, magán intézmények, polgárok egyesületei és a polgárok a nyilvános kommunikációban kötelező jelleggel használják az államnyelvet – pl. köztereken, a nyilvánosság számára rendelkezésre álló épületek kültéri és beltéri feliratain, hirdetésményeken, szórólapokon stb.). A kisebbségi nyelvet az államnyelvvvel párhuzamosan használhatják.

Az oktatási intézmények nyelvének meghatározása

Ukrán nyelvtörvény: az állami és önkormányzati óvodák, alap- és középiskolák, felsőfokú tanintézményekben a jelentkező diákok (vagy a kiskorúak szülei) választása szerint kötelező jelleggel határozzák meg az adott tanintézmény oktatási nyelvét, vagy ezeken belül kötelező jelleggel hoznak létre a választásuk szerinti oktatási nyelvű osztályokat, csoportokat.

Szlovák nyelvtörvények: az óvodák, az alap- és középiskolák, a felsőfokú állami, önkormányzati és magán tanintézmények oktatási nyelvét kizárólag az adott tanintézmény alapítója, fenntartója határozza meg.

A kisebbségek kulturális és oktatási jellegű rendezvényeinek nyelve

Ukrán nyelvtörvény: a különböző nyelvcsoportokhoz tartozó személyek kulturális, oktatási vagy egyéb jellegű rendezvényeinek megtartása, meghirdetése és felkonferálása a rendezvény szervezőjének döntése szerinti nyelven történik. Az államnyelv használata nem kötelező.

Szlovák nyelvtörvények: a nemzeti kisebbségek kulturális és oktatási jellegű rendezvényei megtarthatók kisebbségi nyelven, de minden esetben kötelező a programok államnyelvű felvezetése is. Az időszakos nyomtatványokon kisebbségi nyelven meghirdetésre kerülő kulturális rendezvényeket minden esetben államnyelven is meg kell hirdetni - legalább az alapinformációk erejéig (pl. programfüzetekben, meghívókon, reklámokban, hirdetésményekben).

A rádiós, televíziós műsorszórás és a mozielőadások kisebbségi nyelven

Ukrán nyelvtörvény: a rádiós és televíziós műsorszórás a működtető belátása szerinti nyelven történik országos, regionális és helyi szinten is. A műsorszórás egy vagy több nyelven is történhet, függetlenül attól milyen nyelvekről van szó. A mozikban (filmszínházakban) bemutatott audiovizuális művek nyelve (esetleges feliratait) a működtető belátására van bízva.

Szlovák nyelvtörvények: televíziós műsorszórást kisebbségi nyelven csak abban az esetben lehet végezni, ha a működtető biztosítja - a jelentős

többletköltségekkel járó - államnyelvű feliratozást vagy a teljes műsor megismétlését államnyelven. Kisebbségi nyelvű rádiós műsorszórásra helyi és regionális szinten van lehetőség anélkül, hogy a teljes műsort meg kellene ismételni államnyelven. Országos szintű tisztán kisebbségi nyelvű rádiós műsorszórásra nincs lehetőség (kivétel a közszolgálati rádió magyar nyelvű adása). A mozikban a 12 éven aluliak számára készült műveket államnyelvű szinkronnal is kötelezően be kell mutatni.

A földrajzi megnevezések nyelve

Ukrán nyelvtörvény: a nyelvi kisebbség által lakott közigazgatási egységeken belül a földrajzi megnevezéseket kötelező kisebbségi nyelven is feltüntetni (megyék, települések, utcák, terek, vasútállomások megnevezései, irányjelző közlekedési táblák településmegnevezései stb.). A törvény a földrajzi objektumok esetében az államnyelvű és a kisebbségi nyelvű jelölést is (hivatalos) „megnevezés”-ként tárgyalja, pontosabban: a „megnevezés kisebbségi nyelvű változataként”.

Szlovák nyelvtörvények: a nemzeti kisebbségek által lakott településeken kizárólag a települések magyar nyelvű megjelölését kell kötelezően feltüntetni. A nemzeti kisebbségek által lakott településeken az utcákat, tereket és egyéb földrajzi objektumokat nem kötelező kisebbségi nyelven is feltüntetni, ez csak lehetőség. A nemzeti kisebbségek által lakott települések területén a vasútállomások megnevezéseit, a járáshatárokat, megyehatárokat jelző táblákat, irányjelző közlekedési táblák településmegnevezéseit nincs mód kisebbségi nyelven is kihelyezni. A törvények csak a földrajzi objektumok államnyelvű megjelölésre használják a (hivatalos) „megnevezés” kifejezést, a kisebbségi nyelvű jelölés esetében a „megjelölés” kifejezést használják.

Lancz Attila

Helyi önkormányzatok és a nemzeti kisebbségek nyelvhasználati jogainak biztosítása

A szlovákiai magyarlakta települések helyi önkormányzatai – mint közigazgatási szervek – számára már 1999 óta jogszabály írja elő a magyar nyelv használatát meghatározott esetekben. A vonatkozó szabályozás 2011-ben számos részletében változott, ezek közül lényeges változásnak tekinthető, hogy a kisebbségi nyelvhasználat vonatkozásában megjelent a szankcionálás lehetősége, amely a kisebbségi nyelvhasználat biztosításának a korábbinál mindenképpen nagyobb súlyt és jelentőséget kölcsönöz.

Az alábbiakban röviden ismertetjük azokat a törvényi előírásokat, amelyeket a települési önkormányzatoknak, azok vezetőinek és alkalmazottainak érdemes szem előtt tartaniuk, ha a szankciók terhét el kívánják kerülni. Ugyanakkor érdemes tisztában lenni azzal, hogy a kisebbségi nyelvhasználat törvényi szankcióval biztosított köre jóval szűkebb annál, mint amely körben a magyar nyelv használatára lehetőség van az önkormányzatnak belső és külső ügyvitelében. Ha egy magyarlakta település polgármestere és hivatala csupán a pénzbírsággal fenyegetett esetekben használná a magyar nyelvet, ez meglehetősen rossz hozzáállásról tanúskodna, hisz települése lakosai, saját választói anyanyelvhasználatának biztosításával az irántuk érzett megbecsülését és tiszteletét is kifejezi.

A pénzbírság

A hatályos kisebbségi nyelvhasználati törvény (184/1999.) 7.b §-ában szabálysértésként határozza meg egyes konkrét előírásainak megsértését, és ilyen esetekben pénzbírság kiszabását teszi lehetővé. A jogalkotó kimondott szándéka volt, hogy az államnyelvtörvény 2009-ben bevezetett bírságolásához hasonlóan ezt a kisebbségi nyelvhasználati törvény esetében is lehetővé tegye. A kiszabható pénzbírság 50-től

2500 Euróig terjedő összeg lehet. A szabálysértések kivizsgálására és pénzbírság kiszabására a kormányhivatal hatalmazza fel a törvény, bírságot egy írásbeli figyelmeztetést követően, a jogellenes állapot határidőn belüli orvoslásának elmaradása esetén kerülhet sor.

A kisebbségi nyelvhasználati törvény pontokba szedve konkrétan felsorolja a törvénynek azon rendelkezéseit, amelyeknek be nem tartása szabálysértésnek számít és pénzbírsággal szankcionálható. Ezek a következők:

Ha a közigazgatási szerv, beleértve a települési önkormányzati szervet,

- nem nyújt tájékoztatást a magyar nyelv használatának lehetőségéről;
- nem teszi lehetővé szóban vagy írásban a magyar nyelvű kommunikációt;
- nem adja ki az állampolgár kérésére határozatát magyar nyelven is;
- nem ad ki az állampolgár kérésére magyar nyelvű (ténylegesen kétnyelvű) születési, házassági és halotti anyakönyvi kivonatot is;
- nem biztosít magyar nyelvű (ténylegesen kétnyelvű) formanyomtatványt, űrlapot;
- székhelyének hivatali épületén nem tünteti fel magyarul is a megnevezését;
- az élet, az egészség, a vagyon és biztonság veszélyeztetését érintő információkat nem tünteti fel magyar nyelven is;
- a település magyar nevét nem helyezi ki a hatáskörébe tartozó esetekben;

- nem ad tájékoztatást az állampolgár kérésére jogszabályokról magyar nyelven;

- nem nyújt tájékoztatást és bocsát írásos háttéranyagokat a kormányhivatal részére a magyar nyelv saját hatáskörben történő használatáról.

A közigazgatási szerveken kívül csak egyetlen esetben bírságható más személy, mégpedig a jogi személyek és egyéni vállalkozók, amennyiben az élet, az egészség, a vagyon és biztonság veszélyeztetését érintő információkat magyarlakta településen nem tüntetik fel magyar nyelven is (lásd 7.b § (2) bek.).

1. Tájékoztatás a magyar nyelv használatának lehetőségéről

A polgárok, ügyfelek tájékoztatását a kisebbségi nyelv használatának lehetőségeiről minden érintett közigazgatási szervnek biztosítani kell, így a magyarlakta települések önkormányzatainak is. A törvény 2. § (3) bekezdése utolsó mondatának megfogalmazása szerint „A közigazgatási szerv látható helyen tájékoztatást biztosít a kisebbségi nyelv használatának lehetőségeiről”. Az 535/2011. számú kormányrendelet tovább pontosítja ezt a rendelkezést, egyrészt a kormányrendelet mellékletében egy mintát ad, amelynek kitöltésével és „látható helyen” (pl. a hivatali hirdetőtáblán) történő kifüggesztésével teljesítheti az önkormányzat a törvényi előírást. A kormányrendelet másrészt azt is pontosítja, hogy a közigazgatási szerv a székhelyén található összes tájékoztató rendszerében tájékoztat a kisebbségi nyelv használatának lehetőségeiről. (pl. internetes honlapján, a hivatali épületében elhelyezett tájékoztató táblákon, feliratokon). Ezt a tájékoztatást általános jelleggel és nem csak az ügyfél kérelmére kell biztosítani, célja éppen az, hogy a nem szlovák nemzeti-

ségű polgárok figyelmét felhívja, előre tájékoztassa nyelvi jogaikról, és ezzel bátorítsa őket anyanyelvük használatára a hivatalos érintkezésben is.

2. Magyar nyelvű kommunikáció szóban vagy írásban

A kisebbségi nyelv hivatali érintkezésben történő használatát az alkotmány is biztosítja, ez az alkotmányos jog a törvény 2.§ (3) bekezdésében fogalmazódik meg, amely szerint a kisebbségek lakta településen a nemzeti kisebbséghez tartozó polgárnak joga van szóbeli és írásbeli érintkezésben kisebbségi nyelven kommunikálni a helyi államigazgatási szervekkel, a területi önkormányzati szervekkel és a területi önkormányzati szerv által alapított jogi személyekkel. A szóbeli érintkezés fogalma elég egyértelmű és a gyakorlatban azt jelenti, hogy a közigazgatási szervnek kell megfelelő módon biztosítania, hogy a kisebbségi nyelven beszélő ügyfelet a hivatalban megértsék és anyanyelvén válaszolni is tudjanak neki. Az írásbeli érintkezésbe nemcsak az egyszerű beadványok szövege tartozik, hanem okiratok, bizonyítékok, igazolások magyar nyelven történő benyújtását és a közigazgatási szerv részéről történő elfogadását is jelenti. A közigazgatási szerv a kisebbségi nyelvű beadványra kétnyelvű választ köteles adni.

3. Határozatok magyar nyelvű kiadása

A közigazgatási szerv határozatait szintén két nyelven adja ki, amennyiben az eljárás magyar nyelvű beadványra indult, vagy a jogosult személy kimondottan így kérte. A törvény 2. § (4) bekezdése „rovnopis” vagyis „egyenértékű másolat” kisebbségi nyelven történő kiadását írja elő. A magyar nyelvű szövegben a település nevét magyarul kell feltüntetni (4. § (1) bek.), amennyiben az szerepel az 534/2011. (221/1999.) számú kormányrendeletben, ha nem szerepel, akkor a szlovák névvel együtt lehet feltüntetni. (lásd. 4.§ (5) bek.).

4. Kétnyelvű születési, házassági és halotti anyakönyvi kivonat

A törvény alapján a közigazgatási szerveknek közokiratot főszabály szerint államnyelven, tehát szlovákul kell kiadniuk, azonban a 2. § (4)-(5) bekezdése

felsorolja ez alól a kivételeket, amelyeket kérelemre kisebbségi nyelven is ki kell adni. Ezek közé tartoznak a fentebb tárgyalt határozatok, valamint az anyakönyvi hivatalok által kiállított születési, házassági és halotti anyakönyvi kivonatok és további tételesen felsorolt közokiratok (engedély, jogosítvány, igazolás, nyilatkozat, rendelkezés). Az 535/2011. számú kormányrendelet szerint az anyakönyvi kivonatokban a kisebbségi nyelvű szöveget a szlovák nyelvű szöveg után vagy alatt kell feltüntetni, egyenlő betűmérettel, a többi felsorolt közokirat esetében pedig oszlopos elrendezést ír elő. Természetesen nemcsak az előnyomtatott szövegnek, hanem a kitöltésének is kétnyelvűen kell történnie. A településneveket a határozatokhoz hasonlóan kell feltüntetni.

5. Magyar nyelvű formanyomtatvány

A törvény 2. § (7) bekezdése a kisebbségek lakta településeken a közigazgatási szervek számára előírja, hogy formanyomtatványait kétnyelvűen, tehát az adott kisebbség nyelvén is biztosítsák. Az ilyen formanyomtatványoknak igény esetén a polgárok rendelkezésére kell állniuk, tehát a közigazgatási szerveknek előre kell gondoskodniuk elkészítésükről. Az 535/2011. számú kormányrendelet ebben az esetben is egyenlő betűméretet ír elő a szlovák és kisebbségi nyelvű szöveg esetében.

6. Hivatal megnevezése magyarul

A közigazgatási szerv megnevezését kisebbségek lakta településen kisebbségi nyelven is ki kell helyezni a szerv székhelyének épületén. A magyar nyelvű megnevezésben a településnevet csak magyarul kell feltüntetni, ha az szerepel az 534/2011. (221/1999.) számú kormányrendeletben (lásd a törvény 4.§ (1) bekezdését), ha nem szerepel, akkor a szlovák névvel együtt lehet feltüntetni (lásd. 4.§ (5) bek.).

7. Az élet, az egészség, a vagyon és biztonság veszélyeztetését érintő információk magyar nyelven

Az ilyen jellegű információk kihelyezése kisebbségi nyelven nemcsak a közigazgatási szervek számára kötelező, hanem a jogi személyek és egyéni vállalkozók számára is, mégpedig pénzbírság terhe mellett. Az ilyen információkat a tartalmuk alapján lehet

meghatározni, így ide tartozik a figyelemzavaró matricáktól a közérdekű tájékoztató hirdetményekig minden, ami a nyilvánosságnak szól. Fontos változás 2011-től, hogy kisebbségek lakta településen az államnyelvtörvény már nem határozza meg a nyelvek sorrendjét, ha kisebbségi nyelvről van szó, így egy magyarlakta településen a magyar nyelvű szöveg szerepelhet az első helyen is (lásd 270/1995., 8.§ (6) bek.).

8. A település magyar nevének kihelyezése

A települések kisebbségi nevét (a szlovák jogszabályok szóhasználatában „megjelölését”) a törvény 4.§ (1) szerint a település kezdetét és végét jelző közúti táblán kötelező feltüntetni, ha az szerepel az 534/2011. (221/1999.) számú kormányrendeletben. Ugyanezen törvényi bekezdés alapján ezeket a településneveket kötelező továbbá a közigazgatási szervek épületein és a kisebbségi nyelvű határozatokban is használni.

9. Tájékoztatás nyújtása a jogszabályokról magyar nyelven

Amennyiben egy állampolgár a közigazgatási szervektől tájékoztatást kér a szerv hatáskörét érintő jogszabályi előírásokra vonatkozóan, a közigazgatási szerv köteles ezek tartalmáról kisebbségi nyelven tájékoztatást nyújtani. Ilyen információ kérhető szóban és írásban is.

10. Tájékoztatás és írásos háttéranyagok nyújtása a kormányhivatal részére a magyar nyelv saját hatáskörben történő használatáról

A törvényben új és fontos rendelkezés, hogy a kormányhivatal számára a kisebbségi nyelv gyakorlati használata biztosításának a figyelemmel kísérését előírja, és erről két évente jelentést kell készítenie (lásd 7.a § (2) bek.). Az első jelentésnek 2012 decembere végéig kell elkészülnie. A szóban forgó rendelkezés, amely bírság kiszabását helyezi kilátásba, a közigazgatási szervek – többek között a területi önkormányzati szervek - megfelelő együttműködését hivatott biztosítani, ha a kormányhivatal tájékoztatást kér tőlük.

A Tt. 184/1999. sz. törvénye A NEMZETI KISEBBSÉGEK NYELVÉNEK HASZNÁLATÁRÓL

(1999. július 10.)

Módosítva: Tt. 318/2009.
Módosítva: Tt. 204/2011.

A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa a Szlovák Köztársaság Alkotmányából és a Szlovák Köztársaság számára kötelező érvényű nemzetközi egyezményekből kiindulva, tiszteletben tartva a Szlovák Köztársaság nemzeti kisebbségekhez tartozó állampolgárai alapvető jogainak és szabadságjogainak védelmét és fejlesztését, figyelembe véve a nemzeti kisebbségek nyelvének használatát szabályozó eddigi törvényeket, elismerve és értékelve a Szlovák Köztársaság nemzeti kisebbségekhez tartozó állampolgárai anyanyelvének jelentőségét, mint az állam kulturális gazdagságának egyik jelét, szem előtt tartva az integrálódó Európai Közösség feltételei között egy demokratikus, toleráns és prosperáló társadalom kialakulását, tudatosítva azt a tényt, hogy a Szlovák Köztársaság államnyelve a szlovák nyelv, és a Szlovák Köztársaság nemzeti kisebbséghez tartozó állampolgárai nyelvének használatát kívánatos törvényben rögzíteni az alábbi törvényt alkotta:

1. §

(1) A Szlovák Köztársaság nemzeti kisebbséghez tartozó állampolgárának az államnyelv használata mellett¹⁾

joga van a nemzeti kisebbség nyelvét (a továbbiakban a "kisebbségi nyelvet") is használni. E törvény célja, hogy a Szlovák Köztársaság számára kötelező érvényű nemzetközi egyezményekhez és külön törvényekhez²⁾ kapcsolódva rögzítse a kisebbségi nyelv hivatali érintkezésben és az ebben a törvényben szabályozott egyéb területeken való használatának szabályait.

(2) Kisebbségi nyelven e törvény alkalmazásában a Szlovák Köztársaság területén a nemzeti kisebbséghez tartozó állampolgárai által hagyományosan használt kodifikált vagy standardizált nyelvet kell érteni, amely különbözik az államnyelvtől; kisebbségi nyelv a bolgár nyelv, a cseh nyelv, a horvát nyelv, a magyar nyelv, a német nyelv, a lengyel nyelv, a roma nyelv, a ruszin nyelv és az ukrán nyelv.

2. § A kisebbség nyelvének használata a hivatalos érintkezésben

(1) Ha a Szlovák Köztársaság nemzeti kisebbséghez tartozó, adott településen állandó lakhellyel rendelkező állampolgárai két egymást követő nép-

számlálás szerint a település lakosságának legalább 15 %-át alkotják, e községben a hivatali érintkezés során joguk van a kisebbségi nyelvet használni.

(2) Az (1) bekezdés szerinti települések jegyzékét és a települések (1) bekezdés szerinti kisebbségi nyelvű megjelölésének jegyzékét a Szlovák Köztársaság kormánya rendeletben alapítja meg.

(3) A Szlovák Köztársaság nemzeti kisebbséghez tartozó állampolgárának az (1) bekezdés szerinti településen^{2a} joga van a helyi államigazgatási szervvel, a területi önkormányzati szervvel és a területi önkormányzati szerv által alapított jogi személlyel (a továbbiakban "közigazgatási szerv") folytatott szóbeli és írásbeli érintkezés során, ideszámítva az írásbeli háttéranyagokat és bizonyítékokat, a kisebbség nyelvén kommunikálni, és a közigazgatási szerv a kisebbség nyelvén írt beadványra az államnyelv mellett kisebbségi nyelven is ad választ a közokiratok kiállításának kivételével, miközben ez a kivétel nem érinti a (4) és (5) bekezdések szerinti közokiratokat. Kétség felmerülése esetén a közigazgatási szerv válaszában államnyelvű szövege a mérvadó. A közigazgatási szerv adekvát módon

megteremti az első mondat szerinti jogok érvényesülésének feltételeit, miközben meghatározhat egy időszakot az ügyek kisebbségi nyelvű intézésére. A közigazgatási szerv látható helyen biztosítja a kisebbségi nyelv használatának lehetőségéről szóló tájékoztatást a közigazgatási szerv székhelyén.

(4) Az (1) bekezdés szerinti településen a közigazgatási szerv közigazgatási eljárás³⁾ során hozott határozatát kisebbségi nyelvű beadvánnyal kezdődő eljárás esetén vagy kérésre az államnyelvi mellett kisebbségi nyelvű, hiteles átiratban is kiadja. Kétség esetén a közigazgatási szerv határozatának államnyelvű szövege a mérvadó.

(5) Az (1) bekezdés szerinti településen a születési anyakönyvi kivonatot, házassági anyakönyvi kivonatot, halotti anyakönyvi kivonatot, engedélyeket, jogosítványokat, igazolásokat, nyilatkozatokat és rendelkezéseket kérésre kétnyelvűen is kiadják, mégpedig államnyelven és a kisebbség nyelvén. Kétség esetén a közokirat államnyelvű szövege a mérvadó.

(6) Az (1) bekezdés szerinti településen a közigazgatási szerv épületen elhelyezett megnevezését az államnyelv^{3aa)} mellett kisebbségi nyelven is feltüntetik.

(7) Az (1) bekezdés szerinti településen a közigazgatási szerv saját hatáskörében kiadott úrlapokat kérésre kétnyelvűen is rendelkezésére bocsátja, mégpedig államnyelven és a kisebbség nyelvén.

(8) A Szlovák Köztársaság nemzeti kisebbséghez tartozó állampolgárai azon településen, amely nem teljesíti az (1) bekezdésben foglalt feltételeket, szóbeli kommunikáció során használhatják a kisebbség nyelvét, ha azzal a közigazgatási szerv és az eljárás résztvevői egyetértenek.

(9) A cseh nyelv hivatali érintkezésben történő használatát külön törvény^{3a)} szabályozza.

3. §

(1) A 2.§ (1) bekezdés szerinti településen a közigazgatási szerv tanácskozása kisebbségi nyelven is folyhat,

ha azzal valamennyi jelenlevő egyetért.

(2) A 2.§ (1) bekezdés szerinti településen a község képviselő-testületének tagja jogosult e szerv tanácskozásain a kisebbségi nyelvet is használni. A község képviselő-testületi tanácskozásának többi résztvevője akkor használhatja a kisebbségi nyelvet, ha azzal a község képviselő-testületének minden jelenlevő tagja és a község polgármestere egyetért.

A tolmácsolást a község biztosítja.

(3) A 2.§ (1) bekezdés szerinti községben a krónika kisebbségi nyelven is vezethető.

(4) A hivatali ügyvitelt, különösen a jegyzőkönyveket, határozatokat, statisztikákat, nyilvántartásokat, mérlegeket, a nyilvánosságnak szánt információkat és az egyházak, illetve vallási közösségek nyilvánosságnak szánt ügyvitelét, az anyakönyvvezetésen kívül, a 2.§ (1) bekezdés szerinti településen az államnyelv mellett^{3aa)} kisebbségi nyelven is lehet vezetni.

4. § A kisebbségi nyelvű megjelölések

(1) A 2.§ (1) bekezdés szerinti településen annak államnyelvű elnevezése mellett a község kisebbségi nyelvű megjelölését is feltüntetik, mégpedig a település kezdetét és végét jelző közúti jelzőtáblákon, a közigazgatási szerv épületein vagy a kisebbség nyelvén kiadott határozatokon, amennyiben ez a megjelölés fel van sorolva a 2.§ (2) bekezdés szerinti kormányrendeletben.

(2) A település kisebbségi megjelölését tartalmazó közúti jelzőtáblákat a 2.§ (1) bekezdés szerinti településen a község nevét mindig államnyelven feltüntető közúti jelzőtábla alatt helyezik el. A Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma általánosan kötelező jogszabállyal meghatározza a településeket a nemzeti kisebbségek nyelvén tájékoztató céllal megjelölő, a település nevét tartalmazó közúti jelzőtáblától eltérő közúti jelzőtáblát.

(3) A település kisebbségi nyelvű megjelölését a 2.§ (1) bekezdés szerinti településen fel lehet tüntetni a vasútállomások, autóbusz-állomások,

repülőtér és kikötő megjelölésénél is. A település kisebbségi nyelvű megjelölését az államnyelvű elnevezés alatt kell megjeleníteni egyforma vagy kisebb betűtípussal.

(4) A 2.§ (1) bekezdés szerinti település saját területén az utcaneveket és más helyi földrajzi jelöléseket kisebbségi nyelven is feltüntetheti.

(5) Szakmai publikációkban, sajtóban és a tömegkommunikáció más eszközeiben, illetve a közigazgatási szervek hivatali tevékenységében, amennyiben használják a kisebbségi nyelvet, a standardizált földrajzi elnevezések mellett^{3b)} fel lehet tüntetni a földrajzi objektumok kisebbségi nyelvben meghonosodott és használt megjelölését a kisebbség nyelvén is.

(6) A 2.§ (1) bekezdés szerinti településen a Szlovák Köztársaság állampolgárainak életének, egészségének, biztonságának vagy vagyonának fenyegetettségét érintő információkat a nyilvánosság számára elérhető helyeken az államnyelv mellett^{3aa)} kisebbségi nyelven is feltüntetik. Minden feliratot és a nyilvánosság tájékoztatására szánt hirdetményt, különösen az árusítóhelyeken, sportlétesítményekben, vendéglátó-ipari egységekben, az utcán, az út mellett és felett, az autóbusz-állomásokon és vasútállomásokon, fel lehet tüntetni a kisebbség nyelvén is.

(7) A síremlékeken, az emlékműveken és az emléktáblákon a feliratokat az államnyelv mellett^{3aa)} kisebbségi nyelven is fel lehet tüntetni.

(8) A 2.§ (1) bekezdés szerinti településen a közigazgatási szerv saját hatáskörében kérésre az államnyelv mellett^{3aa)} kisebbségi nyelven is biztosítja a tájékoztatást az általánosan kötelező jogszabályokról. A 2.§ (1) bekezdés szerinti település saját hatáskörben kiadott általánosan kötelező rendeleteit az államnyelvű szöveg mellett kisebbségi nyelven is kiadhatja; ebben az esetben az államnyelvű szöveg a mérvadó.

4.a § Helyi népszavazás a település megjelölésének módosításáról

(1) A 2.§ (1) bekezdés szerinti település lakosainak szavazásával ha-

tározhat a településnek a Szlovák Köztársaság kormányának rendeletében meghatározott kisebbségi nyelvű megjelölése módosításáról.

(2) A település megjelölésének módosításáról szóló helyi népszavazásra külön törvény vonatkozik.3c)

5. §

(1) A kisebbségi nyelv bíróság előtti és más területeken való használatának jogát külön törvények is szabályozzák2).

(2) A 2.§ (1) bekezdés nem vonatkozik a kisdedőv intézményekben folyó nevelésre, az alapiskolára, a középiskolákra és a kultúrára. A kisebbségi nyelvnek e területeken való használatát külön törvények szabályozzák.4)

(3) A Szlovák Köztársaság nemzeti kisebbséghez tartozó állampolgára a 2.§ (1) bekezdés szerinti településen az egészségügyi létesítmények és szociális szolgáltató létesítmények, illetve a szociális jogi gyermekvédelmi és szociális gondnoksági létesítmények személyzetével folytatott kommunikáció során használhatja a kisebbségi nyelvet. Az előző mondat szerinti egészségügyi létesítmény vagy szociális szolgáltató létesítmény, illetve szociális jogi gyermekvédelmi és szociális gondnoksági létesítmény lehetővé teszi a kisebbségi nyelv e törvény és külön törvények szerinti használatát, amennyiben az adott létesítmény feltételei azt megengedik.

5.a §

A nyilvánosság tájékoztatása kisebbségi nyelven

(1) A nyilvánosság tájékoztatására szánt, a helyi rádió vagy egyéb technikai berendezések által közzétett hirdetményeket 2.§ (1) bekezdés szerinti településen az államnyelv mellett kisebbségi nyelven3aa) is közzé lehet tenni.

(2) A 2.§ (1) bekezdés szerinti település a hivatali hirdetőtáblán, a község weboldalán és a kiadott időszaki kiadványban5) megjelent fontos információkat az államnyelv mellett kisebbségi nyelven is közzéteszi, mégpedig:

a) létrehozásának módját és a település önkormányzati szerveinek jogköreit,

b) azoknak a jogszabályoknak, utasításoknak, útmutatóknak, értelmező rendelkezéseknek áttekintését, amelyek alapján a község eljár és döntést hoz, vagy amelyek a természetes személyek és jogi személyek községhez fűződő jogait és köteleseit szabályozzák,

c) az információszerzés lehetőségének helyét, idejét és módját, továbbá információkat arról, hogy a természetes személyek és jogi személyek hol nyújthatnak be kérelmet, javaslatot, indítványt, panaszt vagy más beadványt,

d) annak az eljárásnak a leírását, amelyet a községnek be kell tartania minden kérelem, javaslat és más beadvány intézése során, beleértve a betartandó határidőket is,

e) a község által az egyes eljárási cselekmények és eljáró szervek eljárása után beszedendő eljárási illetékek6) díjszabását, és az információkhoz való hozzáférés biztosítása után járó térítési illetékek díjszabását,

f) a közösségi eszközökkel való gazdálkodással és a község vagyonaival való rendelkezéssel kapcsolatos információkat.

(3) A nyilvánosság számára készült kulturális célú alkalmi nyomtatványokat, galériákat, múzeumok, könyvtárak katalógusait, mozik, színházak, koncertek és egyéb kulturális rendezvények programjait a 2.§ (1) bekezdés szerinti településen ki lehet adni kisebbségi nyelven is, miközben az alapinformációkat fel kell tüntetni államnyelven is.

5.b §

A Szlovák Köztársaság nemzeti kisebbséghez tartozó állampolgárainak joguk van a Szlovák Rádió és Televízió közvetítésével információkat terjeszteni és fogadni kisebbségi nyelven. A regionális és helyi televíziós programszolgáltatások vagy rádiós programszolgáltatások sugárzása kisebbségi nyelven külön

törvényben meghatározott feltételek mellett valósul meg.7)

6. §

2009. 9. 1-étől hatályon kívül helyezve a Tt. 318/2009. sz. jogszabálya által.

7. §

(1) A közigazgatási szerv és alkalmazottai a hivatali érintkezésben az államnyelvet kötelesek használni, e törvény és más törvények által meghatározott feltételek mellett a kisebbségi nyelvet is használják. A közigazgatási szerv és alkalmazottai nem kötelesek a kisebbségi nyelvet ismerni.

(2) A 2.§ (1) bekezdés szerinti településen a közigazgatási szerv köteles az e törvényben és más törvényekben rögzített kisebbségi nyelvhasználati feltételeit megteremteni.4)

(3) A 2.§ (1) bekezdés szerinti településen a községi rendőrségen szolgálati érintkezésben használni lehet az államnyelvtörvény mellett a kisebbségi nyelvet is, amennyiben a jelenlévők azal egyetértenek.

(4) Amennyiben a Szlovák Köztársaság fegyveres erőinek, a fegyveres rendvédelmi testületeknek és más fegyveres testületeknek és a tűzoltó- és mentőszolgálatnak, valamint a községi rendőrségnek a tagjai bírják a kisebbségi nyelvet, a 2.§ (1) bekezdés szerinti településen használhatják a kisebbségi nyelvet a Szlovák Köztársaság nemzeti kisebbséghez tartozó állampolgáraival történő kommunikációban.

7.a §

A Szlovák Köztársaság emberi jogokért és nemzeti kisebbségeikért felelős kormányalelnökének jogköre

(1) A Szlovák Köztársaság emberi jogokért és nemzeti kisebbségeikért felelős kormányalelnöke (a továbbiakban csak „kormányalelnök“) szakmai és módszertani segítséget nyújt a közigazgatási szerveknek és a rendvédelmi és mentőszolgálati testületeknek ezen törvény végrehajtása során.

(2) A kormányalelnök kétévente egyszer jelentést nyújt be a Szlovák Köztársaság kormányának a kisebbségek nyelvhasználatának állásáról a Szlovák Köztársaság területén. Az első mondat szerinti jelentéssel kapcsolatban, annak benyújtása előtt állást foglal a Kormány Emberi Jogi, Nemzeti Kisebbségi és Nemek Egyenlőségi Tanácsa.

(3) A (2) bekezdés szerinti célból a kormányalelnök jogosult a közigazgatási szervektől információkat és írásbeli háttéranyagokat kérni a hatáskörükbe tartozó területeken érvényesülő kisebbségi nyelvhasználatról.

(4) A kormány alelnöke a (2) bekezdés szerinti első jelentést 2012. december 31-ig nyújtja be.

7.b §

Közigazgatási szabálysértések

(1) A kisebbségi nyelvhasználat területén közigazgatási szabálysértést követ el az a közigazgatási szerv, amely a 2.§ (1) bekezdés szerinti településen:

a) nem teszi lehetővé a Szlovák Köztársaság nemzeti kisebbséghez tartozó állampolgárának a kisebbség nyelvén történő kommunikációt a szóbeli és írásbeli érintkezés során vagy erről a lehetőségről nem tájékoztatja (2.§ (3) bekezdés),

b) a Szlovák Köztársaság nemzeti kisebbséghez tartozó állampolgárának kérésére nem adja ki a kisebbség nyelvén a határozat hiteles átiratát és a születési anyakönyvi kivonatot, házassági anyakönyvi kivonatot (2.§ (4) és (5) bekezdések),

c) nem biztosítja székhelyének épületén annak kisebbségi nyelvű megjelölését (2.§ (6) bekezdés),

d) kérésre nem bocsátja rendelkezésre a saját hatáskörében kiadott úrlapot a kisebbség nyelvén is (2.§ (7) bekezdés),

e) nem biztosítja területén, saját hatáskörében a település kisebbségi nyelvű megjelölését a 4.§ (1) bekezdésben meghatározott esetekben,

f) nem biztosítja a 4.§ (6) bekezdés első mondata szerinti információkat, feliratokat és hirdeményeket saját hatáskörében,

g) kérésre nem biztosítja a tájékoztatást az általánosan kötelező jogszabályokról kisebbségi nyelven is (4.§ (8) bekezdés),

h) nem nyújt információkat és írásbeli anyagokat a kormányalelnöknek a 7.a§ (3) bekezdés szerint.

(2) A kisebbségi nyelvhasználat területén közigazgatási szabálysértést követ el az a jogi személy vagy természetes személy vállalkozó, aki a 4.§ (6) bekezdés szerinti feliratot vagy hirdeményt nem tünteti fel a kisebbség nyelvén is, amennyiben a Szlovák Köztársaság állampolgárainak életének, egészségének, biztonságának vagy vagyonának fenyegetettségét érintő információkat tartalmazó feliratról vagy hirdményről van szó.

(3) Az (1) és (2) bekezdések szerinti szabálysértéseket a Szlovák Köztársaság Kormányhivatala (a továbbiakban „hivatal”) tárgyalja meg, amelynek nevében ezt a hatáskört a kormányalelnök hajtja végre.

(4) Amennyiben a hivatal olyan kötelességszegést állapít meg, amely az (1) és (2) bekezdések szerinti közigazgatási szabálysértés és az írásbeli figyelmeztetésben meghatározott határidő leteltét követően sem történik meg a megállapított hiányosságok kijavítása, a hivatal 50 eurótól 2500 euróig terjedő bírságot szabhat ki. A bírságot kiszabó eljárásra a közigazgatási eljárásról szóló általános jogszabály vonatkozik.9)

(5) A bírság megállapításánál figyelembe veszik a szabálysértés súlyosságát, következményeit, az elkövetés körülményeit, a jogellenes cselekmény ismétlését és időtartamát. Bírságot a hivatal szabálysértésről való tudomásszerzésének napjától számított egy éven belül, legkésőbb azonban az elkövetés napjától számított két éven belül lehet kiszabni.

(6) A jelen törvény szerint kiszabott bírságok az állami költségvetés bevételeit képezik.

Közös, átmeneti és záró rendelkezések

7.c §

(1) A 2.§ (1) bekezdésben a két egymást követő népszámláláson azon népszámlálásokat kell érteni, amelyek eredményeit 2011. július 1. után hirdetik ki.

(2) A 2.§ (1) bekezdés rendelkezései nem vonatkoznak azokra a településekre, amelyek a Szlovák Köztársaságnak a 2011. július 1-ig érvényes és hatályos, 2.§ (2) bekezdés szerinti kormányrendeletében vannak meghatározva, miközben ezek a települések akkor veszítik el jogukat a nemzeti kisebbség nyelvének használatára, ha a 2011. július 1-je utáni, egymást követő három népszámlálás eredményei alapján a Szlovák Köztársaság adott településén állandó lakhellyel rendelkező, nemzeti kisebbséghez tartozó állampolgárai egyszer sem alkotják a község lakosságának 15 %-át.

(3) A 2.§ (5) bekezdés rendelkezései szerint a kétnyelvű születési anyakönyvi kivonatok, házassági anyakönyvi kivonatok, halotti anyakönyvi kivonatok, engedélyek, jogosítványok, igazolások, nyilatkozatok és rendelkezések kiadását 2012. június 30-a után lehet kérni.

(4) A 2.§ (6) bekezdés rendelkezéseit nem alkalmazzák, ha a közigazgatási szerv kisebbségi nyelvű megjelölése megegyezik az államnyelvű elnevezéssel.

(5) A 4.§ (1)-(3) bekezdések rendelkezéseit nem alkalmazzák, ha a település kisebbség nyelvű megjelölése megegyezik az államnyelvű elnevezéssel.

7.d §

A közigazgatási szervek 2012. június 30-ig kötelesek végrehajtani az intézkedéseket a 2.§ (4)-(7) bekezdések és a 4.§ (1) bekezdés rendelkezéseinek biztosítására.

8. §

Hatályát veszti a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának 270/1995. sz., a Szlovák Köztársaság államnyelvéről szóló törvénynek 10.§-a.

8.a §

Hatályát veszti a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának 318/2009. sz. törvénye által módosított, a községek nemzeti kisebbségek nyelvén történő megjelöléséről szóló, 191/1994. sz. törvénye.

9. §

A 184/1999. sz. törvény 1999. szeptember 1-jén lép hatályba.

A 318/2009. sz. törvény 2009. szeptember 1-jén lép hatályba.

A 204/2011. sz. törvény 2011. július 1-jén lép hatályba.

Rudolf Schuster s.k.

Jozef Migaš s.k.

Mikuláš Dzurinda s.k.

1) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa 270/1995. sz., a Szlovák Köztársaság államnyelvéről szóló törvényének 1.§ (4) bekezdése.

2) Például: Kisebbségvédelmi keretegyezmény (A Szlovák Köztársaság Külügyminisztériumának 160/1998 sz. hirdetménye), A regionális vagy kisebbségi nyelvek európai kartája (A Szlovák Köztársaság Külügyminisztériumának 588/2001. sz. hirdetménye), a polgári perrendtartásról szóló 99/1963. sz. törvény 18.§, a büntetőeljárásról szóló törvény 2.§, a vallási meggyőződés szabadságáról és az egyházak és a vallási közösségek jogállásáról szóló 308/1991. sz. törvény 5.§ (1) bekezdés e) pontja, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa a Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának felépítéséről, az alkotmánybírósági eljárásról és az alkotmánybírák jogállásáról szóló 38/1993. sz. törvényének 23.§, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának a 13/2006. sz. törvénnyel módosított, az utónévről és a családi névről szóló 300/1993. sz. törvényének 2.§ (1) bekezdése, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa többször módosított, anyakönyvekről szóló 154/1994. sz. törvényének 16.§, 19.§ (3) és (4) bekezdése, az időszakos és alkalmi kiadványoknak, valamint az audiovizuális művek másolatainak köteles példányairól szóló 212/1997. sz. törvény 2.§ (8) bekezdése, az információkhoz való sza-

bad hozzáférésről és egyéb törvények módosításáról és kiegészítéséről szóló 211/2000. sz. törvény (az információk szabadságáról szóló törvény) 6.§ (5) bekezdése, a Szlovák Rádióról és Televízióról és egyéb törvények módosításáról és kiegészítéséről szóló 532/2010. sz. törvény 5.§ (1) bekezdésének g) pontja.

2a) A Szlovák Nemzeti Tanács többször módosított, községek rendszeréről szóló 369/1990. sz. törvényének 1.§ (1) bekezdése. A Szlovák Nemzeti Tanács többször módosított, a Szlovák Köztársaság fővárosáról, Pozsonyról szóló 377/1990. sz. törvényének 1a.§ (2) bekezdése. A Szlovák Nemzeti Tanács többször módosított, Kassa városáról szóló 401/1990. sz. törvényének 2.§ (2) bekezdése.

3) Például a többször módosított, közigazgatási eljárásról szóló 71/1967. sz. törvény (közigazgatási rendtartás), a többször módosított, a területrendezési tervről és az építési rendtartásról szóló 50/1976. sz. törvény (építési törvény), a Szlovák Nemzeti Tanács többször módosított, szabálysértésekről szóló 372/1990. sz. törvénye, a többször módosított iparüzési vállalkozásról szóló 455/1991. sz. törvény (iparüzési törvény).

3a) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa többször módosított, a Szlovák Köztársaság államnyelvéről szóló 270/1995. sz. törvényének 3.§-a.

3aa) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának többször módosított 270/1995. sz. törvénye.

3b) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa többször módosított, földmérési és térképészeti, 215/1995. sz. törvényé-

nek 18. §.

3c) A Szlovák Nemzeti Tanács többször módosított, a községekről szóló 369/1990. sz. törvényének 11.a §-a.

4) Például a többször módosított, oktatási ügyek államigazgatásáról és iskolai önkormányzatokról, valamint egyéb törvények kiegészítéséről és módosításáról szóló 596/2003. sz. törvény, a többször módosított, nevelésről és oktatásról, valamint egyéb törvények kiegészítéséről és módosításáról szóló 245/2008. sz. törvény (közoktatási törvény) 11. § (2) bekezdése.

5) Az időszakos sajtóról, hírügynökségekről és egyéb törvények módosításáról és kiegészítéséről szóló 167/2008. sz. törvény (sajtótörvény) 2. § (1) bekezdése.

6) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának többször módosított, közigazgatási illetékekről szóló 145/1995. sz. törvénye.

7) Például a Szlovák Rádióról és Televízióról és egyéb törvények módosításáról és kiegészítéséről szóló 532/2010. sz. törvény, a programszolgáltatások digitális sugárzásáról, a digitális átvitel által történő egyéb tartalmi szolgáltatások nyújtásáról, és az egyes törvények módosításáról és kiegészítéséről szóló 220/2007. sz. törvény (digitális sugárzásról szóló törvény).

8) A 403/2010. sz. törvénnyel módosított, a kormányzati tevékenység szervezéséről és a központi államigazgatás szervezéséről szóló 575/2001. sz. törvény.

9) A többször módosított 71/1967. sz. törvény.

A Szlovák Köztársaság Kormányának 828/2011. számú rendelete, 2011. december 19-éről, amely szabályozza a Tt. 184/1999. sz., a nemzeti kisebbségek nyelvének használatáról szóló törvénye és annak későbbi módosításai egyes rendelkezéseinek végrehajtását.

A Szlovák Köztársaság Kormánya a Tt. 184/1999. sz., a nemzeti kisebbségek nyelvének használatáról szóló törvénye és annak későbbi módosításai végrehajtása érdekében (a továbbiakban csak „törvény”) elrendeli:

1. §

(1) A kisebbségi nyelv használatának lehetőségéről szóló tájékoztatás a törvény 2. §-ának 3. bekezdése szerint a törvény mellékletében közzétett mintában szerepel.

(2) A közigazgatási szerv a 2. § 3. bekezdése szerint azon községben, ahol a kisebbségi nyelv hivatali használatát szabályozó törvény alapján a kisebbségi nyelv használata lehetséges, tájékoztat a kisebbségi nyelv használatának lehetőségéről a közigazgatási szerv

székhelyének összes létező tájékoztató rendszerében.

2. §

A kétnyelvű születési anyakönyvi kivonaton, házassági anyakönyvi kivonaton és halotti anyakönyvi kivonaton a kisebbségi nyelven szereplő szöveg az államnyelvű szöveg alatt vagy után következik az államnyelvű szöveggel azonos nagyságú és típusú betűvel.

3. §

A kétnyelvű engedélyen, jogosítványon, igazoláson vagy bizonylaton, állásfoglaláson vagy rendeleten az államnyelvű szöveg az okirat bal oldalán szerepel egy oszlopban, a kisebbségi nyelvű szöveg pedig az okirat jobb oldalán szintén egy oszlopban. A kisebbségi nyelvű szöveg betűtípusa és

betűnagysága azonos az államnyelvű szöveg betűtípusával és nagyságával.

4. §

(1) A kétnyelvű hivatalos úrlapon a kisebbségi nyelvű szöveg az államnyelvű szöveg alatt vagy után következik. A kisebbségi nyelvű szöveg betűtípusa és betűnagysága azonos az államnyelvű szöveg betűtípusával és nagyságával.

(2) A kétnyelvű hivatalos úrlap csupán kisebbségi nyelvű vagy csupán államnyelvű kitöltése kisebbségi nyelven benyújtott beadványnak számít.

5. §

Ez a rendelet 2012. január 1-jén lép hatályba, kivéve a 2-4.§-okat, amelyek 2012. július 1-jén lépnek hatályba.

Járás	A település neve - szlovákul	- magyarul
-------	---------------------------------	------------

Szenc	1. Senec	1. Szenc
	2. Boldog	2. Boldogfa
	3. Hamuliakovo	3. Gútor
	4. Hrubá Borša	4. Nagyborsa
	5. Hrubý Šúr	5. Hegysúr
	6. Hurbanova Ves	6. Szigetmajor
	7. Kalinkovo	7. Szemet
	8. Kostolná pri Dunaji	8. Egyházfa
	9. Malinovo	9. Éberhárd
	10. Nová Dedinka	10. Dunasápújfalu
	11. Reča	11. Réte
	12. Tomášov	12. Fél
	13. Tureň	13. Zonctorony
	14. Veľký Biel	14. Magyarbél
	15. Vlky	15. Vök

Dunszerdahely	1. Dunajská Streda	1. Dunaszerdahely
	2. Báč	2. Bacsfa
	3. Baka	3. Baka
	4. Baloň	4. Balony
	5. Bellova Ves	5. Vitény
	6. Blahová	6. Sárret
	7. Blatná na Ostrove	7. Sárosfa
	8. Bodíky	8. Nagybodak
	9. Boheľov	9. Bögellő
	10. Čakany	10. Csákány
	11. Čenkovce	11. Csenke
	12. Čiližská Radvaň	12. Csilizradvány

	13. Dobrohošť	13. Doborgaz
	14. Dolný Bar	14. Albár
	15. Dolný Štál	15. Alistál
	16. Dunajský Klátov	16. Dunatőkés
	17. Gabčíkovo	17. Bős
	18. Holice	18. Gelle
	19. Horná Potôň	19. Felsőpatony
	20. Horné Mýto	20. Vámosfalu
	21. Horný Bar	21. Felbár
	22. Hubice	22. Gomba
	23. Hviezdoslavov	23. Vörösmajor
	24. Jahodná	24. Eperjes
	25. Janíky	25. Jányok
	26. Jurová	26. Dercsika
	27. Klúčovec	27. Kulcsod
	28. Kostolné Kračany	28. Egyházkarcsa
	29. Kráľovičove Kračany	29. Királyfiakarcsa
	30. Kútniky	30. Hegyété
	31. Kvetoslavov	31. Úszor
	32. Kyselica	32. Keszölcés
	33. Lehnice	33. Lég
	34. Lúč na Ostrove	34. Lúcs
	35. Macov	35. Macháza
	36. Mad	36. Nagymad
	37. Malé Dvorníky	37. Kisudvarnok
	38. Medvedov	38. Medve
	39. Mierovo	39. Béke
	40. Michal na Ostrove	40. Szentmihályfa
	41. Nárada	41. Csiliznyárad
	42. Nový Život	42. Illésháza
	43. Ohrady	43. Csallóközkürt
	44. Okoč	44. Ekecs
	45. Oľdza	45. Olgya
	46. Orechová Potôň	46. Diósförgepatony
	47. Padáň	47. Padány
	48. Pataš	48. Csilizpatas
	49. Povoda	49. Pódatejed
	50. Rohovce	50. Nagyszarva
	51. Sap	51. Szap
	52. Šamorín	52. Somorja
	53. Štvrtek na Ostrove	53. Csallóközcsütörtök
	54. Topoľníky	54. Nyárasd
	55. Trhová Hradská	55. Vásárút
	56. Trnávka	56. Csallóköztárnok

	57. Trstená na Ostrove	57. Csallóköznádasd
	58. Veľká Paka	58. Nagypaka
	59. Veľké Blahovo	59. Nagyabony
	60. Veľké Dvorníky	60. Nagyudvarnok
	61. Veľký Meder	61. Nagymegyér
	62. Vieska	62. Kisfalud
	63. Vojka nad Dunajom	63. Vajka
	64. Vrakúň	64. Nyékvárkony
	65. Vydrany	65. Hodos
	66. Zlaté Klasy	66. Nagymagyar

Galánta	1. Galánta	1. Galánta
	2. Čierna Voda	2. Feketenyék
	3. Čierny Brod	3. Vízkelet
	4. Dolné Saliby	4. Alsószele
	5. Dolný Chotár	5. Alsóhatár
	6. Horné Saliby	6. Felsőszele
	7. Jánovce	7. Jánosháza
	8. Jelka	8. Jóka
	9. Kajal	9. Nemeskajal
	10. Košúty	10. Kosút
	11. Kráľov Brod	11. Királyrév
	12. Matúškovo	12. Taksony
	13. Mostová	13. Hidaskürt
	14. Sládkovičovo	14. Diószeg
	15. Tomášikovo	15. Tallós
	16. Topoľnica	16. Tósnýárasd
	17. Trstice	17. Nádszeg
	18. Váhovce	18. Vága
	19. Veľká Mača	19. Nagymácséd
	20. Veľké Úľany	20. Nagyfödémés
	21. Vozokany	21. Vezekény

Komárom	1. Komárno	1. Komárom
	2. Bajč	2. Bajcs
	3. Bátorove Kosihy	3. Bátorkeszi
	4. Bodza	4. Bogya
	5. Bodzianske Lúky	5. Bogyarét

	6. Brestovec	6. Szilas
	7. Búč	7. Búcs
	8. Čalovec	8. Megyercs
	9. Čičov	9. Csicsó
	10. Dedina Mládeže	10. Ifjúságfalva
	11. Holiare	11. Gellér
	12. Hurbanovo	12. Ógyalla
	13. Chotín	13. Hetény
	14. Imeľ	14. Imely
	15. Iža	15. Izsa
	16. Kameničná	16. Keszegfalva
	17. Klížska Nemá	17. Kolozsnéma
	18. Kolárovo	18. Gúta
	19. Kravany nad Dunajom	19. Karva
	20. Marcelová	20. Marcelháza
	21. Martovce	21. Martos
	22. Moča	22. Dunamocs
	23. Modrany	23. Madar
	24. Nesvady	24. Naszvad
	25. Okoličná na Ostrove	25. Ekel
	26. Patince	26. Pat
	27. Pribeta	27. Perbete
	28. Radvaň nad Dunajom	28. Dunaradvány
	29. Sokolce	29. Lakszakállas
	30. Svätý Peter	30. Szentpéter
	31. Tõň	31. Tany
	32. Trávník	32. Füss
	33. Veľké Kosihy	33. Nagykeszi
	34. Virt	34. Vért
	35. Vrbová nad Váhom	35. Vágfüzes
	36. Zemianska Olča	36. Nemesócsa
	37. Zlatná na Ostrove	37. Csallókőzaranyos

Léva	1. Bajka	1. Bajka
	2. Beša	2. Bese
	3. Bielovce	3. Ipolybél
	4. Bory	4. Bori
	5. Čata	5. Csata
	6. Demandice	6. Deménd

	7. Dolné Semerovce	7. Alsószemeréd
	8. Farná	8. Farnad
	9. Hokovce	9. Egeg
	10. Hontianska Vrbica	10. Hontfűzesgyarmat
	11. Horná Seč	11. Felsőszecse
	12. Horné Semerovce	12. Felsőszemeréd
	13. Horné Turovce	13. Felsőtúr
	14. Horný Pial	14. Felsőpél
	15. Hrkovce	15. Gyerk
	16. Hronovce	16. Lekér
	17. Ipeľské Úľany	17. Ipolyfödemes
	18. Ipeľský Sokolec	18. Ipolyszakállós
	19. Jur nad Hronom	19. Garamszentgyörgy
	20. Kalná nad Hronom	20. Kálna
	21. Keť	21. Kéty
	22. Kubáňovo	22. Szete
	23. Kukučínov	23. Nemesoroszi
	24. Lok	24. Garamlök
	25. Lontov	25. Lontó
	26. Máláš	26. Málás
	27. Malé Ludince	27. Kisölvéd
	28. Mýtne Ludany	28. Vámosladány
	29. Nýrovce	29. Nyírágó
	30. Ondrejovce	30. Endréd
	31. Pastovce	31. Ipolypásztó
	32. Plášťovce	32. Palást
	33. Pohronský Ruskov	33. Oroszka
	34. Szazdice	34. Százd
	35. Sikenica	35. Peszektergenye
	36. Slatina	36. Szalatnya
	37. Starý Hrádok	37. Kisóvár
	38. Šahy	38. Ipolyság
	39. Šalov	39. Garamsalló
	40. Šarovce	40. Nagysáró
	41. Tehla	41. Töhöl

	42. Tekovské Lužany	42. Nagysalló
	43. Tekovský Hrádok	43. Barsvárad
	44. Tupá	44. Tompa
	45. Turá	45. Töre
	46. Veľké Ludince	46. Nagyölvéd
	47. Veľké Turovce	47. Nagytúr
	48. Vyškovce nad Iplom	48. Ipolyvisk
	49. Vyšné nad Hronom	49. Nagyod
	50. Zalaba	50. Zalaba
	51. Zbrojníky	51. Fegyvernek
	52. Želiezovce	52. Zseliz
	53. Žemliare	53. Zsemliér

Nyitra	1. Babindol	1. Bábindal
	2. Branč	2. Berencs
	3. Čechynce	3. Csehi
	4. Čifáre	4. Csiffár
	5. Dolné Obdokovce	5. Alsóbodok
	6. Hosťová	6. Nyitrageszte
	7. Jelenec	7. Gimes
	8. Klasov	8. Kalász
	9. Koliňany	9. Kolon
	10. Nitrianske Hrnčiarovce	10. Nyitragerencsér
	11. Pohranice	11. Pográny
	12. Telince	12. Tild
	13. Veľké Chyndice	13. Nagyhind
	14. Veľký Cetín	14. Nagycétény
	15. Žirany	15. Zsére

Érsekújvár	1. Nové Zámky	1. Érsekújvár
	2. Andovce	2. Andód
	3. Bajtava	3. Bajta
	4. Bardoňovo	4. Baracska
	5. Belá	5. Béla
	6. Bešeňov	6. Zsitvabesenyő
	7. Biňa	7. Bény
	8. Bruty	8. Bart

	9. Dubník	9. Csúz
	10. Dvory nad Žitavou	10. Udvard
	11. Gbelce	11. Kőbőlkút
	12. Chľaba	12. Helemba
	13. Kamenica nad Hronom	13. Garamkövesd
	14. Kamenín	14. Kéménd
	15. Kamenný Most	15. Kőhidgyarmat
	16. Komoča	16. Kamocsa
	17. Leľa	17. Leléd
	18. Lubá	18. Libád
	19. Malá nad Hronom	19. Kicsind
	20. Malé Kosihy	20. Kiskeszi
	21. Mužla	21. Muzsla
	22. Nána	22. Nána
	23. Nová Vieska	23. Kisújfalu
	24. Pavlová	24. Garampáld
	25. Pozba	25. Pozba
	26. Rúbaň	26. Fűr
	27. Salka	27. Szalka
	28. Sikenička	28. Kisgyarmat
	29. Strekov	29. Kürt
	30. Svodín	30. Szógyén
	31. Šarkan	31. Sárkány
	32. Štúrovo	32. Párkány
	33. Tvrdošovce	33. Tardoskedd
	34. Veľký Kýr	34. Nagykér
	35. Zemné	35. Szimő

Vágsellye	1. Šafa	1. Vágsellye
	2. Diakovce	2. Deáki
	3. Dlhá nad Váhom	3. Vághosszúfalu
	4. Horná Kráľová	4. Felsőkirályi
	5. Kráľová nad Váhom	5. Vágkirályfa
	6. Neded	6. Negyed
	7. Selice	7. Sókszelőce
	8. Tešedíkovo	8. Pered
	9. Trnovec nad Váhom	9. Tornóc
	10. Vlčany	10. Farkasd
	11. Žihárec	11. Zsigárd

Aranyosmarót	1. Ladice	1. Lédec
--------------	-----------	----------

Losonc	1. Belina	1. Béna
	2. Biskupice	2. Fülekpüspöki
	3. Boľkovce	3. Bolyk
	4. Bulhary	4. Bolgárom
	5. Čakanovce	5. Csákányháza
	6. Čamovce	6. Csoma
	7. Fiľakovo	7. Füle
	8. Fiľakovské Kováče	8. Fülekkovácsi
	9. Holiša	9. Galsa
	10. Jelšovec	10. Jelsőc
	11. Kalonda	11. Kalonda
	12. Mikušovce	12. Miksi
	13. Mučín	13. Mucsiny
	14. Nitra nad Ipľom	14. Ipolynyitra
	15. Panické Dravce	15. Panyidaróc
	16. Pleš	16. Pilis

	17. Prša	17. Perse
	18. Radzovce	18. Ragyolc
	19. Rapovce	19. Rapp
	20. Šávoľ	20. Sávoly
	21. Šíd	21. Síd
	22. Šurice	22. Sőreg
	23. Trebeľovce	23. Terbeléd
	24. Trenč	24. Törincs
	25. Veľká nad Ipľom	25. Vilke
	26. Veľké Dravce	26. Nagyardaróc

Poltár	1. Nové Hony	1. Keresztúr
	2. Pinciná	2. Pinc

Nagyrőce	1. Držkovce	1. Deresk
	2. Gemer	2. Sajógömör
	3. Gemerská Ves	3. Gömörfalva
	4. Gemerský Sad	4. Gömörliget
	5. Hucín	5. Gice
	6. Chvalová	6. Felfalu
	7. Leváre	7. Lévárt
	8. Levkuška	8. Lökösháza
	9. Licince	9. Lice
	10. Otročok	10. Otrokocs
	11. Polina	11. Alsófalva
	12. Rašice	12. Felsőrás
	13. Skerešovo	13. Szkáros
	14. Tornaľa	14. Tornalja
	15. Višňové	15. Visnyó
	16. Žiar	16. Zsór

Rimaszombat	1. Rimavská Sobota	1. Rimaszombat
	2. Abovce	2. Abafala
	3. Barca	3. Baraca
	4. Bátka	4. Bátka
	5. Blhovce	5. Balogfala
	6. Cakov	6. Cakó
	7. Číž	7. Csíz
	8. Dolné Zahorany	8. Magyarhegymeg
	9. Dražice	9. Perjése
	10. Drňa	10. Darnya
	11. Dubno	11. Dobfenek
	12. Dubovec	12. Dobóca
	13. Dulovo	13. Dúlháza
	14. Figa	14. Füge
	15. Gemerček	15. Kisgömöri
	16. Gemerské Dechtáre	16. Détér
	17. Gemerské Michalovce	17. Gömörmihályfala
	18. Gemerský Jablonec	18. Almágy
	19. Gortva	19. Gortvakisfalud
	20. Hajnáčka	20. Ajnácskő
	21. Hodejov	21. Várgede
	22. Hodejovec	22. Kerekgede
	23. Hostice	23. Gesztete
	24. Hubovo	24. Hubó
	25. Husiná	25. Guszona
	26. Chanava	26. Hanva
	27. Chrámec	27. Harmac
	28. Ivanice	28. Iványi
	29. Janice	29. Jéne
	30. Jesenské	30. Feled
	31. Jestice	31. Jeszte
	32. Kaloša	32. Kálósa
	33. Kesovce	33. Sajókeszi
	34. Konrádovce	34. Korlát

35. Král	35. Sajószentkirály
36. Lenartovce	36. Lénártfala
37. Lenka	37. Lenke
38. Lipovec	38. Gömörlipóc
39. Martinová	39. Martonfala
40. Naporadza	40. Naprágy
41. Nová Bašta	41. Újbást
42. Ožďany	42. Osgyán
43. Padarovce	43. Pádár
44. Pavlovce	44. Pálfala
45. Petrovce	45. Péterfala
46. Radnovce	46. Radnót
47. Rakytník	47. Rakottyás
48. Riečka	48. Sajórecske
49. Rimavská Seč	49. Rimaszéc
50. Rimavské Janovce	50. Jánosi
51. Rumince	51. Runya
52. Sližké	52. Szilistye
53. Stará Bašta	53. Óbást
54. Stránska	54. Oldalfala
55. Studená	55. Medveshidegkút
56. Sútor	56. Szútor
57. Šimonovce	57. Simonyi
58. Širkovce	58. Serke
59. Štrkovec	59. Kövecses
60. Tachty	60. Tajti
61. Tomášovce	61. Balogtamási
62. Uzovská Panica	62. Uzapanyt
63. Valice	63. Alsóvály
64. Včelince	64. Méhi
65. Večelkov	65. Vecseklő
66. Veľký Blh	66. Nagybalog
67. Vieska nad Blhom	67. Balogújfalu
68. Vlkyňa	68. Velkenye
69. Vyšné Valice	69. Felsővály
70. Zádor	70. Zádorháza
71. Zacharovce	71. Zeherje
72. Žip	72. Zsíp

Nagykürtös	1. Balog nad Ipľom	1. Ipolybalog
	2. Bátorová	2. Bátorfalu
	3. Bušince	3. Bussa
	4. Čebovce	4. Csáb
	5. Čeláre	5. Csalár
	6. Dolinka	6. Inám
	7. Ďurkovce	7. Gyürki
	8. Glabušovce	8. Galábocs
	9. Chrastince	9. Haraszi
	10. Ipefské Predmostie	10. Ipolyhídvég
	11. Kamenné Kosihy	11. Kőkeszi
	12. Kiarov	12. Ipolykér
	13. Kleňany	13. Kelenye
	14. Koláre	14. Kóvár
	15. Kosihovce	15. Dacsókeszi
	16. Kosihy nad Ipľom	16. Ipolykeszi
	17. Kováčovce	17. Szécsénykovácsi
	18. Muľa	18. Rárósmúlyad
	19. Nenince	19. Lukanénye
	20. Olováry	20. Óvár
	21. Opatovská Nová Ves	21. Apátújfalu
	22. Sečianky	22. Ipolyszécsényke
	23. Seľany	23. Szelény
	24. Širákov	24. Sirak
	25. Trebušovce	25. Terbegec
	26. Veľká Čalomija	26. Nagycsalomja
	27. Veľká Ves nad Ipľom	27. Ipolynagyfalu
	28. Veľké Zlievce	28. Felsőzellő
	29. Vinica	29. Ipolynyék
	30. Vrbovka	30. Ipolyvarbó
	31. Želovce	31. Zsély

Kassa-környék	1. Buzica	1. Buzita
	2. Cestice	2. Szeszta
	3. Čečejevce	3. Csécs
	4. Debrad'	4. Debrőd
	5. Drienovec	5. Somodi

	6. Dvorníky-Včeláre	6. Szádudvarnok-méhész
	7. Háj	7. Áj
	8. Hostovce	8. Bódvavendégi
	9. Chorváty	9. Tornahorvátí
	10. Janík	10. Jánok
	11. Kechnec	11. Kenyhec
	12. Komárovce	12. Komaróc
	13. Milhost'	13. Migléc
	14. Mokrance	14. Makranc
	15. Moldava nad Bodvou	15. Szepsi
	16. Nižný Lánec	16. Alsólánc
	17. Peder	17. Péder
	18. Perín-Chym	18. Perényhím
	19. Rešica	19. Reste
	20. Turňa nad Bodvou	20. Torna
	21. Turnianska Nová Ves	21. Tornaújfalú
	22. Veľká Ida	22. Nagyida
	23. Zádiel	23. Szádelő
	24. Žarnov	24. Zsarnó

Nagymihály	1. Beša	1. Bés
	2. Budince	2. Budaháza
	3. Čičarovce	3. Csicsér
	4. Drahňov	4. Deregnyő
	5. Ižkovce	5. Iske
	6. Kapušianske Kľačany	6. Kaposkelecsény
	7. Krišovská Liesková	7. Mokcsamogyorós
	8. Malé Raškovce	8. Kistráska
	9. Maťovské Vojkovce	9. Mátyócvajkóc
	10. Oborín	10. Abara
	11. Ptrukša	11. Szirénfalva
	12. Ruská	12. Dobóruszka
	13. Veľké Kapušany	13. Nagykapos
	14. Veľké Raškovce	14. Nagyráska
	15. Veľké Slemence	15. Nagyszelmenc

	16. Vojany	16. Vaján
	17. Zemplínske Kopčany	17. Hegyi

Rozsnyó	1. Rožňava	1. Rozsnyó
	2. Ardovo	2. Pelsőcardó
	3. Bohúňovo	3. Lekenye
	4. Bôrka	4. Barka
	5. Bretka	5. Beretke
	6. Brzotín	6. Berzété
	7. Čoltovo	7. Csoltó
	8. Čučma	8. Csucsom
	9. Dlhá Ves	9. Hosszúszó
	10. Dnava	10. Dernő
	11. Gemerská Hôrka	11. Gömörhorka
	12. Gemerská Panica	12. Gömörpanyit
	13. Hrhov	13. Tornagörgő
	14. Hrušov	14. Körtvélyes
	15. Jablonov nad Turňou	15. Szádalmás
	16. Jovice	16. Jólész
	17. Kečovo	17. Kecső
	18. Kováčová	18. Kiskovácsvágása
	19. Krásnohorská Dlhá Lúka	19. Várhosszúrét
	20. Krásnohorské Podhradie	20. Krasznahorka-váralja
	21. Kružná	21. Kőrös
	22. Kunova Teplica	22. Kuntapolca
	23. Lipovník	23. Hárskút
	24. Lúčka	24. Lucska
	25. Meliata	25. Melléte
	26. Pašková	26. Páskaháza
	27. Plešivec	27. Pelsőc
	28. Rudná	28. Rudna
	29. Silica	29. Szilice
	30. Silická Brezová	30. Borzova
	31. Silická Jablonica	31. Jablonca

32. Slavec

32. Szalóc

Töketerebes

Töketerebes	1. Bačka	1. Bacska
	2. Bara	2. Bári
	3. Biel	3. Bély
	4. Boľ	4. Boly
	5. Borša	5. Borsi
	6. Boňany	6. Battyán
	7. Brehov	7. Imreg
	8. Černochoch	8. Csarnahó
	9. Čierna	9. Ágcsernyő
	10. Čierna nad Tisou	10. Tizzacsernyő
	11. Dobrá	11. Dobra
	12. Klin nad Bodrogom	12. Bodrogszög
	13. Kráľovský Chlmec	13. Királyhelmecc
	14. Ladmovce	14. Ladmóc

	15. Leles	15. Lelesz
	16. Malá Trňa	16. Kistoronya
	17. Malé Trakany	17. Kistárkány
	18. Malý Horeš	18. Kiszgérés
	19. Malý Kamenec	19. Kiskövesd
	20. Poľany	20. Pólyán
	21. Pribeník	21. Perbenyik
	22. Rad	22. Rad
	23. Simík	23. Szürnyeg
	24. Slovenské Nové Mesto	24. Újhely
	25. Solníčka	25. Szolnocska
	26. Somotor	26. Szomotor
	27. Strážne	27. Örös
	28. Streda nad Bodrogom	28. Bodrogszerdahely
	29. Svätá Mária	29. Szentmária
	30. Svätušie	30. Szentes
	31. Svinice	31. Szinyér
	32. Veľké Trakany	32. Nagytárkány
	33. Veľký Horeš	33. Nagygéres
	34. Veľký Kamenec	34. Nagykövesd
	35. Viničky	35. Szőlöske
	36. Vojka	36. Véke
	37. Zátin	37. Zétény
	38. Zemplín	38. Zemplén

I. Fejezet

1. Cikk

A nemzeti kisebbségek és ezen kisebbségekhez tartozó személyek jogainak és szabadságainak védelme az emberi jogok nemzetközi védelmének szerves részét képezi, és mint ilyen, a nemzetközi együttműködés keretébe tartozik.

2. Cikk

A jelen Keretegyezmény rendelkezéseit jóhiszeműen, a megértés és a türelmes-ség szellemében, valamint az Államok közötti jószomszédság, baráti kapcsolatok és együttműködés elveivel összhangban kell alkalmazni.

3. Cikk

1. Minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek joga van szabadon megválasztani, hogy kisebbségiként kezeljék-e vagy sem, és ebből a választásából vagy e választásával összefüggő jogainak gyakorlásából semmiféle hátránya ne származzék.

2. A nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek a jelen Keretegyezményben foglalt elvekből származó jogait és szabadságaikat egyénileg, valamint másokkal közösségben gyakorolhatják.

II. Fejezet

4. Cikk

1. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személy számára biztosítják a törvény előtti egyenlőséget és a törvény általi egyenlő védelem jogát. Ebben a vonatkozásban minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozáson alapuló hátrányos megkülönböztetés tilos.

2. A Felek kötelezik magukat annak elfogadására, hogy - amennyiben szükséges - megfelelő intézkedéseket hoznak a gazdasági, a társadalmi, a politikai és a kulturális élet minden területén a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek és a többséghez tartozók közötti teljes és hatékony egyenlőség előmozdítása érdekében. E tekintetben kellő figyelmet fordítanak a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek sa-

játos körülményeire.

3. A 2. bekezdésben foglaltaknak megfelelő intézkedéseket nem lehet hátrányos megkülönböztetésként értékelni.

5. Cikk

1. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy támogatják a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számára kultúrájuk megőrzését és fejlesztését, úgyszintén identitásuknak, nevezetesen vallásuk, nyelvük, hagyományaik és kulturális örökségük megőrzésének feltételeit.

2. Az integrációt szabályozó általános politikájuk keretében hozott intézkedéseik sérelme nélkül a Felek tartózkodnak minden olyan politikától vagy gyakorlattól, amely a nemzeti kisebbséghez tartozó személyek akaratuk elleni asszimilációjára irányul és védelmezik ezen személyeket minden olyan akciótól, ami a beolvasztásukra irányul.

6. Cikk

1. A Felek bátorítják a tolerancia és kultúrák közötti párbeszéd szándékát, valamint hatékony intézkedéseket hoznak, hogy előmozdítsák minden területükön élő személy között kölcsönös tiszteletet, megértést és együttműködést, kiváltképpen az oktatás, a kultúra és a tömegkommunikációs eszközök területén, tekintet nélkül e személyek etnikai, kulturális, nyelvi vagy vallási identitására.

2. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy megfelelő intézkedéseket hoznak olyan személyek védelmében, akik hátrányosan megkülönböztető, ellenséges vagy erőszakos fenyegetések és cselekedetek áldozatai lehetnek, etnikai, kulturális, nyelvi vagy vallási identitásuk miatt.

7. Cikk

A Felek biztosítják minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek a békés célú gyülekezés szabadságához és a másokkal való egyesülés szabadságához, a véleménynyilvánítás szabadságához, a gondolat-, a lelkiismeret- és vallásszabadsághoz való jogának tiszteletben tartását.

8. Cikk

A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy elismerik minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek vallása vagy hite kifejezésére, úgyszintén vallási intézmények, szervezetek és egyesületek alapítására való jogot.

9. Cikk

1. A Felek kötelezettséget vállalnak annak elismerésére, hogy minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek a véleménynyilvánítási szabadsága magába foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információk, az eszmék megismerésének és közlésének szabadságát a kisebbség nyelvén, országhatárokon tekintet nélkül és hatósági szerv beavatkozása nélkül. A Felek biztosítani fogják nemzeti jogrendszerük keretein belül, hogy a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeket ne érje hátrányos megkülönböztetés a tömegkommunikációs eszközökhöz való hozzájutásban.

2. Az 1. bekezdés nem akadályozza meg a Feleket abban, hogy a rádióadás és televíziós sugárzás vagy mozivállalkozás megindítását - hátrányos megkülönböztetéstől mentesen és objektív kritériumok alapján - engedélyhez kössék.

3. A Felek nem akadályozzák a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeket a nyomtatott tömegkommunikációs eszközök létrehozásában és használatában. A rádió- és televízióadásokat szabályozó törvényi keretekben, amennyire lehetséges, biztosítani fogják és figyelembe veszik az 1. bekezdés rendelkezéseit, annak érdekében, hogy a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számára lehetőséget nyújtsanak saját tömegkommunikációs eszközeik létrehozására és használatára.

4. A Felek megfelelő intézkedéseket hoznak jogrendszerük keretében annak érdekében, hogy a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számára megkönnyítsék a tömegkommunikációs eszközökhöz való hozzájutást, ezzel is előmozdítva a toleranciát, és lehetőséget teremtve a kulturális sokszínűségnek.

10. Cikk

1. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek elismerik kisebbségi nyelvének szabad és beavatkozás nélküli használatát úgy magánbeszélgetésben mint nyilvánosan, szóban és írásban.

2. A nemzeti kisebbséghez tartozó személyek által hagyományosan vagy jelentős számban lakott területeken, amennyiben azok a személyek úgy kívánják, vagy az ilyen kívánság megfelel a valóságos szükségnek, a Felek erőfeszítéseket tesznek arra, hogy biztosítsák - lehetőség szerint - e személyek és a közigazgatási hatóságok közötti kisebbségi nyelv használatát elősegítő feltételeket.

3. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy biztosítják minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek azt a jogot, hogy olyan nyelven, amelyet megért, a legrövidebb időn belül tájékoztassák letartóztatásának okairól és minden ellene felhozott vád természetéről és indokairól, valamint hogy ezen a nyelven védekezhesen - ha szükséges - ingyenes tolmács segítségével.

11. Cikk

1. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy elismerik minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek azon jogát, hogy család- és utónevét kisebbségi nyelvén használhassa, ugyancsak ennek hivatalos elismeréséhez való jogot, jogrendszerükben szabályozottaknak megfelelően.

2. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy elismerik minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személy azon jogát, hogy saját kisebbségi nyelvén cégtáblákat, feliratokat és egyéb magántermészetű információkat tegyen közzé a nyilvánosság számára láthatóan.

3. Olyan körzetekben, amelyek hagyományosan nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek által jelentős számban lakottak, a Felek törekedni fognak arra, hogy jogrendszerük keretében, beleértve, ahol helyénvaló, a más Államokkal való megállapodásokat, és figyelembe véve sajátos körülménye-

iket, a hagyományos helységneveket, utcaneveket és egyéb, a közösség számára szánt földrajzi megjelöléseket a kisebbség nyelvén is kiírják, ha megfelelő igény van ilyen jelzésekre.

12. Cikk

1. A Felek, ha szükséges, az oktatás és a kutatás területén intézkednek úgy a nemzeti kisebbségeik, mint a többség kultúrájának, történelmének, nyelvének és vallásának megismerése előmozdítására.

2. Ebben az összefüggésben a Felek különösképpen megfelelő lehetőségeket fognak teremteni a tanítóképzésre és a tankönyvekhez való hozzájutásra, és megkönnyítik a különböző közösségek tanítói és diákjai közötti kapcsolatokat.

3. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy előmozdítják a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számára az oktatáshoz minden szinten a hozzájutás esélyegyelőségét.

13. Cikk

1. Oktatási rendszerük keretében a Felek elismerik minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személynek a jogát arra, hogy saját magán oktatási és képzési intézményeiket létrehassák és működtethessék.

2. E jog gyakorlása nem ró semmiféle pénzügyi kötelezettséget a Felekre.

14. Cikk

1. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy elismerik minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személy jogát kisebbségi nyelvének megtanulására.

2. Nemzeti kisebbségek által hagyományosan és jelentős számban lakott területeken, megfelelő igény esetén, a Felek törekednek - lehetőségeik szerint és oktatási rendszerük keretében belül - annak biztosítására, hogy a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeknek megfelelő lehetőségük legyen kisebbségi nyelvüket megtanulni vagy ezen a nyelven tanulni.

3. A jelen cikk 2. bekezdését úgy

kell végrehajtani, hogy az ne veszélyeztesse a hivatalos nyelv tanulását, vagy ezen a nyelven való tanítást.

15. Cikk

A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy megteremtik a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számára azokat a feltételeket, amelyek a kulturális, a társadalmi és a gazdasági életben, valamint a közügyekben - különösképpen az őket érintőkben - való részvétellelhez szükségesek.

16. Cikk

A Felek tartózkodnak olyan intézkedések meghozatalától, amelyek a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek által lakott területeken az arányokat megváltoztatják, és arra irányulnak, hogy korlátozzák azon jogokat és szabadságokat, melyek a jelen Keretegyezményben foglalt elvekből származnak.

17. Cikk

1. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy nem akadályozzák a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeket azon joguk gyakorlásában, hogy szabadon és békésen határokon átnyúló kapcsolatokat hozzanak létre és tartsanak fenn olyan személyekkel, akik törvényesen tartózkodnak más államokban, kiváltképpen olyanokkal, akikkel etnikai, kulturális, nyelvi és vallási identitásukban osztoznak, vagy kulturális örökségük közös.

2. A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy nem akadályozzák a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeket azon joguk gyakorlásában, hogy részt vegyenek nemzeti és nemzetközi nem-kormányzati szervezetek tevékenységében.

18. Cikk

1. A Felek törekednek arra, hogy - amennyiben szükséges - két- és többoldali egyezményeket kössenek más Államokkal, kiváltképpen a szomszédos Államokkal, annak érdekében, hogy biztosítsák az érintett nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek védelmét.

2. Adott esetben a Felek megfelelő intézkedéseket hoznak a határokon

átnyúló együttműködés bátorítására.

19. Cikk

A Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy a jelen Keretegyezményben lefektetett elveket tiszteletben tartják és végrehajtják, azokhoz - amennyiben az szükséges - kizárólag olyan megszorításokat, korlátozásokat vagy derogációkat alkalmaznak, amelyekről nemzetközi jogi okmányok rendelkeznek, különösen amelyek az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről szóló Egyezményben és Kiegészítő Jegyzőkönyveiben található, amennyiben ezek lényegesek az említett elvekből származó jogok és szabadságok szempontjából.

III. Fejezet

20. Cikk

A jelen Keretegyezményben foglalt elvekből eredő jogok és szabadságok gyakorlása során minden, valamely nemzeti kisebbséghez tartozó személy tiszteletben tartja a nemzeti törvényhozást és mások jogait, különösen a többséghez tartozókat és más nemzeti kisebbségiekét.

21. Cikk

A jelen Keretegyezmény egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az bármely egyén számára jogot biztosítana olyan tevékenység folytatására vagy olyan cselekedet végrehajtására, amely a nemzetközi jog alapvető elveivel, kiváltképpen az Államok szuverén egyenlőségével, területi integritásával és politikai függetlenségével ellentétes.

22. Cikk

A jelen Keretegyezmény egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az korlátozza vagy megsérti azokat az emberi jogokat vagy alapvető szabadságokat, melyek a Szerződő Felek bármelyike törvényeinek megfelelően vagy bármely más - amennyiben e Szerződő Fél részese - Egyezmény alapján biztosítható.

23. Cikk

A jelen Keretegyezményben foglalt

elvekből eredő jogok és szabadságok - amennyiben az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről szóló Egyezményben, vagy Kiegészítő Jegyzőkönyveiben azoknak megfelelő rendelkezések találhatóak - az utóbb említett Egyezmény rendelkezéseivel összhangban lévőként értelmezendők.

IV. Fejezet

24. Cikk

1. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága figyelemmel fogja kísérni a jelen Keretegyezménynek a Szerződő Felek általi végrehajtását.

2. Azok a Felek, amelyek nem tagjai az Európa Tanácsnak, a megállapítandó szabályok szerint fognak részt venni a végrehajtási mechanizmusban.

25. Cikk

1. A Keretegyezménynek az adott Szerződő Fél vonatkozásában történő hatálybalépését követő egy éven belül a Szerződő Fél az Európa Tanács Főtitkárának teljes körű tájékoztatást nyújt azokról a törvényhozói és egyéb intézkedésekről, amelyeket a Keretegyezményben felsorolt elvek hatályosulásáért tett.

2. Ezt követően minden Szerződő Fél a Főtitkárnak rendszeresen és minden alkalommal, amikor a Miniszteri Bizottság kifejezte e kérését, tájékoztatást nyújt a Keretegyezmény végrehajtását érintő minden lényeges lépésről.

3. A Főtitkár továbbítja a jelen cikkben foglaltaknak megfelelően nyújtott tájékoztatást a Miniszteri Bizottsághoz.

26. Cikk

1. Amennyiben a Felek által a jelen Keretegyezményben felsorolt elvek érvényesítése érdekében tett intézkedések megfelelőségét értékeli, a Miniszteri Bizottságot olyan tanácsadó bizottság fogja segíteni, melynek tagjai a nemzeti kisebbségek védelmének a területén elismert szakértelemmel rendelkeznek.

2. A tanácsadó bizottság összetételét és ügyrendjét a Miniszteri Bizott-

ság fogja meghatározni a Keretegyezmény hatálybalépését követő egy éven belül.

V. Fejezet

27. Cikk

A jelen Keretegyezmény az Európa Tanács tagállamai részére áll nyitva aláírásra. A Keretegyezmény hatálybalépésének időpontjáig a Miniszteri Bizottság által meghívott bármely más Állam is aláírhatja. A Keretegyezményt megerősíteni, elfogadni, vagy jóváhagyni lehet. A megerősítő, elfogadási vagy jóváhagyási okmányokat az Európa Tanács Főtitkáránál kell letétbe helyezni.

28. Cikk

1. A jelen Keretegyezmény hatálybalépésének napja a Keretegyezménynek a 27. Cikk szerinti, az Európa Tanács tizenkét tagállama általi elfogadástól eltelt három hónapot követő naptári hónap első napja.

2. Mindazon Tagállamok vonatkozásában, melyek ezt követően fogadják el a Keretegyezményt, a Keretegyezmény a megerősítő, elfogadási vagy jóváhagyási okmányok letétbe helyezésétől eltelt három hónapos időszakot követő naptári hónap első napján lép hatályba.

29. Cikk

1. A jelen Keretegyezmény hatálybalépése és a Szerződő Államokkal folytatott konzultáció után az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága az Európa Tanács Alapszabályának 20. d) Cikke alapján hozott többségi határozatnak megfelelően csatlakozásra kérhet fel minden olyan Államot, mely nem tagja az Európa Tanácsnak, és amelyet a Keretegyezmény aláírására a 27. Cikk rendelkezései szerint meghívtak, de ezt még nem tette meg, továbbá bármely más nem-tagállamot.

2. A jelen Keretegyezmény minden csatlakozó Államra nézve a csatlakozó Államra nézve a csatlakozási okmánynak az Európa Tanács Főtitkáránál történt letétbe helyezésétől eltelt három hónapot követő naptári hónap első napján lép hatályba.

30. Cikk

1. A Keretegyezmény aláírása vagy a megerősítő, elfogadó, jóváhagyó vagy csatlakozási okmányok letétbe helyezése alkalmával minden Állam megnevezheti azt a területet vagy területeket, amely(ek) nemzetközi kapcsolatairól felelősséget visel, és ahol a jelen Keretegyezményt alkalmazni fogják.

2. Bármely Állam bármely későbbi időpontban az Európa Tanács Főtitkárához intézett nyilatkozatában kiterjesztheti a jelen Keretegyezmény alkalmazását a nyilatkozatban meghatározott más területre. Az ilyen terület vonatkozásában a Keretegyezmény a nyilatkozatnak a Főtitkár általi kézhezvételét követő három hónapos időtartam lejártát követő hónap első napján fog hatályba lépni.

3. Az előző két bekezdés alapján tett bármely, a nyilatkozatban meghatározott terület vonatkozásában fennálló nyilatkozatot a Főtitkárhoz címzett értesítéssel vissza lehet vonni. A visszavonás a Főtitkárhoz eljuttatott nyilatkozat kézhezvételét követő három hónapos időtartam lejártát követő hónap első napján lép hatályba.

31. Cikk

1. Bármely Fél bármikor felmondhatja a jelen Keretegyezményt az Európa Tanács Főtitkárának tett bejelentéssel.

2. A felmondás a bejelentésnek a Főtitkár általi átvétele napjától számított hat hónap elteltét követő naptári hónap első napján lép hatályba.

32. Cikk

Az Európa Tanács Főtitkára a Tanács tagállamait, a többi aláíró Államot és minden olyan Államot, amely csatlakozott a jelen Keretegyezményhez, tájékoztatja:

- a) minden aláírásról;
- b) minden megerősítő, elfogadó, jóváhagyó vagy csatlakozó okmány letétbe helyezéséről;
- c) a Keretegyezménynek a 28-30. Cikkék szerint történt hatálybalépése valamennyi időpontjáról;
- d) a jelen Keretegyezményre vonatkozó minden jogcselekményről, értesítésről vagy közlésről.

Minek hitelével a kellőképpen meghatalmazott alulírottak aláírták a jelen Keretegyezményt.

Készült Strasbourgban, 1995. február 1-jén, angol és francia nyelven, egyetlen példányban, melyet az Európa Tanács levéltárában kell elhelyezni. Mindkét nyelvű szöveg egyaránt hiteles. Az Európa Tanács Főtitkára az Európa Tanács valamennyi tagállama és a jelen Keretegyezmény aláírására felkért vagy csatlakozó Állam részére hiteles másolatot küld."

E törvény a kihirdetése napján lép hatályba, rendelkezéseit azonban 1998. február 1-jétől kell alkalmazni.

EURÓPA TANÁCS PARLAMENTI KÖZGYŰLÉSE

1201 (1993) AJÁNLÁS

AZ EMBERI JOGOK ÉS AZ ALAPVETŐ SZABADSÁGJOGOK VÉDELMÉRE LÉTREJÖTT EURÓPAI EGYZEMÉNY KIEGÉSZÍTŐ JEGYZŐKÖNYVÉRE A KISEBBSÉGEKHEZ TARTOZÓ SZEMÉLYEKRE VONATKOZÓAN

PREAMBULUM

Az Európa Tanács jelen jegyzőkönyvet aláíró tagállamai,

1. Figyelembe véve, hogy a népek sokfélesége és az azt megtermékenyítő sokféle kultúrák az európai civilizáció gazdagságának és életerejének egyik leglényegesebb forrása;

2. Figyelembe véve, hogy a nemzeti kisebbségek milyen jelentős mértékben járulnak hozzá az európai államok kultúrájának sokszínűségéhez és dinamizmusához;

3. Figyelembe véve, hogy egy államon belüli nemzeti kisebbséghez tartozó személyek jogainak az elismerése és e jogok nemzetközi védelme útján lehet csak tartósan véget vetni az etnikai összeütközéseknek és ily módon hozzájárulni az igazság, a demokrácia, a stabilitás és a béke biztosításához;

4. Figyelembe véve, hogy olyan jogokról van szó, amelyeket bárki, akár egyedül, akár másokkal közösen gyakorolhat;

5. Figyelembe véve, hogy a nemzeti kisebbségek jogainak nemzetközi védelme az emberi jogok nemzetközi védelmének alapvető alkotó eleme és mint ilyen, a nemzetközi együttműködés egyik területe az alábbiakban állapodtak meg:

1. FEJEZET: MEGHATÁROZÁS

1. Cikkely

Ezen Egyezmény értelmében nemzeti kisebbség alatt az embereknek egy államon belüli olyan csoportja értendő, amelynek tagjai:

- a. ennek az államnak a területén laknak és annak állampolgárai,
- b. régi, szilárd és tartós kapcsolatot tartanak fenn ezzel az állammal,
- c. sajátos etnikai, kulturális, vallási vagy nyelvi jellegzetességekkel

rendelkeznek,

d. kellően reprezentatívak, bár számszerűleg kisebbségben vannak ezen állam egy körzetének lakossága körében,

e. arra törekednek, hogy közösen megőrizték azt, amiből közös identitásuk fakad, nevezetesen kultúrájukat, hagyományait, vallásukat vagy nyelvüket.

2. FEJEZET: ÁLTALÁNOS ELVEK

2. cikkely

1. Egy nemzeti kisebbséghez való tartozás az egyén szabad döntésén múlik.

2. E tartozás felvállalása vagy az arról való lemondás semmiféle hátrányt nem vonhat maga után.

3. cikkely

1. A nemzeti kisebbséghez tartozó bármely személynek jogában áll teljesen szabadon kinyilvánítani, megőrizni és fejleszteni vallási, etnikai, nyelvi és/vagy kulturális önazonosságát és akarata ellenére nem vethető alá semmiféle asszimilációs kísérletnek.

2. A nemzeti kisebbséghez tartozó bármely személy egyénileg vagy másokkal társulva gyakorolhatja és évezheti a jogait.

4. cikkely

A nemzeti kisebbséghez tartozó bármely személynek joga van a törvény előtti egyenlőséghez. Tilos mindenmű hátrányos megkülönböztetés egy személlyel szemben egy nemzeti kisebbséghez való tartozás miatt.

5. cikkely

Egy nemzeti kisebbség lakta terület demográfiai összetételét tilos szánt szándékkal ennek a kisebbségnek a rovására megváltoztatni.

3. FEJEZET: ANYAGI JOGOK

6. cikkely

Egy nemzeti kisebbséghez tartozó összes személynek jogában áll létrehozni a saját szervezeteit, a politikai pártokat is beleértve.

7. cikkely

1. Egy nemzeti kisebbséghez tartozó bármely személynek jogában áll anyanyelvének szabad használata mind a magánéletben, mind a nyilvánosság előtt, szóban és írásban egyaránt. A saját nyelvhasználat kiterjed a kiadványokra és az audiovizuális eszközökre is.

2. Egy nemzeti kisebbséghez tartozó bármely személynek joga, hogy anyanyelvén használja nevét és utóneveit és joga van ez utóbbiak hivatalos elismeréséhez.

3. A jelentős mértékben nemzeti kisebbség lakta körzetekben a kisebbséghez tartozó személyek jogosultak anyanyelvük használatára a közigazgatási szervekkel való érintkezések, valamint a bírósági és jogügyi eljárások során.

4. A jelentős mértékben nemzeti kisebbség lakta körzetekben a kisebbséghez tartozó személyek joga, hogy saját nyelvükön tüntessék fel a helyi elnevezéseket, cégtáblákat, feliratokat és a nyilvánosságnak szánt egyéb tájékoztatást. Ez nem jelenti akadályát annak, hogy a hatóságok éljenek azzal a jogukkal, hogy a fenti információkat az állam hivatalos nyelvén vagy nyelvein adják közre.

8. cikkely

1. Egy nemzeti kisebbséghez tartozó minden személynek joga, hogy megtanulhassa az anyanyelvét és anyanyelvén történő oktatásban részesüljön, a kisebbség földrajzi elhelyezésétől és megfigyelésével és megfelelő számban és helyen létrehozott közoktatási és képzési intézményben.

2. Egy nemzeti kisebbséghez tartozó személyeknek jogukban áll saját iskolákat és oktatási, ill. képzési intézményeket létrehozni és fenntartani az állam jogi rendszerén belül.

9. cikkely

A jelen jegyzőkönyv által oltalmazott jogok vélelmezett megsértése esetén egy nemzeti kisebbséghez tartozó bármely személynek vagy egy nemzeti kisebbség bármely reprezentatív szervezetének jogában áll, hogy tényleges jogorvoslásért forduljon egy állami szervhez.

10. cikkely

Egy nemzeti kisebbséghez tartozó bármely személynek joga, hogy az állam területi sérthetlenségének tiszteletben tartásával szabadon és akadálytalanul kapcsolatot tartson fenn egy másik ország állampolgáraival, akiket etnikai, vallási vagy nyelvi sajátosságok, illetve a kulturális önazonosság köti össze saját nemzeti kisebbségével.

11. cikkely

Azokban a körzetekben, ahol egy nemzeti kisebbséghez tartozó személyek többséget alkotnak ezen személyeknek jogukban áll, hogy sajátos történelmi és területi helyzetüknek megfelelő és az állam nemzeti törvénykezdésével összhangban álló helyi vagy autonóm közigazgatási szervekkel, vagy különleges státusszal rendelkezzenek.

4. FEJEZET: A JEGYZŐKÖNYV ÉRVÉNYESÍTÉSÉNEK FELTÉTELEI.

12. cikkely

1. A jelen jegyzőkönyv egyetlen rendelkezése sem értelmezhető olyképpen, hogy korlátozását vagy leszűkítését jelenti egy szerződő állam törvényhozásában vagy ezen állam által aláírt nemzetközi egyezményben a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek részére biztosított egyéni jogok vagy egy nemzeti kisebbség számára biztosított kollektív jogok egyikének.

2. Nem tekinthetők diszkriminatívnak azok a rendelkezések, amelyek kifejezetten a nemzeti kisebbségek védelmére és megfelelő fejlődésük elősegítésére irányulnak, amelyeket közgaz-

gatási, politikai, gazdasági, szociális, kulturális és egyéb téren jogegyenlőségük és a lakosság többi részével azonos bánásmód biztosítására hoznak.

13. cikkely

A jelen jegyzőkönyvben előírt jogok és szabadságjogok gyakorlása maradéktalanul vonatkozik azon személyekre, akik olyan csoportokhoz tartoznak, amely az állam területének egészén többséget, de a területi vagy regionális közösségek egyikében ill. több ilyen közösségben kisebbséget alkot.

14. cikkely

A jelen jegyzőkönyvben felsorolt jogok és szabadságjogok gyakorlása nem korlátozhatja az állampolgársággal járó kötelezettségeket és felelősséget. Mindazonáltal e jogok gyakorlása csak a törvény által előírt formalitásoknak, feltételeknek, megszorításoknak és szankcióknak vethető alá, amelyek egy demokratikus társadalomban szükséges intézkedéseket jelentenek a nemzetbiztonság, a területi sérthetlenség vagy a közbiztonság, a rend és a bűnmegelőzés, az egészség vagy az erkölcs védelme, illetve mások jogainak és szabadságjogainak oltalmazása érdekében.

5. FEJEZET: ZÁRÓRENDELKEZÉSEK

15. cikkely

Az Egyezmény 15. cikkelyének megfelelően a jelen jegyzőkönyv rendelkezéseitől, a 10. cikkely kivételével, eltérni nem lehet.

16. cikkely

A jelen jegyzőkönyv rendelkezéseivel kapcsolatban az Emberi Jogok Európai Egyezményének 64. cikkelye alapján semmiféle fenntartás nem fogadható el.

17. cikkely

Az aláíró államok a jelen jegyzőkönyv 1.-től 11.-ig terjedő cikkelyeit az Egyezmény kiegészítő cikkelyeinek tekintik, az Egyezmény valamennyi rendelkezése ennek megfelelően érvényesítendő.

18. cikkely

A jelen jegyzőkönyv aláírás végett nyitva áll az Európa Tanács mindazon

tagjai előtt, amelyek a Szerződést aláírták. A jegyzőkönyv ratifikálás, elfogadás vagy elismerés tárgyát képezi. Az Európa Tanácsnak egy tagállama csak akkor ratifikálhatja, fogadhatja vagy ismerheti el a jelen jegyzőkönyvet, ha ezzel egyidejűleg ratifikálja vagy korábban már ratifikálta az Egyezményt. A ratifikálást, elfogadást vagy elismerést tartalmazó okiratokat az Európa Tanács Főtitkáránál helyezik letétbe.

19. cikkely

1. A jelen jegyzőkönyv azt követően lép érvénybe a következő hónap első napján, hogy az Európa Tanács öt tagállama bejelentette: a Jegyzőkönyvet a 18. cikkely rendelkezéseinek megfelelően magára nézve kötelező erejűnek tekinti.

2. Minden olyan tagállam esetében, amely utólag jelenti be, hogy a Jegyzőkönyvet magára nézve kötelező erejűnek tekinti, a Jegyzőkönyv a ratifikálást, elfogadást vagy elismerést tartalmazó okirat letétbe helyezését követő hónap első napján lép érvénybe.

20. cikkely

Az Európa Tanács Főtitkára értesíti a Tanács tagállamait:

- a. minden aláírásról;
- a. ratifikálást, elfogadást vagy elismerést tartalmazó minden okirat letétbe helyezéséről;
- a. jelen Jegyzőkönyv érvénybe lépésének minden időpontjáról;
- a. jelen Jegyzőkönyvvel kapcsolatos minden egyéb lépésről, bejelentésről vagy közlésről.

(Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése 1201-es Ajánlását a Miniszterek Tanácsa nem fogadta el, ezért nem vált kötelező érvényű nemzetközi egyezménnyé, ellenben Szlovákia parlamentje 1993-ban határozatban kötelezte magát betartására, aminek az alapján az 1995-ben aláírt szlovák-magyar alapszerződés is hivatkozik az 1021-es ajánlásra a kisebbségekre vonatkozó 15. cikkelyében.)

Vitaindító a nemzetiségi közösségek jogállásáról és önkormányzatáról szóló törvény javaslatához

A rendszerváltás óta többször is felmerült a szlovákiai magyar kisebbség jogállásának kérdése. Ennek rendezésére több javaslat is született, de érdemi társadalmi vita és politikai érdeklődés híján egyik sem vert gyökeret a köztudatban. Jelen anyagunk célja, hogy felhívjuk a figyelmet a kérdés fontosságára, és egy lehetséges megoldást vázoljunk fel, amely mentén a szlovákiai kisebbségi közösségek megfogalmazhatják elvárásait, és érdemi párbeszédet kezdenek róla a többségi nemzettel és az állam képviselőivel.

A probléma gyökerét ott ragadhatjuk meg, hogy Szlovákia jelenlegi kormányzati, közigazgatási berendezkedése figyelmen kívül hagyja azt a tényt, hogy az ország területén jelentős számú kisebbségi közösségekhez tartozó személy él. Ebből a látszólag liberális, nemzetiségileg semleges (amerikai szakkifejezéssel: „színvak”) állásponttól az állam csak ott tér el, ahol ennek a szlovák nemzet látja hasznát. Ennek legjobb és egyben legabszurdabb példái az ország regionális felosztása és az állampolgár fokozott védelme.

Az így létrejött rendszer azokban a kérdésekben is figyelmen kívül hagyja az állampolgárok nemzetiségi hovatartozását, ahol ennek figyelembevétele különösen indokolt lenne. A centralizált, egységes politikai közösségre épü-

ló állam eszméje csak látszólag kezel minden polgárt egyformán, nemzetiségüktől függetlenül. Mivel a demokratikus döntéshozatali mechanizmusokat számarányánál fogva a szlovákság monopolizálta, ők abba a helyzetbe kerültek, hogy a többi nemzetiségi közösség belügyének számító kérdésben is dönthetnek, illetve dönteniük kell. Az államhoz csak nekik, és korlátozottabb módon a magyar közösségnek van hozzáférése, annak döntéseire befolyása. Nem jöttek létre olyan mechanizmusok, amelyek a kisebbségi közösségek számára lehetővé tennék, hogy az őket érintő kérdéseket befolyásolják, vagy legalább véleményt nyilvánítsanak róluk. Ezzel sérül az Alkotmány 34. cikk (2)c) pontjában és az Európa Tanács Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezményének 15. cikkében rögzített részvételi joguk az őket érintő ügyekben való döntésekben.

Az absztrakt gondolatmenet helyett inkább világsítsuk meg konkrétabb példával a fenti problémát. Szlovákiában minden lényeges jogi kérdésben a parlament és a kormány dönt, beleértve a nemzetiségi, kulturális sajátosságokkal bíró kérdéseket. Bár a törvények alapján formálisan mindenkinek egyforma esélye van ezeknek a szerveknek a munkájában részt venni, a gyakorlatban a szlovák nemzet tagjai számarányuknál fogva mindkettőben többséggel bírnak,

és a magyar közösségen kívül a többiek egyáltalán nincsenek képviselve. Az így létrehozott állami szervek döntenek arról, milyen módon használja nyelvét a lengyel közösség, milyen kulturális eseményeket és sajtótermékeket tegyen elérhetővé a bolgár közösség, milyen módszertan alapján folyjon az oktatás a ruszin iskolákban, milyen helyesírást használjanak a románok, milyen tankönyveket a németek, és még sorolhatnánk. Az állam a kisebbségekkel szembeni politikáját úgy alakítja ki, hogy abban a kisebbségek nem vesznek részt. Ráadásul még csak nem is tudjuk, kiket érint ez a politika, kik a címzettjei, hiszen a kisebbségi közösségek közjogi értelemben nem léteznek.

Ennek a megközelítésnek vannak pragmatikus okai is. A szlovák többség, illetve a politikai elit nacionalista része így látja biztosítva ellenőrzését a magyar kisebbség, és az általa jelentett vélt „veszély” felett. Ugyanakkor több szempontból a szlovákságnak sem előnyös ez a helyzet. Olyan kérdésekben kénytelenek dönteni, amelyekhez a legjobb jóindulat mellett sem érhetnek, hiszen az adott közösség belső életéről, szubjektív nézőpontot igényelő kérdések tömegéről van szó.

Erre a problémára szeretnénk megoldásul felvetni az általunk kidolgozott törvényjavaslatot. Ennek egyik célja, hogy

definiálja a nemzetiségi közösségeket (a javaslatban következetesen ezzel a kifejezéssel jelöljük a „kisebbségeket”), és rögzítse az állammal fennálló alapvető kapcsolatukat, tehát jogait és köteleseégeiket az állammal szemben. A másik célja pedig, hogy létrehozza azokat az intézményeket, amelyeken keresztül a közösségek részt vehetnek az őket érintő döntések meghozatalában.

A törvény talán legfontosabb elemei az intézményrendszer létrehozásának módja és hatáskörei. Javaslatunk közösségenként egy országos, központi szervet, „nemzeti tanácsot”, feltételez, amelyet közvetlenül a közösség tagjai választanának. Ez mellett helyi és regionális közösségi önkormányzati szervek is létrejöhetnek, ha arra a közösségnek igénye van és teljesíti a törvényben megszabott feltételeket. E szervek feladatai az oktatás, kultúra és nyelvhasználat terén a közösség intézményeinek (iskolák, múzeumok, sajtótermékek) működtetése, igazgatása. Továbbá a közösség érdekeinek képviselete az állami szervekkel való kapcsolattartásban az előbbi kérdésekben, va-

lamint gazdasági és szociális ügyekben.

Meggyőződésünk, hogy az általunk felvázolt rendszer nagyban hozzájárulna az ország stabilitásához és demokratizálódásához, mivel intézményes fórumot teremtene a többség és kisebbségek közötti érdemi politikai párbeszédre, és megszüntetné a nemzetiségi sérelmek egy jelentős részét. Hasonló megoldások nemcsak a sokat csodált nyugat-európai országokban, hanem Közép-Európában is működnek, pl. Szlovéniában, Szerbiában, Magyarországon és másutt.

Természetesen a javaslat sikere a részletekben rejlik. Az elvi kérdéseknél fontosabb, hogy a létrehozott intézmények hatékonyan tudjanak működni, tényleges döntéseket hozhassanak lényeges kérdésekben, és ezáltal elnyerjék a közösséghez tartozó személyek bizalmát. Ezért nagyon fontosnak tartjuk, hogy minél több kritikai véleményt tudjunk figyelembe venni a következő változatok létrehozásánál. Ezzel a vitaindítóval együtt nyilvánosságra hoztuk a javaslat koncepcióját (alapelveit) és részletes vázlatát. Ezek semmiképpen

nem tekinthetők végleges javaslatnak, inkább az érdemi vita megalapozását szolgálják. Kérünk minden érdeklődőt, hogy részletesen olvassa el az anyagokat, és juttassa el hozzánk észrevételeit. Ezek alapján módosítjuk a javaslatot, és társadalmi vitát kezdeményezünk róla a magyar közösség egésze, a többi kisebbségi közösség, majd a szlovák többség és az állami szervek fokozatos bevonásával.

Úgy véljük, a kisebbségek jogállása olyan kérdés, amely joggal tart igényt közérdeklődésre. Bízunk benne, hogy kezdeményezésünk tartalmas vitához fog vezetni, amely a szlovákiai nemzetiségi közösségek javára válik majd. Számítunk együttműködésére!

Szlovákiai Magyarok Kerekasztala
Jogsegélyszolgálat szakértői bizottsága
Kidolgozta: Fiala János

*Észrevételeiket, megjegyzéseiket kérem
küldjék a foruminst@foruminst.sk
címmre.*

A nemzetiségi közösségek jogállásáról és önkormányzatáról szóló törvény javaslatának alapelvei

Cél: Jelen anyag célja, hogy bemutassa azokat az alapelveket, amelyekre a kisebbségek jogállásáról és önkormányzatáról szóló törvénynek épülnie kell. Az itt javasoltak megvitatásra kerülnek a hazai kisebbségeket képviselő szer-

vezetekkel, és a vita alapján elkészülő újabb változat a törvény normaszöveg-szerű javaslatának elkészítéséhez fog alapul szolgálni. Az alábbi pontok alapján elkészült egy előzetes normaszöveg-vázlat is magyar nyelven, amely

az érdeklődők számára útmutatóként szolgálhat az egyes pontok részletesebb megismeréséhez. A vita alapjául azonban jelen anyag szolgál, ebben fogjuk elvégezni a megvitatott változásokat, és ennek a végleges változata alapján fog-

juk a normaszöveget módosítani.

Az alapelvekről: A nemzetiségi közösségek jogállásáról és önkormányzatáról szóló törvény célja egyrészt meghatározni a szlovákiai nemzetiségi közösségeket és az őket és az államot velük kapcsolatban érintő alapvető jogokat és kötelezettségeket, valamint létrehozni azokat az önkormányzati szerveket, amelyeken keresztül a nemzetiségi közösségek dönthetnek az őket érintő kérdésekről. A „nemzetiségi kisebbség” („národnostná menšina“) helyett a javaslat a „nemzetiségi közösség” („národnostná komunita“) kifejezést használja. A javaslat az Európa Tanács Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezményének 15. cikkéből indul ki, mely biztosítja a kisebbségek számára a részvételt az őket érintő döntések meghozatalában.

A javaslat országos, regionális és helyi önkormányzatok felállításával számol. Megválasztásukra főszabályként közvetlenül, a közösség választási névjegyzékére feliratkozott választópolgárok által kerülne sor. Az önkormányzatok oktatási, kulturális, nyelvhasználati, gazdasági és szociális területen rendelkeznek saját hatáskörökkel, valamint képviselik az adott közösség véleményét az állami és általános önkormányzati szervek felé. Az állami költségvetésből részesülnek a működésükhöz szükséges forrásokkal, valamint az általuk alapított és fenntartott kulturális és oktatási intézmények működtetéséhez szükséges forrásokkal.

A törvényjavaslat a következő rendelkezésekből áll:

I. Alaprendelkezések

1. „Nemzetiségi közösség” definíciója: az a Szlovákia területén hagyományosan, legalább száz éve élő, a többségi nemzettől eltérő saját nyelvvel és kultúrával rendelkező csoport, melynek tagjai a lakosság kevesebb, mint felét teszik ki.

2. Nemzetiségi közösségek felsorolása: magyar, rutén, ukrán, roma, lengyel, cseh, német, horvát, és bolgár közösség. (megfontolandó a zsidó, szerb, morva és orosz közösség feltüntetése is).

3. Mechanizmus a listára való felkerülésre: kérvény 500 aláírással, Szlovák Tudományos Akadémia véleménye, kormányhatározat.

II. A nemzeti közösségek és tagjaik alapvető jogai

4. A nemzetiségi közösségek államalkotó tényezők, az állam köteles az identitásuk, kultúrájuk és nyelvük megőrzésére szükséges lépéseket megtenni. Az asszimiláció tilalma.

5. Más államokkal való szabad kapcsolattartás joga; külföldi sajtótermékek, tankönyvek, hazai terjesztése, külföldi lelkészek, tanárok működése, külföldi tanulmányi ösztöndíjak nyújtása, diplomák elismerése.

III. A nemzetiségi közösségek jelképei, szimbólumai és ünnepei

6. A nemzetiségi közösségek megválaszthatják nemzetiségi jelképeiket (címert, zászlót, himnuszt). Ezek használatának módja: saját intézményeken, rendezvényeken önmagukban is, más esetben az állami jelképekkel együtt.

IV. A nemzetiségi közösségek parlamenti képviselője

7. Az országos választásokon a nemzetiségi közösségeket képviselő pártok mentesülnek a Szlovák Nemzeti Tanácsba jutáshoz szükséges 5%-os küszöb feltétele alól.

V. A nemzetiségi közösségek országos képviseleti szerveinek megválasztása

8. A nemzetiségi közösségek országos képviseleti szerve az 5-35 képviselőből álló nemzeti tanács.

9. A megválasztás módja közvetlen szavazás, amelyen a közösségi választási névjegyzékre feliratkozott választópolgárok vehetnek részt.

10. Ha a választási listára a közösség tagjainak kevesebb, mint 40%-a iratkozik fel, a nemzeti tanácsot köz-

vetett választással kell megválasztani, melyre elektorokat a közösség társadalmi szervezetei jelölnek.

V. A nemzeti tanácsok hatásköre

11. A nemzeti tanácsok felmérik és figyelemmel követik a nemzetiségi közösség oktatási, kulturális, nyelvhasználati, gazdasági és szociális helyzetét. Együttműködnek a központi államigazgatási szervekkel az e területeket szabályozó törvények megalkotása során.

12. A nemzeti tanácsok hatásköre az oktatás területén:

a) A nemzetiségi közösség iskolái alapításának és fenntartásának joga

b) A más szerv által fenntartott közösségi iskolákban hozzájárulási jog az iskola átalakításához, megszüntetéséhez, igazgató kinevezéséhez, stb.

c) A nemzetiségi közösség iskoláinak módszertani felügyelete, a tanterv szabályozása

d) A nemzetiségi közösség iskoláiban használt tankönyvek engedélyezése

e) A közösség nyelvének, kultúrájának és történelmének módszertani kérdéseinek felügyelete

f) A szlovák mint második nyelv módszertani kérdéseinek felügyelete

g) Ösztöndíjrendszer működtetése a nemzetiségi közösség tagjai számára

13. A nemzeti tanácsok hatásköre a kultúra területén:

a) A nemzetiségi közösség kulturális intézményei alapításának és fenntartásának joga

b) A nemzetiségi közösség kulturális tevékenységének finanszírozása

c) A nemzetiségi közösség kultúrájának népszerűsítése

14. A nemzeti tanácsok hatásköre a nyelvhasználat és tájékoztatás terüle-

tén:

a) A nemzetiségi közösség nyelve nyilvános használatának segítése

b) A nemzetiségi közösség nyelve hivatalos használatának módszertani segítése és támogatása

c) A kisebbségi nyelvhasználati törvény végrehajtásának felügyelete és segítése

d) A nemzetiségi közösség nyelvén való nyilvános tájékoztatás fejlesztése

e) A nemzetiségi közösség sajtótermékeinek, hírközlési eszközeinek alapítása és fenntartása

f) A nemzetiségi közösség nyelve ismeretének terjesztése nyelvtanfolyamok szervezésével, támogatásával

g) A Szlovák Rádió és Televízió kisebbségi műsorai főszerkesztőinek kijelölésébe, visszahívásába való beleegyezési jog gyakorlása

h) A frekvenciatanács (Rada pre vysielanie a retransmisiu) kötelezően kikéri a nemzeti tanács véleményét a Szlovák Rádió és Televízió a közösséggel kapcsolatos műsorainak értékelése során

15. A nemzeti tanácsok hatásköre a gazdaság területén:

a) A nemzetiségi közösség munkaerőpiaci helyzetének, az általuk lakott régiók gazdasági lehetőségeinek felmérése

b) A kormány infrastrukturális- és régiófejlesztési politikájának a nemzetiségi közösség szempontjából való értékelése

c) Együttműködés a kormánnyal a befektetési politika alakításában

d) A nemzetiségi közösség kis és középvállalkozásai fejlesztésének támogatása

16. A nemzeti tanácsok hatásköre szociális területen:

a) A nemzetiségi közösség demo-

gráfiai és szociális helyzetének felmérése

b) A nemzetiségi közösségek szociális intézményeinek (öregoktatók otthona, gyermekotthon) alapítása és fenntartása

c) A nemzetiségi közösség családtámogatási rendszerének kiépítése

VI. A nemzeti tanácsok szervei

17. Elnök, bizottságok, szakértői testületek és egy 3-7 főből álló végrehajtó tanács.

VII. A nemzetiségi közösségek helyi szintű önkormányzati szervei

18. Azokban a községekben jönnek létre, ahol a közösség a lakosság legfeljebb 70%-át, de legalább 5%-át teszi ki vagy 200 főt.

19. A helyi közösségi önkormányzat átruházhatja hatásköreit a községi önkormányzatra (tipikusan ott, ahol mindkét önkormányzatban ugyanazok a képviselők ülnek, ahol a közösség ellenőrzi a községi önkormányzatot).

20. A helyi közösségi önkormányzatnak helyi szinten az oktatás, a kultúra és a nyelvhasználat terén vannak hatáskörei.

VIII. A nemzetiségi közösségek regionális szintű önkormányzati szervei

21. Azokban a megyékben jön létre, ahol a közösség legalább 10 községben a lakosság legalább 5%-át adja.

22. A regionális közösségi önkormányzatnak regionális szinten az oktatás, a kultúra és a nyelvhasználat terén vannak hatáskörei, és helyi szinten ott, ahol a szórványjelleg miatt a helyi önkormányzatoknak erre nincs lehetőségük.

IX. A nemzeti tanácsok vagyona és bevételei

23. A nemzeti tanácsok tevékenységének költségeit az állami költségvetés fedezi. Az állami költségvetés fedezi a nemzeti tanácsok hatásköreihez, fenntartói tevékenységéhez kapcsolódó költségeket is.

X. A nemzeti tanácsok kapcsolata más állami szervekkel

24. A nemzeti tanács a parlamenthez, kormányhoz, más állami és önkormányzati szervekhez és szervezetekhez javaslatot, kezdeményezést, véleményt nyújthat be a hatáskörébe tartozó kérdésekkel kapcsolatban.

Szlovákiai Magyarok Kerekasztala
Jogsegélyszolgálat szakértői bizottsága
Kidolgozta: Fiala János

Észrevételeiket, megjegyzéseiket kérem küldjék a foruminst@foruminst.sk címre.

A kisebbségek jogállásáról és önkormányzatáról szóló törvény vázlat

Az alábbi változat a törvényjavaslat előzetes normaszövege, vagyis a leendő normaszöveg vázlat, amely a társadalmi vitára szánt fontosabb pontokat tartalmazza. Ezek véglegesítése során lehet kidolgozni a különösebb érdeklődésre számot nem tartó, technikai jellegű részlet-szabályokat (pl. a választási eljárásnak van még jó pár eljárási szabálya, de igazi súlya csak annak van, ami ebben az anyagban található; ugyanúgy az önkormányzatoknak is van még sok „belső” hatásköre a saját ügyrendjének elfogadásától a pecsét megválasztásáig, de ezek nem olyan kérdések, amelyek egy társadalmi vita során érdeklődésre tarthatnak számot).

(Preambulum)

I. Alaprendelkezések

1. E törvény célja, hogy meghatározza a Szlovákiában élő nemzetiségi közösségeket és azok tagjainak alapvető jogait, és szabályozza önkormányzati szerveik megválasztásának módját és tevékenységüket, hogy az Európa Tanács Kisebbségvédelmi Keretegyezménye (FCNM) 15. cikkével összhangban hatékonyan tudjanak részt venni az őket érintő kérdésekkel kapcsolatos döntéshozatalban a többi állami szervvel való kapcsolatban, országos, regionális és helyi szinten.

2. E törvény alapján a „nemzetiségi közösség” (národnostná komunita) az a Szlovákia területén hagyományosan, legalább száz éve élő, a többségi nemzettől eltérő saját nyelvvel és kultúrával rendelkező csoport, melynek tagjai a lakosság kevesebb, mint felét teszik ki.

3. Szlovákiában nemzetiségi közösség a magyar, rutén, ukrán, roma, lengyel, cseh, német, horvát és bolgár közösség.

ALT: megfontolandó a zsidó, a szerb, a morva és az orosz közösség feltüntetése is.

4. Ha egy, az előző pontban nem említett nemzetiségi közösség is szeretne élni az e törvény adta lehetőségekkel és létrehozni az e törvény szerinti önkormányzati szerveit, kérvénnyel kell fordulnia a szlovák kormány kisebbségi jogokért felelős miniszteréhez a nemzetiségi közösségek listájára való felvételük érdekében. A kérvényhez csatolni kell a nemzetiségi közösség 500 tagjának aláírását. A minisztérium kikéri a Szlovák Tudományos Akadémia véleményét arról, hogy a közösség megfelel-e a törvényi szabályoknak, és a kérvényt álláspontjával a kormány elé terjeszti. A kormány határozattal dönt a nemzetiségi közösség bejegyzéséről, vagy annak elutasításáról.

II. A nemzetiségi közösségek és tagjaik alapvető jogai

5. A nemzetiségi közösségek államalkotó tényezők. Nyelvük, kultúrájuk és hagyományaik gazdagítják az államot.

6. Az állam köteles a nemzetiségi közösségek identitásának, kultúrájának és nyelvének megőrzésére szükséges lépéseket megtenni.

7. Senki sem kényszeríthető arra, hogy egy kisebbség vagy a többség tagjának vallja magát.

8. Tilos a nemzetiségi közösségek asszimilációja. Az államnak feladata, hogy az asszimilációs folyamatokat megállítsa.

9. Tilos a nemzetiségi közösségek által lakott területek etnikai arányainak megváltoztatása.

10. Tilos a nemzetiségi közösségek tagjainak bármilyen hátrányos megkülönböztetése.

11. A nemzetiségi közösségek és tagjaik szabadon alapíthatják és fejleszthetik nemzetiségi intézményeiket kultúrájuk és identitásuk megőrzése és fejlesztése céljából

12. A nemzetiségi közösségek

szabadon tarthatják a kapcsolatot más államokbeli köz- és magánintézményekkel, különös tekintettel azokra az államokra, ahol a nemzetiségi közösség tagjai élnek.

13. Szlovákia elősegíti a más államokból származó, a nemzetiségi közösségek kultúrájához kapcsolódó sajtótermékek, tankönyvek, irodalom, tudományos kiadványok szlovákiai terjesztését, kulturális rendezvények szervezését, lelkészek, tanárok szlovákiai működését, és a nemzetiségi közösség tagjainak más országokban való tanulmányait ösztöndíj nyújtásával és a diplomák elismerésével.

14. Szlovákia nemzetközi szerződéseket köthet más államokkal a nemzetiségi közösségeket érintő nemzetközi együttműködés elősegítésére. A szerződéskötés folyamatába és a szerződés végrehajtásába az érintett nemzetiségi közösségeket is be kell vonni.

III. A nemzetiségi közösségek jelképei, szimbólumai és ünnepei

15. A nemzetiségi közösségek megválaszthatják nemzetiségi jelképeiket: a címert, a zászlót és a himnuszt. Ezek a jelképek azonosak lehetnek a nemzetiségi közösség más országokban élő tagjainak jelképeivel.

16. A nemzetiségi jelképeket az adott közösség nemzeti tanácsa választja meg és veszi nyilvántartásba.

17. A nemzetiségi jelképek szabadon használhatók az állami jelképek nélkül is a nemzetiségi közösségek rendezvényein, intézményeiben (iskolák, kulturális intézmények, képviselői szervek, minden nemzetiségi közösségi fenntartású intézmény). Minden egyéb esetben a nemzetiségi jelképek az állami jelképekkel együtt használhatók. Azokban a községekben, ahol a nemzetiségi közösség nyelve hivatalos használatban van, az állami jelképeket a nemzetiségi jelképekkel együtt kell használni.

18. A nemzetiségi közösségek megválaszthatják saját nemzeti ünnepeiket.

IV. A nemzetiségi közösségek parlamenti képviselői

19. Az országos választásokon a nemzetiségi közösségeket képviselő pártok mentesülnek a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába jutáshoz szükséges 5%-os küszöb feltétele alól.

ALT: ez a pont a magyar és esetleg a roma kisebbség számára jelent csak megoldást, a többi számára nem. Ezért felmerül még két megoldás:

i) ha legalább egy mandátumot biztosítanának számukra kisebbségenként (ezeket a mandátumokat külön szavazólistára felvett kisebbségi szavazók szavazataival lehetne megszerezni. A nemzetiségi közösségekhez tartozó szavazóknak így két szavazatuk lenne);
ii) ha lehetőség lenne arra is, hogy a kisebbségek kapjanak egy bizonyos számú parlamenti mandátumot, amelyet a különböző nemzetiségi közösségek képviselői a megszerzett szavazatok alapján, ill. felváltva töltenének be.

V. A nemzetiségi közösségek országos képviselői szerveinek megválasztása

20. A nemzetiségi közösségek országos képviselői szerve a nemzeti tanács.

21. A nemzeti tanácsok 5-35 képviselőből állnak, a nemzetiségi közösség létszámától függően.

22. A nemzeti tanácsok képviselőinek választására közvetlen szavazással kerül sor. A szavazáson a nemzetiségi közösség azon tagjai vehetnek részt, akik a parlamenti választásokon részt vehetnek, és feliratkoznak a közösség választási névjegyzékére. A névjegyzékbe való felvétellel a választópolgár kifejezi, hogy az adott közösséghez tartozónak érzi magát. Egy személy csak egy nemzetiségi közösség névjegyzékén szerepelhet. Más feltételt a névjegyzékbe való felvétellel szemben nem lehet támasztani.

23. A nemzeti tanács képviselői helyének elnyeréséért indulhat minden személy, aki képviselőjelölt lehet a szlovák parlamentbe, és kijelenti, hogy a nemzetiségi közösség tagjának tartja magát.

24. Ha a nemzetiségi közösség választási listájára a közösség tagjai az utolsó népszámlálás szerinti számának kevesebb, mint 40%-a iratkozik fel, a nemzeti tanácsot közvetett választással kell megválasztani. A közvetett választáson a nemzeti tanács képviselőit az adott nemzetiségi közösség nyelvének, kultúrájának, oktatási rendszerének, jogai védelmének érdekében tevékenkedő társadalmi szervezetek vesznek részt.

VI. A nemzeti tanácsok hatásköre

25. A nemzeti tanácsok a nemzetiségi közösségek országos szintű önkormányzati szervei.

26. A nemzeti tanácsok felméri és figyelemmel követik a nemzetiségi közösség oktatási, kulturális, nyelvhasználati, gazdasági és szociális helyzetét. Együttműködnek a központi államigazgatási szervekkel az e területeket szabályozó törvények megalkotása során.

27. A nemzeti tanácsok hatásköre az oktatás területén:

a) A nemzetiségi közösség iskolái alapításának és fenntartásának a joga

b) A más szerv által fenntartott közösségi iskolákban hozzájárulási jog az iskola átalakításához, megszüntetéséhez, igazgató kinevezéséhez, stb.

c) A nemzetiségi közösség iskoláinak módszertani felügyelete, a terv szabályozása

d) A nemzetiségi közösség iskoláiban használt tankönyvek engedélyezése

e) A közösség nyelvének, kultúrájának és történelmének módszertani kérdéseinek felügyelete

f) A szlovák mint második nyelv oktatása módszertani kérdéseinek felügyelete

g) Ösztöndíjrendszer működtetése a nemzetiségi közösség tagjai számára

28. A nemzeti tanácsok hatásköre a kultúra területén:

- a) A nemzetiségi közösség kulturális intézményei alapításának és fenntartásának a joga
- b) A nemzetiségi közösség kulturális tevékenységének finanszírozása
- c) A nemzetiségi közösség kultúrájának népszerűsítése

29. A nemzeti tanácsok hatásköre a nyelvhasználat és tájékoztatás területén:

- a) A nemzetiségi közösség nyelve nyilvános használatának segítése
- b) A nemzetiségi közösség nyelve hivatalos használatának módszertani segítése és támogatása
- c) A kisebbségi nyelvhasználati törvény végrehajtásának felügyelete és segítése
- d) A nemzetiségi közösség nyelvén való nyilvános tájékoztatás fejlesztése
- e) A nemzetiségi közösség sajtótermékeinek, hírközlési eszközeinek alapítása és fenntartása
- f) A nemzetiségi közösség nyelve ismeretének terjesztése nyelvtanfolyamok szervezésével, támogatásával
- g) A Szlovák Rádió és Televízió kisebbségi műsorai főszerkesztőinek kijelölésébe, visszahívásába való belegegyezési jog gyakorlása

- h) A frekvenciatanács (Rada pre vysielanie a retransmisiu) kötelezően kikéri a nemzeti tanács véleményét a Szlovák Rádió és Televízió a közösséggel kapcsolatos műsorainak értékelése során

30. A nemzeti tanácsok hatásköre a gazdaság területén:

- a) A nemzetiségi közösség munkaerő-piaci helyzetének, az általuk lakott régiók gazdasági lehetőségeinek felmérése
- b) A kormány infrastrukturális- és

régiófejlesztési politikájának a nemzetiségi közösség szempontjából való értékelése

- c) Együttműködés a kormánnyal a befektetési politika alakításában

- d) A nemzetiségi közösség kis- és középvállalkozásainak fejlesztésének támogatása

31. A nemzeti tanácsok hatásköre szociális területen:

- a) A nemzetiségi közösség demográfiai és szociális helyzetének felmérése
- b) A nemzetiségi közösségek szociális intézményeinek (öregokothon, gyermekotthon) alapítása és fenntartása
- c) A nemzetiségi közösség családtámogatási rendszerének kiépítése

VII. A nemzeti tanácsok szervei

32. A nemzeti tanács bizottságokat és szakértői testületeket hozhat létre hatáskörei gyakorlása érdekében.

33. A nemzeti tanács létrehozhat egy 3-7 főből álló végrehajtó tanácsot határozatai végrehajtása érdekében.

34. A nemzeti tanács megválasztja elnökét. A nemzeti tanács elnöke képviseli a nemzeti tanácsot más szervekkel való kapcsolattartás során.

VIII. A nemzetiségi közösségek helyi szintű önkormányzati szervei

35. A nemzetiségi közösségek helyi közösségi önkormányzatokat hozhatnak létre azokban a községekben, ahol tagjaik a község lakosságának kevesebb, mint 70%-át alkotják, de létszámuk eléri a 200 főt vagy a község lakóinak 5%-át.

36. A helyi közösségi önkormányzat a választási ciklus hátralevő részéig határozattal a községi önkormányzatra ruházhatja át hatásköreit és szüneteltetheti tevékenységét. Ebben az esetben a helyi közösségi önkormányzat legalább három tagja bármikor kérheti a helyi kö-

zösségi önkormányzat rendkívüli ülésének összehívását, amelyen határozni kell a helyi közösségi önkormányzat tevékenységének aktivizálásáról. A hatáskörök átadásához és visszavételéhez nem kell a községi önkormányzat beleegyezését kérni.

37. Ha a helyi közösségi önkormányzat azért nem alakul meg, mert a közösség tagjainak létszáma nem éri el a 35. cikkben megszabott értéket, a közösség nemzeti tanácsa vagy regionális közösségi önkormányzata határozattal úgy dönthet, hogy ellátja a helyi közösségi önkormányzat feladatait.

38. A helyi közösségi önkormányzatoknak 3-11 tagja van a közösség községben élő tagjainak létszáma alapján. Az önkormányzat képviselőit a közösség azon tagjai választják meg, akik a községben élnek és a 22. cikk alapján választójoggal rendelkeznek a közösségi intézményekbe.

39. Helyi közösségi önkormányzati képviselő lehet a nemzetiségi közösség azon a községben lakó tagja, aki a 23. cikk alapján választható a közösségi intézményekbe

40. A helyi közösségi önkormányzat a nemzetiségi közösség érdekeit képviseli helyi szinten.

- a. Alapíthat és fenntarthat helyi jelentőségű közösségi oktatási és kulturális intézményeket.

- b. A más szerv által fenntartott ilyen intézményekben hozzájárulási joga van az iskola átalakításához, megszüntetéséhez, igazgató kinevezéséhez, stb.

- c. Elkészíti a helyi közösségi oktatási intézmények beiskolázási terveit és felülyeli annak végrehajtását

- d. Kezeli a helyi önkormányzat által a kulturális tevékenységek finanszírozására szánt összeg a közösségre eső arányos részét.

- e. Helyi szinten ellenőrzi és elősegíti a közösség nyelvhasználati jogainak érvényesülését, javaslatot tesz a nyelvhasználati lehetőségek bővítésére, különös tekintettel a helyi önkormányzat által fenntartott vagy támogatott intézményekre, jogi sze-

mélyekre, vállalatokra, sajtótermé-
kekre, tévé és rádió csatornákra.

f. Fenntartja a közösség emlékhelyeit, műemlékeit, ezek állagának megóvására fejlesztési tervet fogad el.

IX. A nemzetiségi közösségek regionális szintű önkormányzati szervei

41. A nemzetiségi közösségek regionális közösségi önkormányzatokat hozhatnak létre, amelyek a megyék szintjén képviselik a közösség érdekeit. Regionális önkormányzat abban a kerületben jöhet létre, ahol az adott közösség legalább 10 községben a község lakóinak legalább 5%-át alkotja.

42. A regionális közösségi önkormányzatoknak 3-11 tagja van. Képviselőit a közösség azon tagjai választják meg, akik a megyében élnek és a 22. cikk alapján választójoggal rendelkeznek a közösségi intézményekbe. A regionális közösségi önkormányzatban képviselő lehet a nemzetiségi közösség azon a megyében lakó tagja, aki a 23. cikk alapján választható a közösségi intézményekbe

43. Azokban a kerületekben, ahol nem alakul meg a nemzetiségi közösség regionális önkormányzata, hatásköreit az adott közösség nemzeti tanácsa látja el. A nemzeti tanács bizottságokat hozhat létre a régiókat érintő ügyek ellátására.

44. A regionális közösségi önkormányzat a nemzetiségi közösség érdekeit képviseli regionális szinten.

a. Alapíthat és fenntarthat regionális jelentőségű közösségi oktatási és kulturális intézményeket.

b. A más szerv által fenntartott ilyen intézményekben hozzájárulási joga van az iskola átalakításához, megszüntetéséhez, igazgató kinevezéséhez, stb.

c. Elkészíti a regionális közösségi oktatási intézmények beiskolázási terveit és felügyeli annak végrehajtását

d. Helyi jelentőségű iskolákat, kul-

turális intézményeket létesít ott, ahol erre a helyi önkormányzatnak nincs lehetősége. Regionális beiskolázási tervet fogad el a közösség szórványban élő tagjainak anyanyelvi oktatásának biztosítása céljából, és támogatja az iskolabuszok működését, illetve elősegíti a közösség nyelvének oktatását a szlovák nyelvű oktatási intézményekben olyan községekben, ahol nem működik a közösség nyelvén iskola.

e. Kezeli a regionális önkormányzat által a kulturális tevékenységek finanszírozására szánt összeg a közösségre eső arányos részét.

f. Regionális szinten ellenőrzi és elősegíti a közösség nyelvhasználati jogainak érvényesülését, javaslatot tesz a nyelvhasználati lehetőségek bővítésére, különös tekintettel a regionális önkormányzat által fenntartott vagy támogatott intézményekre, jogi személyekre, vállalatokra, sajtótermékekre, tévé és rádió csatornákra.

X. A nemzeti tanácsok vagyona és bevételei

45. A nemzeti tanácsok tevékenységének költségeit az állami költségvetés fedezi. Az állami költségvetésből a nemzeti tanácsok működésére jutó költségeket úgy kell elosztani, hogy a nemzeti tanácsok működési költségeit (székhely bérlete, fizetések) minden nemzeti tanácsnak biztosítani kell. A felmaradó részt a nemzeti tanácsok között a közösségek számarányának megfelelően kell elosztani.

46. A nemzeti tanácsok működési költségein túl az állami költségvetés fedezi a nemzeti tanácsok hatásköreikhez, fenntartói tevékenységéhez kapcsolódó költségeket. Az általuk fenntartott intézmények nem juthatnak kisebb állami támogatáshoz az miatt, hogy fenntartójuk nem központi államigazgatási vagy helyi vagy regionális önkormányzati szerv.

47. A központi államigazgatási szervek, a helyi és regionális önkormányzatok az általuk fenntartott közösségi oktatási és kulturális intézmények alapítói jogát a nemzeti tanácsokra ruházhatják át ezen intézmények vagyó-

nával együtt. A fenntartói jogokkal a nemzeti tanács kezelésébe kerülnek át az intézmények működtetéséhez szükséges költségvetési (helyi, regionális, állami költségvetési) források is.

48. A nemzeti tanács rendelkezhet az általa fenntartott intézmények bevételei felett

49. A nemzeti tanács gazdasági tevékenységet folytathat

50. A nemzeti tanács adományokat fogadhat el hazai és külföldi magán és jogi személyektől

51. A nemzeti tanács éves költségvetést készít, és zárszámadást fogad el.

XI. A nemzeti tanácsok kapcsolata más állami szervekkel

52. A nemzeti tanács a parlamenthez, kormányhoz, más állami és önkormányzati szervekhez és szervezetekhez javaslatot, kezdeményezést, véleményt nyújthat be a hatáskörébe tartozó kérdésekkel kapcsolatban.

53. A nemzeti tanács bármely, az általa képviselt közösséget érintő kérdésében – amely az állami vagy kormányzati szervek hatáskörébe tartozik – tájékoztatást, adatot, szakmai és jogértelmezési kérdésben pedig állásfoglalást kérhet, javaslatot tehet; a megkeresett szerv a törvényes határidőn belül köteles érdemben válaszolni.

54. A jelen törvény VI. részében foglalt kérdések megvitatása és a róla való határozathozatal előtt az 52. szakaszban említett szervek kikérik a nemzeti tanácsok véleményét, illetve jóváhagyását.

Szlovákiai Magyarok Kerekasztala

Szlovákiai Magyarok Kerekasztala
Elemző Központja
Kidolgozta: Fiala János

*Észrevételeiket, megjegyzéseiket a
foruminst@foruminst.sk címre küldjék.*

Nemzeti Összefogás Krasznahorkáért

Az SzK Belügyminisztériuma SVS – OVVS3 – 2012/009379. sz. határozatában jóváhagyta a nemzeti összefogás jegyében, a történelmi – kulturális örökség támogatására és védelmére, közhasznú céllal indított „Nemzeti Összefogás Krasznahorkáért” gyűjtést, melynek bevétele a Szlovák Köztársaság területén, a várat ért károk helyreállítására lesz felhasználva.

A gyűjtés 2012. május 8-án indult és 2013. április 3-án ér véget.

A hatóságilag jóváhagyott gyűjtőszámla száma, melyre az adományok ezen időkeretben befizethetők:

Nemzeti Összefogás Krasznahorkáért

13692114/5200 OTP Banka Slovensko, a.s.

IBAN: SK58 5200 0000 0000 1369 2114; SWIFT/BIC: OTPV SKBX

A gyűjtést a Magyar Megmaradásért Polgári Társulás, a Magyar Polgári Kör, a Magyarok Szövetsége, a Somorja Hangja – Vox Samariae, a VIA NOVA Ifjúsági Csoport, az Egy Jobb Komáromért Polgári Kezdeményezés, a Gradus Montana Polgári Társulás és a Pázmaneum Polgári Társulás hirdette meg és felügyeli.

E szervezetek azt vallják: Krasznahorka vára múltunk, nemzeti kulturális örökségünk gyönyörű darabja. Sorsa nem lehet közömbös számunkra. Ha csak egy téglá áráig is, valamennyien tehetünk azért, hogy újabb évszázadokon át emlékeztessen bennünket: itthon vagyunk.

TORNALJAI STRANDFÜRDŐ - PLÁŽOVÉ KÚPALISKO TORNALA

**TENGERSZEM-BARLANG
JASKYŇA MORSKÉ OKO
BÚVÁRKODÁS SZEPTEMBERTŐL JÚNIUSIG**

www.mestotornala.sk
e-mail: mestske.sluzby@mestotornala.sk
Mobil: +421 (0)918 436 671